Risk och kapitalhantering
– information enligt Pelare 3
2012

Handelsbanken

Detta är Handelsbanken

Handelsbanken är en fullsortimentsbank för både privat- och företagskunder samt har ett landsomfattande kontorsnät i Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland och Norge. I januari 2013 etablerade Handelsbanken en regionbank i Nederländerna. Banken ser dessa länder som sina hemmamarknader. Handelsbanken grundades 1871 och har verksamhet i 24 länder.

Denna publikation syftar till att ge information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med Pelare 3 i kapitaltäckningsregelverket (Basel II).

Innehåll

INLEDNING 2
Omfattning 2
Utveckling under 2012 2
Kommande kapitalkrav 2
CRDIV/CRR 2
Striktare krav i Sverige 3
Högre riskvikter på svenska bolån 3
Nya regler på likviditetsområdet 3

RISKHANTERING 4

RISKORGANISATIONEN 6
Rapportering och uppföljning av risk- och kapitalsituationen 6

KREDITRISK 7
Beräkning av kreditrisker 8
Säkerheter 13
RISKEN I HANDELSBANKENS BOSTADSFINANSIERING ÄR LÅG 16
Kreditportföljen 17
Nedskrivningar och förfallna fordringar 22
Kapitalkravet för kreditrisker 26
Motpartsrisk 35
Betalningsrisk 35

VIKTEN AV INLÅNINGSFINANSIERING, UTLÄNDSK UPPLÅNING OCH INTECKNADE TILLGÅNGAR – HANDELSBANKENS SYN PÅ TRE AKTUELLA FRÅGESTÄLLNINGAR KRING BANKERS FINANSIERING 36

MARKNADSRISK 40
Ränterisk 42
Aktiekursrisk 43
Valutakursrisk 43
Råvaruprisrisk 43

FINANSIERING OCH LIKVIDITETSRISK 44

RISKER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN 51

OPERATIV RISK 52

RISKER I ERSÄTTNINGSSYSTEMET 54

EKONOMISKT KAPITAL 55

KAPITALPLANERING 56

KAPITALBAS OCH KAPITALKRAV 57
Kapitalbasen 57
Kapitalkravet 58
Kapitaltäckning för det finansiella konglomeratet 58

FINANSIELL FÖRETAGSGRUPP 59

DEFINITIONER OCH FÖRKLARINGAR 60

Svenska Handelsbanken AB (publ)
Organisationsnummer: 502007-7862
Styrelsens säte: Stockholm
www.handelsbanken.se

This report is also available in English.

LÄS MER PÅ VÅR WEBBPLATS
Mer om risk och kapitalhantering i Handelsbanken finns att läsa på www.handelsbanken.se/ir. Där finns bland annat information från och med 2007 gällande Pelare 3.

Inledning

Denna publikation syftar till att ge information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med Pelare 3 i kapitaltäckningsregelverket (Basel II). Informationskraven har preciserats närmare i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:5). Fullständig information publiceras varje år i denna form. För periodisk information hänvisas till respektive delårsrapport.

OMFATTNING

Denna publikation innehåller en detaljerad beskrivning av i banken förekommande risker, riskhantering och kapitalkrav. Informationen presenteras per 31 december 2012 om inte annat anges.

Informationskraven i Pelare 3 omfattar bland annat beskrivning av bankens kapitalkrav för kredit-, marknads- och operativ risk (Pelare 1), samt information kring bankens egna interna processer för att utvärdera bankens totala kapitalbehov (Pelare 2). Det senare inkluderar även risktyper utöver de som återfinns i Pelare 1.

Svenska Handelsbanken AB (publ)[1] är moderbolag i Handelsbankskoncernen. I kapitaltäckningssammanhang är det den finansiella företagsgruppen och inte koncernen som träffas av kapitalkrav. I denna publikation lämnas information således i första hand för den finansiella företagsgruppen. I de fall information avser koncernen anges detta särskilt. Därutöver omfattas Handelsbanken även av reglerna kring finansiella konglomerat. Konglomeratregelverket innebär en sammanläggning av kapitalkraven för den finansiella företagsgruppen och kapitalkravet för försäkringsrörelsen. Konglomeratet omfattas inte av reglerna i Pelare 3.

I kapitaltäckningen konsolideras samtliga bolag fullständigt. I koncernredovisningen konsolideras intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden. Upplysningar om vilka dotterbolagen är finns i koncernens årsredovisning. De företag som ingår i den finansiella företagsgruppen och därför omfattas av kapitaltäckningskrav enligt kapitaltäckningsregelverket framgår av sammanställningen på sidan 59.

Handelsbanken erhöll 2007 Finansinspektionens initiala tillstånd att rapportera delar av portföljen i IRK grundmetod. År 2010 erhöll banken även Finansinspektionens tillstånd att rapportera delar av företagsportföljen enligt IRK avancerad metod, vilket innebär att banken för denna del använder egna estimat för riskparametrarna LGD (Loss Given Default) och KF (konverteringsfaktor). Under 2012 har kompletterande ansökan tillställts Finansinspektionen beträffande Stora företag. Vid utgången av 2012 hade Handelsbanken beräknat kapitalkravet med IRK-metoden för cirka 89 (90) procent av de totala riskvägda tillgångarna, enligt Basel II-reglerna. Av företagsexponeringar, rapporterade enligt IRK-metoden, har cirka 61 (58) procent rapporterats enligt avancerad metod.

Sedan 2008 har Handelsbanken haft målsättningen att ”Tillgängliga finansiella resurser” (Available Financial Resources, AFR) ska uppgå till minst 120 procent av ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) samt att primärkapitalrelationen enligt Basel II långsiktigt bör vara i intervallet 9–11 procent. Mot bakgrund av förväntade nya regler om ökade kapitalkrav (se nedan) har banken valt att öka kapitaliseringen över målintervallet. Vid utgången av 2012 uppgick primärkapitalrelationen enligt Basel II till 21,0 procent (18,4). Justerade kapitalmål kan beslutas när de nya regelverken är fastställda.

UTVECKLING UNDER 2012

Året kännetecknades av skuldproblemen i framförallt euroområdet, tidvis hög stress på de finansiella marknaderna och en inbromsning i den globala konjunkturen. Handelsbankens kreditrisk, mätt som den genomsnittliga riskvikten i godkända IRK-exponeringar, fortsatte att minska under året. Den lägre riskvikten för företagsexponeringar förklaras av att nya affärer har gjorts med företagsmotparter i bättre riskklasser och med bättre säkerheter än genomsnittet i bankens befintliga kreditportfölj. Det gäller framförallt för exponeringar som beräknas i IRK avancerad metod.

Handelsbankens exponering mot marknadsrisk är samtidigt låg. Marknadsrisker i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av resultatet kommer från nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde. Handelsbanken har en stark likviditetssituation. Den samlade likviditetsreserven ger en hög motståndskraft mot eventuella störningar på de finansiella marknaderna. Vid årsskiftet översteg bankens likviditetsreserv 750 miljarder kronor.

KOMMANDE KAPITALKRAV

Mot bakgrund av de finansiella problem som uppenbarats genom de senaste årens finanskris har ett internationellt reformarbete av regelverken som omgärdar bankverksamheten inletts. Förändrade regler har beslutats av Baselkommittén inom ramen för den så kallade Basel III-överenskommelsen. Ramverket syftar bland annat till att stärka motståndskraften för enskilda banker men också motverka uppbyggnaden av potentiella systemrisker i banksystemet. De föreslagna reglerna introducerar bland annat högre minimikapitalkrav och en striktare syn på både det kapital som får användas för kapitaltäckningssammanhang samt på beräkningen av bankers riskvägda tillgångar. Dessutom introduceras buffertkrav utöver minimikapitalkraven. Vid sidan av de riskbaserade måtten föreslås krav på ett i huvudsak icke-riskbaserat soliditetsmått, så kallat Leverage Ratio (LR). Även inom likviditetsområdet föreslås ett antal olika nya regleringar med syfte att stärka den finansiella stabiliteten.

CRDIV/CRR

EU-kommissionen presenterade sitt officiella förslag till nytt regelverk i juli 2011 (CRDIV/CRR), vilket baseras på Basel III-överenskommelsen. Nya striktare minimikapitaliseringskrav introduceras för de komponenterna i kapitalbasen med högst kvalitet – kärnprimärkapitalet och primärkapitalet. Utöver minimikapitalkraven introduceras en kapitalkonserveringsbuffert, som byggs upp i goda tider med syfte att hindra banker från att bryta mot kapitalkraven i dåliga tider. Därutöver ställs också krav på en kontracyklisk buffert. Detta krav kommer att variera över konjunkturen i syfte att motverka överdriven kredittillväxt.

För att undvika restriktioner på till exempel utdelningar krävs att dessa buffertar täcks med kapital. Det nya regelverket förväntas införas under 2013 eller 2014 och föreslås gradvis fasas in vid olika tidpunkter under de närmaste åren för att säkerställa en mjukare anpassning till de nya reglerna. Samtliga krav förväntas enligt förslagen vara införda fullt ut först under 2019. Förslagen är nu föremål för förhandlingar på EU-nivå mellan EU-kommissionen, medlemsländerna och EU-parlamentet. Det kan därmed inte uteslutas att förhandlingarna resulterar i förändringar i nuvarande förslag.

[1] Organisationsnummer: 502007-7862

STRIKTARE KRAV I SVERIGE

Den svenska regeringen, Finansinspektionen och Riksbanken offentliggjorde under slutet av 2011 sin syn på hur det nya ramverket bör implementeras i Sverige. Utgångspunkten är att svenska banker behöver striktare minimikapitalkrav samt att reglerna bör implementeras snabbare. Minimikapitalkravet för kärnprimärkapitalet kan således, utöver den på EU-nivå föreslagna miniminivån, även komma att inkludera ett nytt särskilt krav för de största bankerna. De striktare kapitalkraven förväntas införas i två steg, dels under 2013 och dels 2015. Sverige planerar dessutom att tillämpa en kortare implementationsperiod än den som EU föreslår.

Utöver högre kapitalkrav kan, likt EU-förslaget, ytterligare krav tillkomma i form av en varierande kontracyklisk buffert.

HÖGRE RISKVIKTER PÅ SVENSKA BOLÅN

Utöver de föreslagna förändringarna i kapitalkraven har Finansinspektionen föreslagit att ett genomsnittligt riskviktsgolv på 15 procent införs på svenska bolån som en del av den samlade kapitalbedömningen inom ramen för Finansinspektionens tillsyn under Pelare 2. Förslaget innebär att banker ska hålla buffertkapital för svenska bolån som motsvarar skillnaden mellan riskvikten i Pelare 1 och riskviktsgolvet i Pelare 2. Riskvikterna i Pelare 1 ändras inte, vilket innebär att riskviktsgolvet inte påverkar nivån på kapitaliseringen avseende minimikraven i Pelare 1.

Det är viktigt att påpeka att Finansinspektionen inte kritiserar bankernas befintliga IRK-metoder. IRK-modellerna speglar bankernas historiska kreditförluster på bolån och innebär en korrekt beräkning av kapitalkravet enligt Pelare 1. Det extra kapitalkravspåslag som Finansinspektionen nu avser att införa ska istället omhänderta risker som kan ha uppkommit på den svenska bostads- och bolånemarknaden under senare år och som därför inte fullt ut återspeglas i den historik som bankernas IRK-modeller baseras på. Handelsbanken har alltsedan introduktionen av Basel II från 2007 tagit hänsyn till detta i sin IKU-process och har alltså redan från början hållit betydligt mer kapital för dessa exponeringar än vad som formellt har krävts enligt Pelare 1. Detta är en följd av att bankens kapitalbedömning baseras på beräkning av ekonomiskt kapital och allvarliga stresstester.

Nuvarande genomsnittliga riskvikt för Handelsbankens svenska bolån uppgår till cirka 5 procent. Införandet av ett riskviktsgolv under Pelare 2 på 15 procent för dessa exponeringar skulle, baserat på volymen per 31 december 2012, innebära ett extra kapitalkravspåslag på cirka 5,5 miljarder kronor enligt Finansinspektionens förslag – något som Handelsbankens kapitalbas i dag redan täcker. När – och i så fall hur – Finansinspektionen kan införa ett riskviktsgolv samt högre kapitalkrav är föremål för de förhandlingar som nu pågår på EU-nivå.

NYA REGLER PÅ LIKVIDITETSOMRÅDET

Inom likviditetsområdet kommer det successivt att införas ett antal olika nya regleringar syftande till att stärka den finansiella stabiliteten på marknaden. Även inom detta område avser Sverige att implementera de nya reglerna snabbare än internationellt. Det föreslagna svenska regelverket som gäller från och med 2013 innehåller ett mått på bankens likviditet i form av en kortfristig likviditetsbuffert – Liquidity Coverage Ratio (LCR). Detta mått bygger på det LCR-mått som är föreslaget internationellt, men innehåller vissa avvikelser.

Förslag på nya kapitalkrav för svenska banker

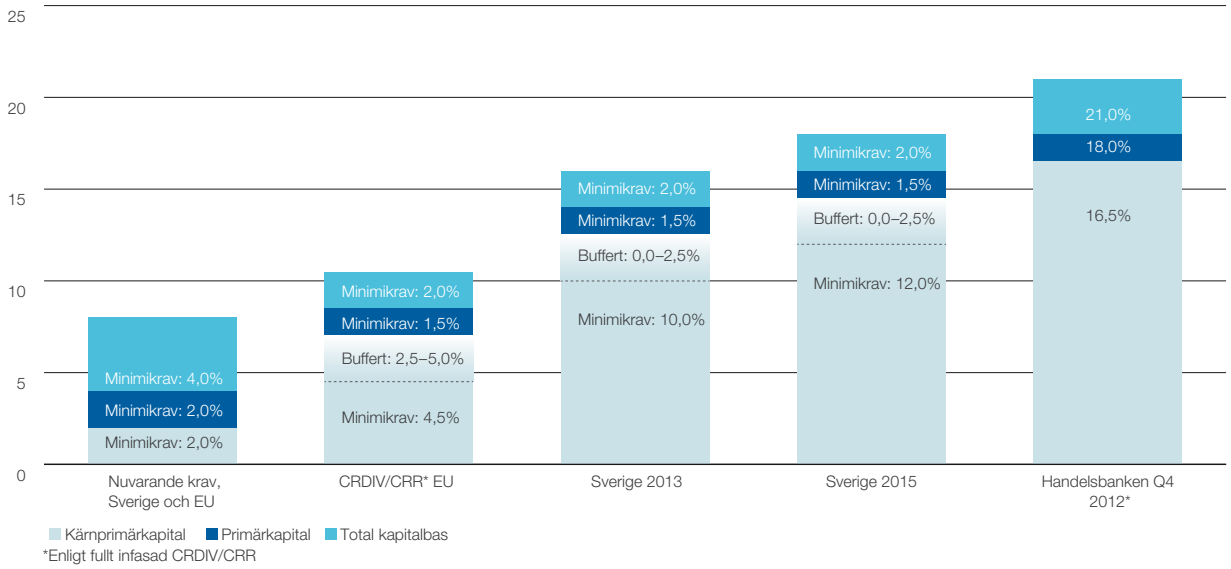

*Enligt fullt infasad CRDIV/CRR

Riskhantering

Året har i likhet med de senaste åren karakteriserats av finansiell stress och skuldproblem i flera EU-länder, vilket bidragit till en begynnande lågkonjunktur. Detta samtidigt som ett antal länder måste hantera omfattande strukturella problem och stora delar av den finansiella sektorn måste se över sina affärsmodeller. Handelbankens affärsmodell har varit intakt under ett antal finanskriser och lågkonjunkturer och visat god motståndskraft mot yttre påfrestningar.

De finansiella marknaderna har under året återigen varit under betydande stress. Stressen bottnar i skuldtyngda länders oförmåga att hantera strukturella obalanser samtidigt som de och många andra länder i världen behöver hantera en begynnande lågkonjunktur. Traditionella lösningar för att lindra en konjunktursvacka tenderar samtidigt att förvärra de strukturella obalanserna. Dessa omvärldsförutsättningar påverkar den finansiella sektorn och även Handelsbanken, som dock alltid strävar efter att ha låg exponering mot makroekonomiska risker. Utöver detta råder fortfarande osäkerhet kring kommande regelverk. Handelsbanken har inga direkta exponeringar mot problemtyngda stater och ytterst begränsade andra exponeringar i dessa länder, men stressen på de finansiella marknaderna påverkar också bankens hemmamarknader.

Handelsbankens historiskt låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör banken väl rustad att verka även under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under året.

Bankens strikta förhållningssätt till risk innebär att banken medvetet undviker att delta i affärer med hög risk även om ersättningen för ögonblicket kan vara hög. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller på alla områden i koncernen. Kreditgivningen har en stark lokal förankring, där den nära kundrelationen verkar för låga kreditrisker. Marknadsrisker i bankens affärsverksamhet tas endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov och i samband med bankens finansiering. Likviditetssituationen i banken planeras så att affärsverksamheten inte begränsas när störningar inträffar på de finansiella marknaderna.

Det strikta förhållningssättet till risk innebär att banken kan vara en stabil och uthållig affärspartner till kunderna. Det bidrar både till god riskhantering och att en hög servicenivå kan upprätthållas även när verksamheten och de

Kreditförluster i procent av utlåning 1999–2012

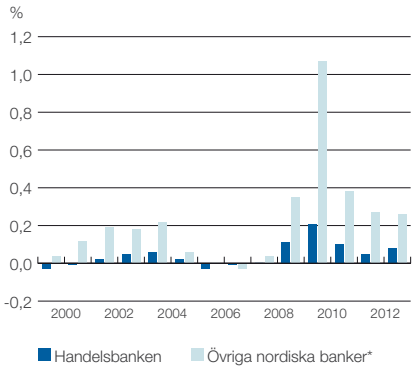

* För perioden fram till och med 2000 ingår endast svenska banker.

Risker i Handelsbanken

	Beskrivning
Kreditrisk	Kreditrisk är risken att banken ska drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktsenliga förpliktelser.
Marknadsrisk	Marknadsriskerna härrör från förändringar i priser och volatiliteter på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.
Likviditetsrisk	Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.
Operativ risk	Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.
Försäkringsrisk	Risken i en försäkrings utfall, som beror på den försäkrades livslängd eller hälsa.
Fastighetsrisk	Risken i prisförändringar på bankens egna fastighetsinnehav.
Affärsrisk	Risken för oväntade resultatförändringar som inte är hänförliga till de ovan beskrivna riskslagen.
Ersättningsrisk	Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningssystemet.

Exponering mot statsfinansiellt svaga länder 2012–12–31, EAD, mnkr

Exponeringsklass	Grekland	Irland	Italien	Portugal	Spanien
Statsexponeringar	-	-	-	-	0
Institutsexponeringar*	16	20	302	17	91
Företagsexponeringar		8	202		259
Hushållsexponeringar	29	25	45	20	202
Total	**45**	**53**	**549**	**37**	**552**
Reserveringar (alla exponeringsklasser)	-	-	-	-	-
* varav EBA-garantier (clearingsystemet Euro Banking Association) utgör:	15	10	30	15	35

Exponering mot statsfinansiellt svaga länder 2011–12–31, EAD, mnkr

Exponeringsklass	Grekland	Irland	Italien	Portugal	Spanien
Statsexponeringar	-	-	-	-	-
Institutsexponeringar*	27	45	267	29	308
Företagsexponeringar	-	5	201	1	278
Hushållsexponeringar	6	21	53	15	210
Total	**33**	**71**	**522**	**46**	**796**
Reserveringar (alla exponeringsklasser)	-	-	-	-	-
* varav EBA-garantier (clearingsystemet Euro Banking Association) utgör:	27	18	54	27	134

marknader banken verkar på utsätts för påfrestningar. Samma principer för bankens inställning till risk gäller i alla länder där banken har verksamhet och är vägledande i den fortsatta utlandsexpansionen.

Handelsbanken har under hela finanskrisen haft god tillgång på likviditet. Banken har tillgång till de finansiella marknaderna via sina kort- och långfristiga finansieringsprogram. De långfristiga programmen för upplåning har utvidgats de senaste åren och utvidgningen har fortsatt under året. Banken har genomfört ett antal stora emissioner av seniora och säkerställda obligationer i flertalet större valutor. Som första svenska bank emitterade banken säkerställda obligationer i australiensiska dollar. Banken var också första bank sedan 2007 att emittera en sjuårig säkerställd obligation i den amerikanska marknaden. Investerarbasen har breddats och efterfrågan hos investerare har varit stor. Att detta har kunnat ske under pågående finanskris visar marknadens förtroende för bankens affärsmodell och förmåga att hantera osäkra omvärldsförutsättningar. Centrala Finansavdelningens likviditetsportfölj, som är en del av bankens likviditetsreserv, har en låg riskprofil och består främst av stats- och säkerställda obligationer. Den samlade likviditetsreserven ger en hög motståndskraft mot eventuella störningar på de finansiella marknaderna. Vid årsskiftet översteg bankens likviditetsreserv 750 miljarder kronor.

Av reserven uppgick likvida tillgångar placerade i centralbanker till 246 miljarder kronor, likvida värdepapper till 114 miljarder kronor och resterande del utgjordes främst av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer i Stadshypotek. Likviditetsreserver hålls i alla för banken väsentliga valutor. Den totala likviditetsreserven täcker bankens likviditetsbehov i ett stressat scenario i mer än två år utan tillgång till ny marknadsfinansiering. Likviditetsreservens sammansättning säkerställer bibehållen verksamhet under en tidsperiod som överstiger Finansinspektionens krav enligt Liquidity Coverage Ratio (LCR) för samtliga valutor totalt och för US-dollar och euro separat. En bibehållen verksamhet kan upprätthållas under en betydande tid även i en extrem situation med stängda marknader för valutaväxling.

Bankens kapitalsituation har stärkts under året och banken har haft stabil intjäning. Detta har, tillsammans med låga kreditförluster, bidragit till den starka positionen. Vidare har den låga riskprofilen i kreditportföljen lett till lägre kapitalkrav för kreditrisker jämfört med andra banker. Den starka kapitalsituationen är en bra försäkring i den bräckliga makroekonomiska situationen. Den starka kapitaliseringen ska ses mot bakgrund av kommande regelverksförändringar inom kapitaltäckningsområdet.

Handelsbanken är en universalbank och har därmed ett brett utbud av olika bank- och försäkringsprodukter. Därigenom uppkommer en rad olika risker som identifieras, mäts och hanteras på ett systematiskt sätt inom koncernens alla delar.

Handelsbankens riskhantering

Bankens helhetssyn på risk- och kapitalhanteringen utgörs av följande delar:

1. Affärsverksamheten
Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för sina affärer och för att riskerna hanteras. Den som bäst känner kunden och marknadsförutsättningarna har bäst möjlighet att bedöma risken och kan också på ett tidigt stadium agera om eventuella problem uppkommer. Varje kontor och varje resultatansvarig enhet bär ansvaret för att hantera uppkomna problem. En följd av detta är att det finns starka incitament till hög riskmedvetenhet och till försiktighet i affärsverksamheten.

2. Lokal riskkontroll
Ansvarstagandet hos den som tar affärsbeslut kompletteras med en lokal kontroll av riskerna i regionbankerna och inom de olika affärsområdena. Det säkerställer att risktagandet inte blir för stort i den enskilda affären eller i den lokala verksamheten och att affärerna är i linje med bankens syn på risktagande. Den lokala riskkontrollen gör riskbedömningar, kontrollerar bland annat limiter och att de enskilda affärerna dokumenteras och utförs på ett sätt som inte medför oönskade risker. Den lokala riskkontrollen rapporterar till Centrala Riskkontrollen och till verksamhetens ledning.

3. Central riskkontroll
Behovet av central uppföljning av risk- och kapitalsituationen ökar med graden av decentraliserade affärsbeslut. De centrala kredit- och riskfunktionerna är således en naturlig och viktig del av bankens affärsmodell.

Centrala Kreditavdelningen förbereder beslut som fattas av styrelsen eller dess kreditkommitté. Centrala Kreditavdelningen säkerställer också att kreditbedömningarna sker på ett enhetligt sätt och att kreditgivningen sker i enlighet med den kreditpolitik styrelsen har beslutat om. Vidare ansvarar Centrala Kreditavdelningen för identifiering av risker i alla större individuella engagemang och agerar stödjande och rådgivande till den övriga kreditorganisationen.

Centrala Riskkontrollen har till uppgift att identifiera, mäta, analysera och rapportera koncernens alla väsentliga risker. Den övervakar också att riskerna och riskhanteringen lever upp till bankens låga risktolerans och att ledningen har tillförlitliga underlag för hur risker ska hanteras vid kritiska situationer. Vidare har Centrala Riskkontrollen ett funktionellt ansvar för den lokala riskkontrollen i affärsområdena och dotterbolagen, att risker mäts på ett ändamålsenligt och enhetligt sätt och att bankens ledning löpande får rapporter och analyser om den aktuella risksituationen.

4. Kapitalplanering
Om Handelsbanken – trots arbetet i de tre beskrivna delarna – skulle råka ut för allvarliga förluster, håller banken ett kapital som säkerställer bankens fortlevnad såväl under som efter extrema händelser. Det är kapitalsituationen bedömd enligt det legala kapitalkravet, som tillsammans med beräkningen av ekonomiskt kapital och stresstester, utgör grunderna i kapitalplaneringen. Genom stresstester identifieras vilka åtgärder som framåtblickande behöver förberedas eller genomföras för att kapitaliseringen vid varje tidpunkt ska vara tillfredsställande.

Utöver den formella riskorganisationen har Centrala Finansavdelningen ansvar för att koncernen vid varje tidpunkt har en tillfredsställande likviditet och håller beredskap för att snabbt kunna stärka likviditeten vid behov. Centrala Finansavdelningen ansvarar även för bankens likviditetsreserv. Likviditetssituationen rapporteras dagligen till CFO och regelbundet till bankens VD och styrelse.

Utöver detta granskar såväl compliance, på central-, affärsområdes- och dotterbolagsnivå, som interna och externa revisorer verksamheten.

Att banken sedan länge har en väl fungerande riskhantering visar sig bland annat i att banken under lång tid haft lägre kreditförluster än konkurrenterna och stabil resultatutveckling.

Riskorganisationen

Handelsbankens styrelse ansvarar för att bedöma och övervaka de risker som uppstår i koncernens verksamhet. Det löpande ansvaret för den samlade riskbedömningen åvilar Centrala Riskkontrollen som rapporterar till CFO samt till bankens VD och styrelse.

Handelsbankens styrelse ansvarar för att bedöma och övervaka de risker som uppstår i koncernens verksamhet. Styrelsen fastställer policydokument och instruktioner som beskriver hur olika risker ska hanteras och rapporteras. Styrelsen fastställer också beslutsstrukturen för kreditlimiter.

Det löpande ansvaret för den samlade riskbedömningen åvilar Centrala Riskkontrollen som rapporterar till CFO, VD och styrelse. Ansvaret innebär att säkerställa att beslutsunderlag utarbetas rörande riskmått och limiter och att det finns ändamålsenliga informations- och rapportsystem utarbetade för dessa. Centrala Riskkontrollen ansvarar vidare för att koncernens risker identifieras och kontrolleras och för de modeller som används för att mäta dessa samt för att föreslå riskreducerande åtgärder.

För marknads- och likviditetsrisker beslutar styrelsen om totala limiter för hela koncernen inom respektive riskslag. Därefter fördelar VD och CFO ut de olika limiterna. Inom varje affärsområde som fått sig tilldelat limiter finns det en lokal riskkontroll, som rapporterar riskexponering både till Centrala Riskkontrollen och till ledningen för affärsområdet.

VD svarar för att banken bedriver en kapitalplanering som säkerställer att koncernens kapitalförsörjning är tryggad. Ansvaret för att mäta tillgängligt kapital och för tillämpningen av koncernens kapitalplanering ligger hos chefen för avdelningen för Kapital. Däri ligger att svara för att det tillgängliga kapitalet har rätt storlek och att kapitalbasen har rätt sammansättning med avseende på olika typer av kapital.

Centrala Finansavdelningen ansvarar för koncernens likviditet och finansiering, och för att genomföra sådana riskhanteringsåtgärder som beslutas av bankens CFO.

RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING AV RISK- OCH KAPITALSITUATIONEN

Kreditrisksituationen rapporteras kvartalsvis i styrelsen med avseende på volymutveckling, riskrapporterade krediter, information från bankens kreditriskmodeller med mera.

Utöver den rapportering av krediter med reserveringsbehov som görs inom ramen för den externa redovisningen, rapporteras fallerade krediter löpande för att tillgodose informationsbehovet i den interna kreditriskmodellen och beräkningen av kapitalkravet. Dessutom gör varje kontor kvartalsvis en riskrapport, det vill säga en genomgång av sina kreditengagemang, för att identifiera och rapportera krediter där kredittagarens återbetalningsförmåga försämrats och bankens säkerheter är eller befaras bli otillräckliga. För varje engagemang där risk bedöms som högre än normalt upprättas en särskild handlingsplan. Normalt identifieras problem tidigt och riskbegränsande åtgärder vidtas innan ett engagemang blir nödlidande. Riskrapporter föredras kvartalsvis i regionbanks- och dotterbolagsstyrelserna samt i bankens styrelse.

För Handelsbanken Capital Markets, internbanken, hypoteksrörelsen och andra mindre marknadsrisktagande enheter kontrolleras de finansiella riskerna och limitutnyttjandet dagligen och sammanställs vid behov eller minst veckovis. Månadsvis sker en fördjupad uppföljning av risksituationen för marknads- och likviditetsrisker till bankens Riskkommitté där bankens CFO är ordförande. I kommittén rapporteras eventuella limitöverträdelser och den aktuella risksituationen per riskslag och aggregerat för hela koncernen. Centrala Riskkontrollen rapporterar löpande, och minst efter varje Riskkommittémöte, Riskkommitténs analyser och iakttagelser till bankens VD. Risksituationen och marknadsrisklimitutnyttjande rapporteras till styrelsen vid varje ordinarie styrelsemöte.

Kapitalsituationen rapporteras veckovis till CFO och chefen för Kapital utifrån en kortsiktig kapitalprognos. I de fall olika gränsvärden passeras eller om chefen för Kapital eller CFO av annan anledning bedömer det som lämpligt sker en vidarerapportering till VD. Utifrån det medel- och långsiktiga perspektivet sammanfattas kapitalsituationen kvartalsvis i Kapitalkommittén. En fullständig uppdatering av prognosen sker kvartalsvis och när signifikant ändrade marknadsförutsättningar uppstår. Rapportering till VD och bankens styrelse sker kvartalsvis och därutöver vid behov.

Likviditetsrisken rapporteras dagligen till bankens ledning samt till styrelsen vid varje ordinarie styrelsemöte. Likviditetskommittén, som är rådgivande till chefen för Centrala Finansavdelningen, sammanträder varje månad inför ordinarie styrelsemöte och i övrigt vid behov. Där föredras den aktuella likviditetssituationen, resultat av stresstester, scenarioanalys och annan information som är relevant för bedömningen av koncernens likviditetssituation.

Inom Centrala Finans- och ekonomiavdelningen finns en värderingskommitté med uppgift att skapa förutsättningar för korrekt värdering av tillgångar och skulder. Värderingskommittén ska säkerställa att interna riktlinjer, instruktioner och tillämpade modeller vid värdering är ändamålsenliga och i enlighet med externa regelverk.

Operativa risker rapporteras halvårsvis till styrelsen. Rapporten inkluderar information rörande väsentliga händelser, större förluster och viktiga proaktiva åtgärder. Vidare innehåller rapporten en aggregerad riskbedömning på koncernnivå. Operativa risker bevakas dagligen via rapportering från kontor och avdelningar i hela koncernen av inträffade incidenter. Utöver detta utförs bevakning samt uppföljning av proaktiva åtgärder av den verksamhetsnära riskkontrollen i nära samarbete med Centrala Riskkontrollen.

Kreditrisk

Handelsbankens låga risktolerans upprätthålls genom en stark koncerngemensam och över tiden uthållig kreditpolicy och kreditriskkultur. Den decentraliserade organisationen med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten och säkerställer en hantering av kreditrisk nära kunden.

Kreditrisk definieras som risken att banken ska drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktsenliga förpliktelser.

Kreditprocessen i Handelsbanken utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Banken eftersträvar att vara en relationsbank där kontoren håller löpande kontakt med kunden, vilket ger en djup förståelse för varje enskild kund och en kontinuerligt uppdaterad bild av kundens ekonomiska situation.

I Handelsbankens decentraliserade organisation bär kundansvarigt kontor det fulla kreditansvaret. Kund- och kreditansvar ligger på kontorschefen eller de medarbetare på det lokala kontoret som kontorschefen utser. De flesta medarbetare på kontor har personliga beslutandelimiter som gör det möjligt för dem att besluta om krediter till de kunder som de ansvarar för. Vid behov av större krediter finns beslutsinstanser på regional och central nivå. Varje högre beslutandenivå tillför ytterligare kreditkompetens. De har rätt att avstyrka krediter inom såväl den egna beslutandenivån som krediter som annars skulle beslutats på högre beslutandenivåer. De största krediterna beslutas av styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen i dess helhet, där ärenden har förberetts av Centrala Kreditavdelningen. Utan tillstyrkan av kontorschefen kan dock ingen kreditansökan processas vidare i banken.

Beslutsgången när det gäller krediter illustreras av nedanstående bild. I bilden visas även procentuell andel av antal beslut och beslutade belopp fördelade på olika beslutandenivåer.

I Handelsbankens decentralisering ingår också att underlaget för kreditbeslut alltid utarbetas av det kreditansvariga kontoret oavsett om det slutgiltiga beslutet fattas på kontoret, på regional nivå, i styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen. Underlaget för kreditbeslut innehåller bland annat allmän och ekonomisk information om kredittagaren, en bedömning av dennes återbetalningsförmåga samt värdering av säkerheter, krediter och kreditvillkor. För kredittagare vars sammanlagda krediter överstiger tre miljoner kronor fattas kreditbeslutet i form av kreditlimit (vid bostadsfinansiering avseende privatpersoner sex miljoner kronor och krediter till bostadsrättföreningar mot säkerhet i bostadsfastighet 12 miljoner kronor).

Beviljade kreditlimiter gäller högst ett år. Vid förlängning av limiter är beslutsunderlag och beslutsordning desamma som vid ny kredit.

I Handelsbankens decentraliserade organisation, där en stor andel av kredit- och limitbesluten fattas på de enskilda kontoren, är det viktigt att det finns en väl fungerande granskningsprocess som säkerställer att kreditbeslut håller en hög kvalitet. Kontorschefen kvalitetsgranskar medarbetarnas beslut och regionala kreditavdelningar kvalitetsgranskar beslut fattade av kontorschefer. Syftet med kvalitetsgranskningen är att säkerstäl-

Kreditprocessen och beslutandenivåer i Handelsbanken

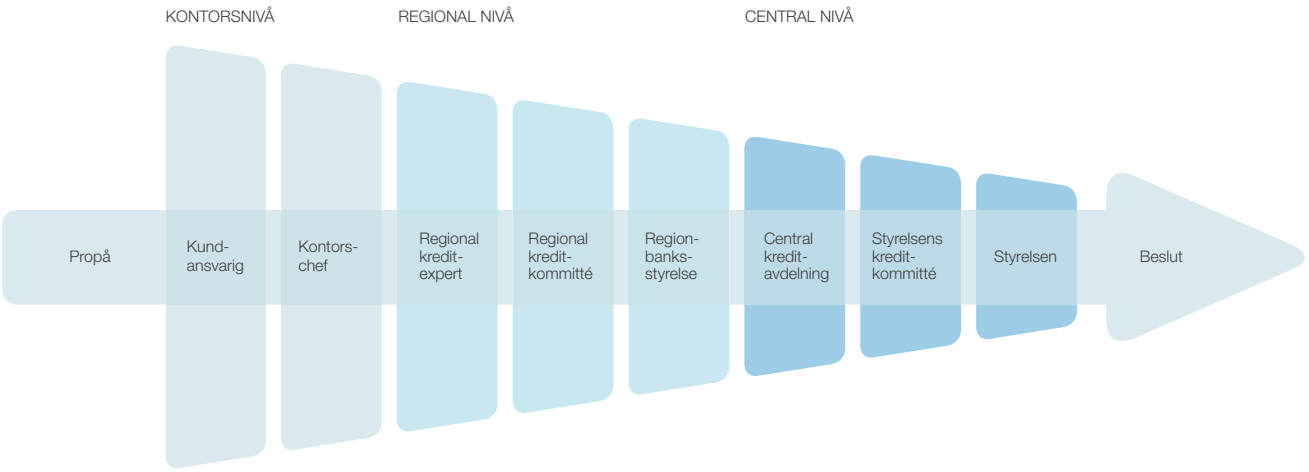

Fördelning av fattade limitbeslut

Andel av antal limiter	70%	28%	2%
Andel av limitbelopp	6%	21%	73%

la att bankens kreditpolitik och interna instruktioner efterlevs, att kreditkvaliteten upprätthålls och att kreditbeslut vittnar om gott kreditomdöme och sund affärsmässighet. En motsvarande granskning av kvaliteten sker även av kreditbeslut som fattas av högre beslutandenivåer i banken. Krediter som beviljas av regionala kreditkommittéer och regionbanksstyrelser granskas av Centrala Kreditavdelningen, som även bereder och granskar krediter som beslutas av bankens centralstyrelse eller dess kreditkommitté.

Handelsbanken är inte en massmarknadsbank utan är selektiv i kundurvalet. Kredittagarna ska vara av hög kvalitet. Kvalitetskravet åsidosätts aldrig till förmån för högre kreditvolymer eller för att erhålla högre avkastning. Banken undviker även att delta i finansiering där det förekommer komplicerade kundkonstellationer eller komplexa och svårförståeliga affärsupplägg.

Det lokala kontorets nära kontakt med kunden innebär också att kontoret snabbt kan identifiera och agera vid eventuella problem. Detta medför att banken i många fall kan agera snabbare än vad som hade varit möjligt vid en mer centraliserad hantering av problemkrediter. Kontoret har också det fulla ekonomiska ansvaret för kreditgivningen. Kontoret hanterar således de problem som uppstår när en kund brister i betalningsförmåga och kontoret bär eventuella kreditförluster. Vid behov får kontoret stöd från det regionala huvudkontoret och från centrala avdelningar. Bankens arbetssätt leder till att alla som gör affärer förknippade med kreditrisk tillägnar sig ett väl etablerat synsätt för denna typ av risker. Detta synsätt utgör en viktig del av bankens kultur.

BERÄKNING AV KREDITRISKER

Banken har sedan 2007 Finansinspektionens tillstånd att använda IRK-metod för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk. Tillståndet omfattade den finansiella företagsgrupp som Svenska Handelsbanken AB (publ) leder samt bolagen Svenska Handelsbanken AB (publ) och Stadshypotek AB (publ). Härefter har banken ansökt och erhållit motsvarande tillstånd avseende Handelsbanken Finans AB och Handelsbanken Rahoitus Oy. Även vissa exponeringar i dotterbolagen Handelsbanken S.A. i Luxemburg, ZAO Svenska Handelsbanken i Ryssland (under likvidation) och Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co Ltd rapporteras enligt IRK-metoden.

Vidare har Finansinspektionen lämnat medgivande för tidsbestämt respektive permanent undantag från tillämpning av IRK för vissa exponeringar, där schablonmetoden istället tillämpas. Det medgivna permanenta undantaget omfattar exponeringar mot stater, Sveriges riksbank och svenska kommuner. Tidsbestämt undantag omfattar så kallade portföljer av oväsentlig storlek definierade enligt Finansinspektionens regler samt de aktieexponeringar som banken innehade vid årsskiftet 2007/2008. Portföljen i Handelsbanken Fonder AB hänförs till så kallade portföljer av oväsentlig storlek.

Rapportering enligt IRK-metoden omfattar 2012 portföljerna i svenska regionbanker, Regionbanken Norge, Regionbanken Finland, Regionbanken Danmark, Handelsbanken Finans i Sverige och Finland, betydande delar av regionbankerna i Storbritannien, bankens exponeringar mot andra banker (institutsexponeringar) samt betydande delar av affärsområdena Handelsbanken International och Handelsbanken Capital Markets.

Under 2010 erhöll Handelsbanken Finansinspektionens tillstånd att rapportera vissa portföljer enligt en avancerad IRK-metod. Tillståndet avser motparter inom kategorierna medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar. En kompletterande ansökan har under 2012 tillställts Finansinspektionen avseende Stora företag. De exponeringar vilka godkänts för rapportering enligt IRK-metod men ännu inte för avancerad metod, kommer tillsvidare att rapporteras enligt grundmetod.

Banken hade vid utgången av 2012 beräknat kapitalkravet med IRK-metoden för cirka 89 procent (90) av de totala riskvägda tillgångarna, beräknade enligt Basel II-reglerna. Av företagsexponeringar rapporterade enligt IRK-metoden har 61 procent (58) rapporterats enligt avancerad metod.

Beräkning av kreditrisk fördelad på metod och affärsområde, 2012

	Affärsområde		
Metod	**Regionbanker i Norden[1]**	**Regionbanker Storbritannien[1]**	**Handelsbanken International[1]**
Schablonmetod	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande Hushållsexponeringar	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande
IRK grundmetod	Företagsexponeringar (Stora företag) Företagsexponeringar Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktieexponeringar	Företagsexponeringar (Stora företag) Företagsexponeringar Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktieexponeringar	Företagsexponeringar (Stora företag) Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktieexponeringar Positioner i värdepapperisering
IRK avancerad metod	Företagsexponeringar (Medelstora företag, Fastighetsbolag, Brf) Hushållsexponeringar	Företagsexponeringar (Medelstora företag, Fastighetsbolag, Brf)	

[1] Kan inkludera juridiska personer utöver moderbolaget (Handelbanken Stadshypotek, Handelsbanken Finans, Handelsbanken Capital markets med flera).

Riskklassificeringssystemet
Handelsbankens riskklassificeringssystem består av ett antal olika system, metoder, processer och rutiner som stöder Handelsbankens klassificering och kvantifiering av kreditrisk.

Genom Handelsbankens interna riskklassificeringssystem mäts kreditrisken i all verksamhet på ett tillförlitligt och konsekvent sätt. Riskklassificeringen bygger på bankens interna rating, som grundar sig på en bedömning av varje motparts återbetalningsförmåga. Ratingen bestäms av risken för finansiella påfrestningar samt av den bedömda motståndskraften vid sådana påfrestningar. Metoden och klassificeringen bygger på den ratingmodell som tillämpats av banken under flera decennier.

Den interna ratingen är den viktigaste beståndsdelen i bankens modell för att beräkna kapitalkrav enligt Basel II-regelverket (IRK-modellen). Ratingen är dynamisk, det vill säga den omprövas om det finns tecken på att motpartens återbetalningsförmåga har ändrats. Vidare omprövas ratingen med den periodicitet som regelverket föreskriver. Klassificeringen görs av den som är ansvarig för att bevilja en kredit och kontrolleras därefter av oberoende instanser.

Exponeringsklasser
En av kapitaltäckningsregelverkets grundförutsättningar är att institutets exponeringar övergripande kategoriseras i av regelverket givna exponeringsklasser. Antalet exponeringsklasser är avhängigt vilken metod som används vid beräkning av kreditrisk. Exponeringar som ska beräknas enligt schablonmetod kan hänföras till 15 olika exponeringsklasser medan det för IRK-metod finns 7 exponeringsklasser.

Banken använder olika modeller för beräkningen av kreditrisk beroende på typ av exponering.

Den övergripande indelningen i exponeringsklasser enligt IRK-metod är stats-, instituts-, företags-, hushålls- och aktieexponeringar samt positioner i värdepapperiseringar. Härtill kommer så kallade motpartslösa exponeringar, det vill säga tillgångar där det inte krävs en presentation från någon motpart.

I vissa exponeringsklasser återfinns undergrupper där särskilda modeller tillämpas. Praktiskt görs indelningen i exponeringsklasser och undergrupper genom att handläggare vid kundansvarigt kontor eller enhet bestämmer vilken affärsbedömningsmall som ska användas i samband med att motparten ges en rating.

Till statsexponeringar hänförs exponeringar mot stater, centralbanker, statliga myndigheter och kommuner. Till institutsexponeringar hänförs exponeringar mot motparter som är definierade såsom bank och övriga kreditinstitut samt vissa värdepappersbolag.

Hushållsexponeringar innefattar dels exponeringar mot privatpersoner, dels exponeringar mot enskilda näringsidkare där den totala exponeringen inom koncernen uppgår till högst 5 miljoner kronor. Därutöver ingår företag som är juridiska personer där den totala exponeringen inom koncernen uppgår till högst 5 miljoner kronor (exklusive bostadskrediter), samtidigt som företagets omsättning inte överstiger 50 miljoner kronor. Hushållsexponeringar delas upp i två undergrupper: fastighetskrediter och övriga hushållsexponeringar.

Till företagsexponeringar hänförs exponeringar mot icke-finansiella företag bestående av juridiska personer som har en total exponering inom koncernen som överstiger 5 miljoner kronor eller där företagets omsättning överstiger 50 miljoner kronor samt enskilda näringsidkare med en total exponering mot koncernen som överstiger 5 miljoner kronor. Förutom vanliga icke-finansiella företag ingår i exponeringsklassen även försäkringsbolag, bostadsrättsföreningar samt exponering i form av så kallad specialfinansiering. Bankens företagsexponeringar mot motparter som är fastighetsbolag, bostadsrättsföreningar eller medelstora företag rapporteras enligt avancerad metod från och med den 31 december 2010 medan övriga företagsexponeringar tillsvidare rapporteras enligt grundmetod.

Till aktieexponeringar hänförs bankens innehav i aktier som inte utgör en del av handelslagret. För aktieexponeringar som banken innehade vid årsskiftet 2007/2008 har riskvikten under 2012, i enlighet med Finansinspektionens övergångsregler, beräknats enligt schablonmetoden. Dessa exponeringar rapporteras dock såsom IRK-exponeringar. Därefter tillkommande aktieexponeringar har beräknats enligt IRK-metod.

Vid indelningen i exponeringsklasser enligt schablonmetod hänförs bankens volymer till exponeringsklasserna stater och centralbanker, kommuner, institut, företag, hushåll, exponering med säkerheter i fastigheter, oreglerade poster samt övriga poster. Med oreglerade poster avses i schablonmetoden exponeringar där förfallna ränte- eller kapitalbelopp kvarstår obetalda sedan mer än 90 dagar, beräknat från den ursprungliga avtalade betalningstidpunkten. I exponeringsklassen övriga poster inkluderas bland annat förutbetalda kostnader, innehav i aktier, inneliggande kassa och omyntat guld.

Metoder för riskklassificeringen
För att kvantifiera bankens kreditrisker beräknas sannolikheten för att kunder ska fallera (probability of default, PD), hur stor exponering banken har om fallissemang inträffar (exposure at default, EAD) och hur stor andel av den exponeringen som banken förlorar vid fallissemang (Loss Given Default, LGD). Fallissemang definieras som att motparten antingen är 90 dagar sen med betalning eller att det gjorts en bedömning att motparten inte kommer att kunna betala kontraktsenligt, till exempel i samband med konkurs.

PD-värdet uttrycks som ett procenttal, där exempelvis ett PD-värde på 0,5 procent innebär att en kredittagare av 200 med samma PD-värde väntas fallera inom ett år. En fallerad kredit betyder inte nödvändigtvis att banken drabbas av förluster eftersom det i de flesta fall finns säkerhet för exponeringen. Dessutom betyder ett fallissemang inte att det är uteslutet att motparten vid något tillfälle kommer att betala.

För företags- och institutsexponeringar översätts den interna ratingen som sätts för varje motpart direkt till en riskklass på en skala mellan 1 och 10 (där riskklass10 avser fallerade motparter). För varje riskklass beräknas en viss genomsnittlig fallissemangssannolikhet (PD). För exponeringar mot stora företag och mot institut tillämpas standardiserade värden för förlustandelen givet fallissemang (LGD), vilka bestäms av Finansinspektionens regelverk. Vilket standardiserat värde som får användas styrs av vilken säkerhet som finns för respektive exponering.

Även för hushållsexponeringar utgår riskklassificeringen från den interna rating som åsätts alla kreditkunder. Ratingen översätts inte direkt till en riskklass som för företagsexponeringar, utan de olika exponeringarna sorteras i ett antal mindre grupper, beroende på vissa faktorer. Exempel på sådana faktorer är vilken typ av kredit det gäller, motpartens betalningsskötsel och om det finns en eller flera låntagare. För var och en av de mindre grupperna beräknas en genomsnittlig fallissemangssannolikhet och baserad på denna sorteras grupperna in i någon av de tio riskklasserna. Olika modeller används för exponeringar mot privatpersoner respektive mot småföretag (som också räknas till kategorin hushållsexponeringar), men principen är densamma.

För hushållsexponeringar och för exponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar beräknas förlustandelen givet fallissemang (LGD) från bankens egen förlusthistorik. För hushållsexponeringar med

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Företagsexponeringar

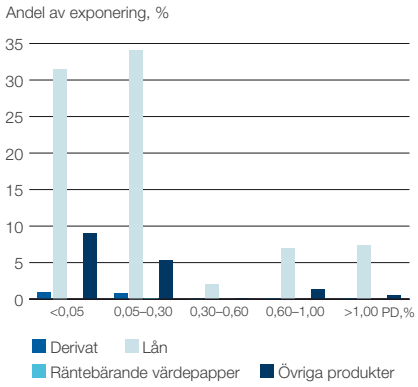

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Institutsexponeringar

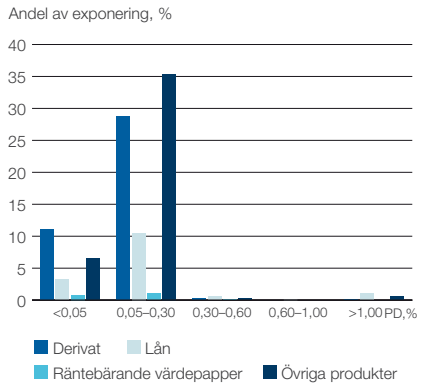

Andel exponering per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Hushållsexponeringar

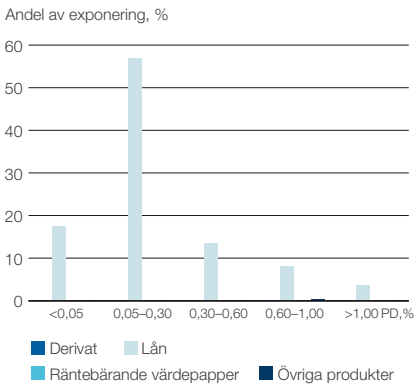

fastighetssäkerhet i Sverige och för fastighetsexponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar tillämpas olika värden beroende på exponeringens belåningsgrad. För övriga exponeringar styrs LGD-värdet av faktorer som kan bero på förekomst och värde på säkerhet, produkt eller liknande.

För varje exponeringsklass beräknas genomsnittlig fallissemangssannolikhet (PD) för var och en av de nio riskklasserna som avser icke-fallerade motparter eller avtal. Fallissemangssannolikheten grundar sig på beräkningar av hur stor andelen fallissemang varit historiskt för olika typer av exponeringar. Den genomsnittliga fallissemangssannolikheten justeras därefter dels med en säkerhetsmarginal, dels med en konjunkturjusteringsfaktor. Säkerhetsmarginalen syftar till att säkerställa att fallissemangssannolikheten inte underskattas. Konjunkturjusteringsfaktorn tar hänsyn till att den uppmätta fallissemangssannolikheten per riskklass kan förväntas variera med konjunkturen. Den uppmätta sannolikheten behöver därför justeras i förhållande till var i konjunkturcykeln bankens låntagare befunnit sig under den period som ligger till grund för beräkningarna, för att återspegla en långsiktig fallissemangssannolikhet som ska användas för riskviktningen. Konjunkturjusteringarna grundar sig på bankens interna historik för åren 1985 till 2012 och dessa blir mindre uttalade ju längre historik som finns tillgänglig för beräkning av historiska genomsnitt per riskklass.

Handelsbankens metod för konjunkturjustering syftar till att utjämna konjunkturvariationer i fallissemangssannolikhet (PD) på riskklassnivå. Detta innebär att PD per riskklass blir mindre volatilt över tiden och att PD på motparts- och portföljnivå varierar i samband med att vissa motparter åsätts en förändrad rating vid starka konjunkturvariationer. Handelsbankens interna rating av en motpart är dock så långsiktig att PD på motparts- och portföljnivå förväntas vara stabil under en normal konjunkturcykel.

Vid beräkning av LGD beaktas att riskmåttet ska återspegla förlustandelen under ekonomiskt ogynnsamma förhållanden, vilket benämns nedgångs-LGD. För fastighetssäkerheter baseras nedgångs-LGD på observerade förlustandelar från fastighetskrisen under början av 1990-talet. För övriga säkerheter avseende hushållsexponeringar nedgångsjusteras observerat LGD med en faktor som beror på PD och produkttyp. För företagsexponeringar inom IRK avancerad metod nedgångsjusteras LGD så att bankens observerade förluster åren 1991–92 med marginal kan förklaras av riskmåtten.

När exponeringsbeloppet (EAD) ska beräknas sker vissa justeringar av den bokförda exponeringen. Framförallt gäller det olika typer av åtaganden där exponeringen kan öka utan ett aktivt beslut av banken. Exempel på det är kreditlöften eller revolverande krediter, där banken avtalar med kunden om att denne får låna upp till ett visst belopp i framtiden. Denna typ av åtaganden utgör en kreditrisk som också ska kapitaltäckas. Normalt betyder det att den beviljade krediten justeras med en viss konverteringsfaktor (KF) för den del av krediten som inte utnyttjas. När det gäller vissa produktklasser för företagsexponeringar och för institutsexponeringar är konverteringsfaktorerna bestämda av regelverket, men för hushållsexponeringar och vissa produktklasser för medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar använder banken egenberäknade konverteringsfaktorer. Här styrs konverteringsfaktorn framförallt av vilken produkt som avses, men även andra faktorer kan spela in.

Riskmåtten (PD, EAD, LGD) används förutom vid kapitaltäckningsberäkningen även för beräkning av kostnaden för kapital i varje enskild affär och vid beräkning av ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Nya krediter som bedöms ha högre risk än normalt avslås oavsett pris och oavsett vilka säkerheter som erbjuds. Den använda metoden medför att bankens historiska förluster får en direkt inverkan på riskberäkningar och kapitalkrav, vilket bidrar till det för banken positiva utfallet av Basel II-regelverket jämfört med Basel I.

För företags-, instituts- och hushållsexponeringar återges i diagrammen här intill hur exponeringen fördelar sig mellan obligationer och andra räntebärande värdepapper respektive lån, derivat och övriga produkter. Diagrammen visar hur exponeringarna (EAD), exklusive fallerade krediter, fördelar sig mellan olika PD-intervall inom respektive motpartskategori. För de exponeringar som återfinns i ett visst intervall visas hur exponeringarna fördelar sig mellan lån, räntebärande värdepapper, derivat och övriga typer av produkter. Övriga produkter är till exempel garantier och kreditlöften. De PD-värden som används är de som tillämpas för det legala kapitalkravet. Detta innebär att det finns marginaler i form av konjunktur- och säkerhetsjusteringar i PD-värdena även i beräkningarna av ekonomiskt kapital, vilket gör att de förlustnivåer som PD-värdena implicerar är konservativa.

Jämförelse med extern rating
Bankens riskklasser är inte direkt jämförbara med den rating som de externa kreditvärderingsföretagen tillämpar. Kreditvärderingsföretagens rating svarar inte mot en direkt klassificering av motparternas sannolikhet för fallissemang, på samma sätt som bankens riskklassificering gör. Kreditvärderingsföretagen beaktar i varierande grad också hur allvarliga förluster ett fallissemang kan leda till. Den tidshorisont som kreditvärdigheten bedöms under är inte alltid densamma för banken som för ratingföretagen. Bankens riskklasser anger inte en enhetlig skala där en viss riskklass alltid motsvarar en viss fallissemangssannolikhet. Dessutom tillämpas olika PD-skalor för olika delar av kreditportföljen och PD-värdena förändras över tiden, beroende på till exempel konjunkturjusteringsfaktorn och modellutveckling.

I nedanstående tabell återges den 25:e och 75:e percentilen i fördelningen av interna riskklasser betingat på det externa kreditbetyget. Detta återspeglar spannet av normala interna riskklasser för de olika externa kreditbetygen.

Kvalitetssäkring av kreditriskmodellen
Banken utför årligen en grundläggande översyn av riskklassificeringssystemet. Översynen tar dels sikte på att den interna ratingen som ligger till grund för bankens riskklassificering tillämpas på ett konsistent, korrekt och ändamålsenligt sätt (utvärdering), dels på att de statistiska modeller som används kvantifierar risk tillfredsställande (validering).

Syftet med utvärderingen av den interna ratingen är att säkerställa att den fungerar väl som den centrala faktorn vid riskklassificering av bankens motparter. Analysen innefattar exempelvis att utvärdera om ratingen avspeglar risken hos motparten, att kunder bedöms likvärdigt oavsett var i banken ratingen äger rum, att regler för ratingen följs och att ratingen uppdateras. Utvärderingen kan leda till att ratingen i särskilda delar av banken eller för särskilda typer av motparter uppmärksammas och att åtgärder vidtas för att rätta till eventuella brister. Åtgärder kan exempelvis bestå av tätare och speciellt riktade uppföljningsinsatser, förändrade ratinginstruktioner eller modellanpassningar.

Validering av de statistiska modellerna och de riskmått som de ger upphov till genomförs minst en gång per år. Valideringen syftar till att säkerställa att riskklassificeringssystemet mäter risken i de olika riskdimensionerna PD, LGD och EAD på ett tillfredsställande sätt. I första hand utvärderas om de utfall som observerats under det senaste året bekräftar att de modeller som banken tillämpar fungerar såsom avsetts. För detta används ett antal olika statistiska tester med på förhand bestämda gränsvärden för att få tydliga signaler om eventuella brister i modellerna. Valideringen kan medföra att riskmått ändras, att instruktioner förändras eller att modeller förändras.

Resultatet av utvärderingarna och valideringarna rapporteras till bankens styrelse och revisionsutskottet och granskas av Finansinspektionen.

I tabellen nedan redovisas de tillämpade värdena (prediktionerna) samt utfallet för 2012 med avseende på de olika riskdimensionerna. För att en jämförelse ska kunna göras mellan de förluster modellen implicerar och de faktiska förluster banken haft för dessa exponeringar under 2012 visas också årets reserveringar för sannolika kreditförluster och konstaterade förluster för fallissemang under 2012. LGD-utfallet 2012 avser genomsnittliga (exponeringsviktade) realiserade förlustandelar för hushållsavtal som fallerat under 2010 med 24 månaders återvinningsperiod och företagsmotparter (inklusive Stora företag och Institut) som fallerat under 2011 med 12 månaders återvinningsperiod. I bägge fallen ingår återstående reserveringar vid återvinningsperiodens slut i förlustdefinitionen. PD-utfallet anger den andel av friska hushållsavtal respektive företagsmotparter vid ingången av 2012 som fallerat under 2012.

För förväntad förlustandel (EL) visas det totala EL avseende de exponeringar som återfinns i godkända IRK-modeller per 31 december 2011, uppdelat per exponeringsklass. EL för fallerade exponeringar är proportionellt mycket högt eftersom PD är 100 procent för dessa. I tabellen visas EL såväl inklusive som exklusive fallerade exponeringar. För PD och LGD visas det genomsnittliga värdet för de IRK-godkända exponeringarna både för det i modellerna använda värdet 2012 och för det faktiska utfallet under 2012. Genomsnittet av EL och LGD är viktat på exponeringsvolym medan PD är viktat på antal. De PD-värden som visas här är de värden som tillämpas i kapitaltäckningsrapporteringen, det vill säga inklusive både säkerhetsmarginaler och konjunkturjusteringsfaktorer.

Den förväntade förlustandelen som redovisas här motsvarar inte, trots benämningen, den mest sannolika nivån på förlusterna för banken. En anledning till det är att de PD-värden som används enligt regelverket ska motsvara ett långsiktigt genomsnitt. 2012 har varit ett år när fallissemangen kan förväntas överstiga det långsiktiga genomsnittet. En annan anledning är att det görs ett antal justeringar av det värde som beräknas utifrån bankens IRK-modell. Dessa justeringar syftar i huvudsak till att säkerställa att bankens interna modell inte underskattar den verkliga risken.

Samband mellan extern- och intern rating för gemensamt ratade kunder, 2006–2012

	Företagsexponeringar, Stora Företag		Institutsexponeringar	
Extern rating (Moodys)	Intern riskklass 25:e percentilen	Intern riskklass 75:e percentilen	Intern riskklass 25: percentilen	Intern riskklass 75:e percentilen
Aaa	1	1	1	1
Aa	1	2	1	2
A	2	3	3	3
Baa	3	4	3	5
Ba	4	5	5	6
B	6	7	6	7
Caa-C	7	8	7	9

Dekomponering av EL för alla IRK-godkända exponeringar, exklusive fallerade motparter

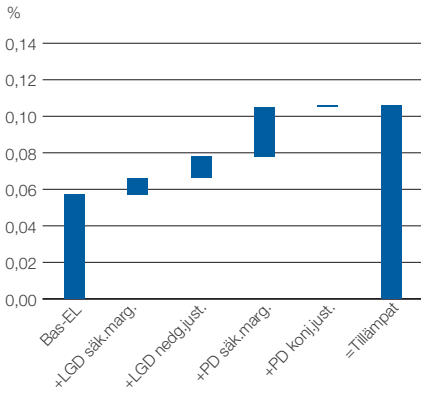

En illustration av hur dessa justeringar påverkar det beräknade värdet för förväntade förluster görs i vidstående diagram. Utöver dessa justeringar överskattas risken ytterligare genom att LGD och KF för stora företagsexponeringar bestäms av regelverket i grundmetoden och dessa är betydligt mer konservativa än det förväntade värdet.

Vidstående diagram visar EL för alla IRK-godkända exponeringar, exklusive fallerade exponeringar. Den första stapeln återger det observerade EL-värdet, det vill säga EL baserat på de rena estimaten av PD och LGD, vilket uppgår till cirka 0,06 procent. I och med att delar av företagsexponeringarna från och med 2011 beräknas med avancerad metod blir EL lägre jämfört med tidigare år eftersom riskestimaten i större utsträckning speglar intern förlusthistorik. De efterföljande staplarna återspeglar hur EL påverkas då säkerhetsmarginaler, konjunkturjusteringar och regelverksmässiga ”golv” införs.

Säkerhetsmarginalen syftar till att säkerställa att tillämpat värde inte underskattar den sanna risken beroende på att det statistiska underlaget som ligger till grund för modellerna inte är tillräckligt stort. Konjunkturjusteringen beaktar att den uppmätta fallissemangssannolikheten och förlusten kan förväntas variera med konjunkturen. Den fallissemangssannolikhet och förlustandel som används för riskviktningen behöver därför justeras i förhållande till var i konjunkturcykeln bankens låntagare befunnit sig under den period som ligger till grund för beräkningarna. Den sista stapeln visar EL beräknat enligt den godkända IRK-modellen. Den uppgår till cirka 0,11 procent av exponeringen.

Diagrammet exkluderar kapitalkravet för fallerade krediter. EL exklusive fallerade exponeringar visar en mer sannolik nivå för bankens förluster än EL inklusive fallerade exponeringar. Denna nivå ligger också betydligt närmare den kreditförlustnivå på 0,05 procent netto som beräknats för fallissemang under 2012.

Utöver utvärdering och validering utgör Internrevisionen en viktig del av processen. De granskar löpande riskklassificeringssystemet, dess beståndsdelar och dess användning. Hur banken beräknar, klassificerar och kvantifierar risker samt validerar de modeller som används för beräkningarna har också varit en viktig del av den prövning som Finansinspektionen gjort i samband med godkännandet av bankens tillämpning av IRK-metoden. Finansinspektionens tillsyn av banken inbegriper att löpande följa hur bankens användning av IRK-metoden utvecklas. Finansinspektionen har inom ramen för sin samlade kapitalbedömning bekräftat användningen av IRK-metoden som utgångspunkt.

	EL			PD		LGD	
Prediktioner och utfall för riskparametrar i IRK-systemet, 2012 %	**Exklusive fallerade**	**Inklusive fallerade**	**Kreditförluster och reserveringar för fallissemang 2012 (andel av totalt EAD)[2]**	**Prediktion för 2012**	**Utfall 2012**	**Prediktion för 2012**	**Utfall 2012**
Exponeringsklass							
Företag[1]	0,13	0,45	0,08	0,77	0,84	33	12
Hushåll fastighet	0,04	0,07	0,01	0,31	0,37	13	2
Hushåll övrigt	0,32	1,10	0,11	1,22	1,39	28	16
Institut	0,02	0,02		0,88	0,00	21	0
Totalt alla	0,11	0,33	0,05				

	EL			PD		LGD	
Prediktioner och utfall för riskparametrar i IRK-systemet, 2011 %	**Exklusive fallerade**	**Inklusive fallerade**	**Kreditförluster och reserveringar för fallissemang 2011 (andel av totalt EAD)[2]**	**Prediktion för 2011**	**Utfall 2011**	**Prediktion för 2011**	**Utfall 2011**
Exponeringsklass							
Företag[1]	0,17	1,48	0,07	0,88	0,87	34	20
Hushåll fastighet	0,04	0,06	0,01	0,24	0,34	13	3
Hushåll övrigt	0,36	0,98	0,10	1,31	1,48	27	17
Institut	0,03	0,21	0,00	0,87	0,00	27	0
Totalt alla	0,15	0,90	0,05				

[1] Prediktioner återspeglar IRK-A för medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar.
[2] Exklusive Handelsbanken Finans.

SÄKERHETER

När banken bedömer kreditrisken hos en viss kund bedöms i första hand kredittagarens återbetalningsförmåga. Enligt bankens kreditpolitik kan en svag återbetalningsförmåga aldrig kompenseras med att banken erbjuds goda säkerheter. Säkerheter kan dock reducera bankens förlust väsentligt om kredittagaren inte kan fullfölja sina förpliktelser. Krediter ska därför normalt vara betryggande säkerställda.

Kredit utan säkerhet beviljas främst till kunder med mycket god återbetalningsförmåga. I dessa fall upprättas som regel särskilda lånevillkor som ger banken rätt till omförhandling eller uppsägning om kredittagarens återbetalningsförmåga skulle försämras eller om villkoren på annat sätt bryts.

Då det som regel blir aktuellt att ta säkerheter i anspråk först sedan kredittagaren drabbats av allvarliga betalningssvårigheter inriktas värderingen av säkerheter på det värde säkerheterna förväntas ha vid en snabb försäljning under ogynnsamma omständigheter i samband med en obeståndssituation. För vissa tillgångar kan värdet påverkas avsevärt vid en obeståndssituation och en därigenom framtvingad försäljning.

En stor del av utlåningen till kreditinstitut är omvända repor. En omvänd repa är en återköpstransaktion som innebär att banken repar in (köper) räntebärande värdepapper eller aktier med särskild överenskommelse att värdepappret ska säljas tillbaka till ett visst pris vid en viss tidpunkt. Omvända repor betraktas av banken som säkerställd utlåning.

Under speciella omständigheter kan banken köpa kreditderivat eller finansiella garantier som kreditriskskydd för fordringar. Detta förekommer dock inte inom bankens ordinarie kreditgivning.

Kreditriskexponering on balance, säkerheter mnkr	**2012**	**2011**
Bostadsfastigheter[1]	961 955	905 610
Övriga fastigheter	240 895	210 943
Stat, kommun och landsting	339 171	465 047
Borgen	18 698	17 191
Finansiella säkerheter	89 458	73 374
Objektssäkerheter	20 115	20 869
Övriga säkerheter	57 798	59 882
Blanko	287 854	342 666
Total kreditriskexponering on balance	**2 015 944**	**2 095 582**

[1] Inklusive bostadsrätter.

Utlåning till allmänheten, säkerhet mnkr	**2012**	**2011**
Bostadsfastigheter[1]	961 955	905 610
Övriga fastigheter	240 895	210 943
Stat, kommun och landsting	81 404	61 170
Borgen	18 639	17 027
Finansiella säkerheter	26 328	10 234
Objektssäkerheter	20 114	20 869
Övriga säkerheter	57 798	59 882
Blanko	273 346	305 393
Utlåning till allmänheten	**1 680 479**	**1 591 128**

[1] Inklusive bostadsrätter.

Säkerheter som reducerar kapitalkravet

Säkerheter avseende de exponeringar som är IRK-godkända hanteras enligt två olika beräkningsmetoder: IRK grundmetod eller IRK avancerad metod. Säkerheter påverkar kapitalkravet på olika sätt i dessa två metoder. I grundmetoden är endast vissa typer av säkerheter medräkningsbara och de enligt regelverket föreskrivna estimaten för LGD och KF tillämpas. Banken tar dock in fler typer av säkerheter än de som, enligt kapitaltäckningsregelverket, anses som medräkningsbara.

Vid rapportering enligt avancerad metod applicerar banken egenberäknade LGD-estimat per säkerhetstyp. För de exponeringar som under 2010 godkänts för rapportering enligt avancerad metod har flertalet i banken förekommande typer av säkerheter kunnat användas för att minska kapitalkravet.

Genom att säkerheter påverkar kapitalkravet i högre grad efter införandet av avancerad metod ökar bankens incitament att i möjligaste mån reducera kreditriskerna genom att ta in säkerheter. Banken följer upp och uppdaterar löpande marknadsvärden för de säkerheter som används i riskreduceringen. En kontrollrutin finns etablerad där marknadsvärdet för fastigheter kontrolleras minst vart tredje år (bostadsfastigheter) respektive minst varje år (övriga fastigheter). För fastigheter med en exponering överstigande 3 miljoner euro genomförs en ny värdering av en oberoende värderingsman minst var tredje år.

Banken använder, enligt godkännande från Finansinspektionen, volatilitetsjusteringar (haircuts) vid beräkningen av kapitalkrav enligt IRK grundmetod för exponeringar som täcks av finansiella säkerheter. Det betyder att banken vid kapitalkravsberäkningar justerar värdet för finansiella säkerheter med utgångspunkt i de finansiella säkerheternas historiska volatilitet istället för att använda de schabloniserade volatilitetsjusteringar som regelverket annars föreskriver. Denna metod medför en bättre riskmätning vid användning av finansiella säkerheter och ger en större effekt på reduceringen av kapitalkravet. Handelsbanken kontrollerar löpande koncentrationsrisken i enskilda värdepapper.

För hushållsexponeringar används en avancerad metod i vilken exponeringarna segmenteras i olika grupper baserat bland annat på förekomst av säkerhet. För vissa typer av fastighetssäkerheter sker även en segmentering baserad på säkerhetens belåningsgrad. Exponeringens LGD fastställs utifrån dessa grupper.

För företagsexponeringar och institutsexponeringar där banken har medräkningsbara säkerheter, reduceras kapitalkravet genom en justering av antingen PD eller LGD. PD justeras i de fall det finns godkända skyddsgivare, till exempel en utfärdare av en garanti eller borgen, som har ett lägre PD-värde än kredittagaren. För andra typer av säkerheter justeras LGD.

Vidare har Handelsbanken ingått ett betydande antal nettingavtal med bland annat institutsmotparter varvid exponeringen reducerats. Information om nettningseffekt återfinns i avsnittet motpartsrisk.

IRK-godkända exponeringar
Vid kapitalkravsberäkning för företagsexponeringar utgör säkerhet i fastighet cirka 44 procent (40) av rapporterat exponeringsbelopp. Motsvarande uppgift för finansiella säkerheter främst i form av repor är cirka 3 procent (1) samt för garantier och övriga säkerheter cirka 8 procent (9). Resterande exponeringsbelopp ingår i kapitalkravsberäkningen som oskyddad exponering.

För hushållsexponeringar utgör säkerhet i fastighet, främst bostad, cirka 86 procent (85) av rapporterat exponeringsbelopp. Av resterande exponeringsbelopp segmenteras cirka 1 procentenheter (2) på någon form av säkerhet, medan övriga 12 procentenheter (12) får ett LGD-värde via annat villkor. Dessa villkor är främst styrda av faktorer som typ av kredittagare, typ av kredit eller antal kredittagare.

För institutsexponeringar täcker finansiella säkerheter cirka 62 procent (54) av rapporterat exponeringsbelopp. Motsvarande uppgift för garantier uppgår till cirka 2 procent (2). Resterande exponeringsbelopp ingår i kapitalkravsberäkningen som oskyddad exponering. Av de exponeringar som täcks av garantier, totalt 104 514 miljoner kronor (107 089) avser 78 654 miljoner kronor (81 545) garantier från stater och kommuner, 1 313 miljoner kronor (2 436) avser garantier från institut och 24 547 miljoner kronor (23 108) avser garantier från företag. Företag som godkänns som garantigivare i beräkning av kapitalkrav enligt IRK-metod har riskklass fyra eller bättre.

I de fall ett godkänt säkerhetsvärde för kapitaltäckningsberäkningen inte täcker hela exponeringen, beräknas ett unikt kapitalkrav per säkerhet. Motsvarande beräkning görs även för den oskyddade delen av exponeringen.

Exponeringar beräknade enligt schablonmetod
För exponeringar vilka rapporteras enligt schablonmetod i exponeringsklasserna instituts-, företags- och hushållsexponeringar samt exponeringar med säkerhet i fastighet, utgör säkerheter totalt cirka 41 procent (38) av rapporterat exponeringsbelopp, varav cirka 7 procentenheter (11) avser garantier.

För samtliga exponeringar som beräknas enligt schablonmetoden anges i regelverket en riskvikt som styrs av i vilken exponeringsklass motparten kategoriserats. Riskvikt multiplicerad med exponeringsbelopp ger riskvägt exponeringsbelopp.

Godtagbara säkerheter som reducerar kapitalkrav, IRK-godkända exponeringar		2012		2011	
mnkr	Typ av säkerhet	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av total exponering (%)	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av total exponering (%)
Företagsexponeringar	- Garantier	99 017	8	100 952	9
	- Kundfordringar	2 472	0	2 869	0
	- Finansiella säkerheter	34 415	3	15 912	1
	- Fastigheter	522 725	44	467 151	40
Hushållsexponeringar	- Garantier	115	0	90	0
	- Bostadsfastigheter[1]	673 190	86	650 732	85
Institutsexponeringar	- Garantier	3 265	2	3 377	2
	- Finansiella säkerheter	85 688	62	90 348	54
	- Fastigheter	0	0	2	0
Positioner i värdepapperisering	- Garantier	2 117	54	2 670	53
Total IRK		**1 423 004**	**67**	**1 334 103**	**64**

[1] inklusive bostadsrätter.

Säkerheter som reducerar kapitalkrav, exponeringar som beräknas enligt schablonmetoden		2012		2011	
mnkr	Typ av säkerhet	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av total exponering (%)	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av total exponering (%)
Stater & centralbanker	- Finansiella säkerheter	12 494	4	3 284	1
Institut	- Garantier	39	1	0	0
	- Finansiella säkerheter	60	1	12	0
Företag	- Garantier	6 385	16	8 735	21
	- Finansiella säkerheter	305	1	331	1
Hushåll	- Garantier	0	0	3	0
	- Finansiella säkerheter	650	5	1 327	10
Säkerhet i fastighet	- Fastigheter	28 018	100	19 036	100
Total schablon		**47 951**	**11**	**32 728**	**6**

Belåningsgrad (Loan to value) vid fastighetsutlåning

Vid fastighetsfinansiering, liksom vid all kreditgivning, ska låntagaren ha god återbetalningsförmåga.

Nedanstående rekommendationer för högsta belåningsgrad (LTV) vid fastighetsfinansiering gäller hela Handelsbankskoncernen. Belåningsgraden utgår från marknadsvärdet.

- Flerfamiljshus, inklusive bostadsrättsföreningar, 75 procent
- Affärs- och kontorsfastigheter, 60 procent
- Familjelantbruk, skogs- och lantbruksfastighet, 75 procent.

Rekommendationerna för belåningsgrad överensstämmer med vad som är belåningsbart i Stadshypotek. Belåningsgrader som överstiger rekommendationerna får aldrig förekomma i Stadshypotek.

Vid belåning i banken kan belåningsgrader som överstiger rekommendationerna förekomma, men de ska då särskilt motiveras.

Värdet på industri- och lagerfastigheter samt obebyggd mark kan ofta vara mycket mer volatilt än för övriga fastigheter, beroende bland annat på läge, alternativanvändning med mera. Belåningsgraden bör därför vara väsentligt lägre än 60 procent. Finansiering av industri- och lagerfastigheter samt obebyggd mark kan enbart ske i banken, det vill säga denna typ av objekt är inte belåningsbara i Stadshypotek.

Fastighetsutlåning i Stadshypotek, Sverige

Utlåningen i Stadshypotek sker genom Handelsbankens kontorsnät. Ett samarbetsavtal reglerar övergripande förhållandet mellan parterna.

Enligt Handelsbankskoncernens kreditpolitik kan en svag återbetalningsförmåga aldrig accepteras med motivet att banken erbjuds goda säkerheter. Säkerheter kan dock reducera Stadshypoteks förlust väsentligt om kredittagaren inte kan fullfölja sina förpliktelser gentemot Stadshypotek. Krediter i Stadshypotek ska därför alltid vara betryggande säkerställda genom pant i fastighet eller bostadsrätt. Kredit utan säkerhet förekommer endast när stat och kommun är låntagare eller svarar för borgen.

I nedanstående tabeller framgår den totala lånevolymen fördelad på belåningsgrader för den svenska fastighetsutlåningen i Stadshypotek. Vidare presenteras en kumulativ fördelning av belåningsgrader (inomlägen) per den 31 december 2012. Av diagrammet framgår att det krävs mycket kraftiga prisfall på fastigheter för att betydande delar av utlåningsvolymen ska överstiga 100 procents belåningsgrad.

Belåningsgraden (LTV) visar utlåning i förhållande till säkerheternas marknadsvärde. Vid beräkningen tas hänsyn till eventuell pantsättning hos andra kreditinstitut. Senast utförd värdering används huvudsakligen som marknadsvärde i samband med sammanställning av belåningsgrad. Handelsbanken kontrollerar kontinuerligt marknadsvärden för fastigheter; bostadsfastigheter minst var tredje år och kommersiella fastigheter varje år. Förutom att fördela lånevolymen på belåningsgrader beräknas genomsnittlig belåningsgrad genom två olika metoder i Stadshypotek: LTV-Max där respektive objekts högsta belåningsgrad viktas efter kapitalskuld samt LTV-Mid där objektets inomlägesfördelning viktas efter kapitalskulden i inomlägesintervallet.

Lånevolym fördelad på belåningsgrad, Stadshypotek Sverige 2012-12-31

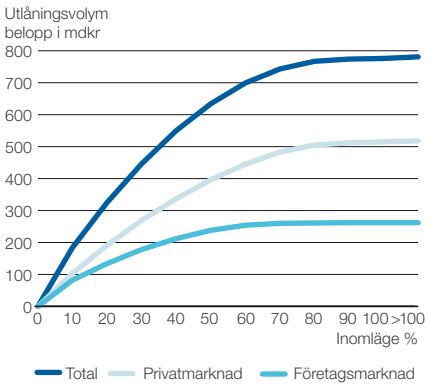

Andel lånevolym fördelat på belåningsgrader (inomlägesintervall), Stadshypotek Sverige

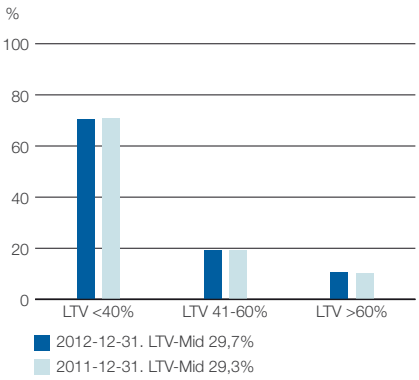

Utlåningen i ett objekt kan återfinnas i flera intervall.

Fördelning av företagsexponeringar per belåningsgrad (LTV-Mid), och fastighetstyp, Regionbanker

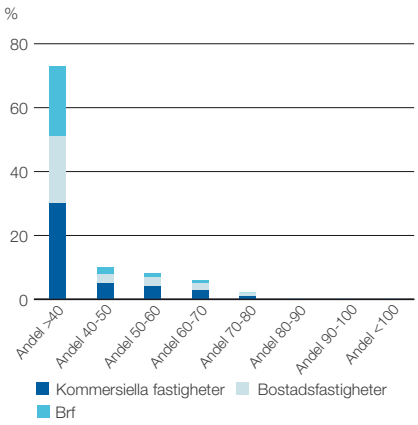

Belåningsgrad (LTV) för fastighetsutlåning, Stadshypotek Sverige, fastighetskrediter fördelat utifrån objekt, privat- och företagsmarknad, 2012-12-31.

	2012			2011		
	Privatmarknad %	Företagsmarknad %	Totalt %	Privatmarknad %	Företagsmarknad %	Totalt %
0-40%	65,0	81,0	70,4	66,0	80,6	70,8
41-60%	20,8	15,7	19,1	20,6	15,9	19,1
61-75%	10,1	2,9	7,7	9,8	3,1	7,6
>75%	4,1	0,4	2,8	3,6	0,4	2,5
LTV-Max	64,5	44,6	57,8	63,2	44,4	57,0
LTV-Mid	33,0	23,3	29,7	32,3	23,2	29,3

LTV-Max Respektive objekts högsta belåningsgrad viktat efter kapitalskuld.
LTV-Mid Objektets inomlägesfördelning viktat efter kapitalskulden i inomlägesintervallet.

Risken i Handelsbankens bostadsfinansiering är låg

Handelsbankens kreditförluster är låga, vilket ger låga riskvikter
Svenska hushålls skuldsättning och dess koppling till bostadsmarknaden har uppmärksammats under en längre tid. Finansinspektionen införde ett tak för belåningsgrader 2010. Under det gångna året har andra åtgärder såsom amorteringskrav, varit föremål för diskussion och i slutet av 2012 föreslog Finansinspektionen ett höjt kapitalkrav i Pelare 2 för svensk bostadsutlåning. Skälet till att riskvikterna är låga är att förlusterna på svenska bolån historiskt har varit mycket låga. När historiska fallissemang och förlustnivåer används för att skatta kapitalkrav på det sätt som IRK-regelverket föreskriver, och förlusterna varit mycket små, så medför det att riskvikterna per automatik blir låga. I detta avsnitt diskuteras bakgrunden till att risken i bostadsfinansieringen bedöms vara så låg.

Handelsbanken har ända sedan slutet på 1990-talet haft förlustnivåer som är lägre än noll för svenska hushålls bostadslån, det vill säga återvinningarna har varit större än reserveringarna för nya kreditförluster. Under denna period har fastighetspriserna stigit kontinuerligt, med undantag för en mindre prisnedgång under 2008–2009, varför de låga förlusterna under perioden inte är så anmärkningsvärda. I ett samhälle med en stark betalningskultur och effektiva möjligheter för en bank att ta intecknade fastigheter i anspråk och sälja dem om en låntagare ställer in betalningarna, är det naturligt att bostadslån inte leder till betydande förluster så länge priserna stiger.

Förlusterna för bostadslånen var dock låga även under den mycket allvarliga bankkrisen i början på 1990-talet. Kreditförlustnivån för Stadshypotek (som Handelsbanken vid den tidpunkten inte ägde) var avseende privata bolån omkring 0,30 procent årligen under de värsta åren. Detta var en kris som verkligen borde drabbat hushållens bostadslån. Fastighetspriserna föll med cirka 30 procent från den högsta till den lägsta nivån under krisen. Arbetslösheten ökade från 2 procent till 11 procent mellan 1990 och 1994, samtidigt som BNP krympte under tre år i rad. Och mitt under krisen höjde Riksbanken styrräntan dramatiskt, med stigande bolåneräntor som följd. Trots denna djupa ekonomiska kris som drabbade hushållen kraftigt, höll sig förlusterna på nivåer som i ett internationellt perspektiv måste ses som mycket låga. Förlusterna kunde dessutom väl absorberas inom de räntemarginaler som fanns för bolånen.

Varför är kreditförlusterna så låga?
Det finns en rad förhållanden som kan förklara att förlusterna på svenska bostadslån även i en så allvarlig kris inte var betydande. De viktigaste är följande:

- Det finns en stark betalningskultur i Sverige, som till stor del beror på de starka incitament som finns för privatpersoner att alltid prioritera sina skuldrelaterade betalningar. Låntagare som inte kan betala kan inte lämna den intecknade bostaden till banken och på så sätt bli av med lånet. Banken har effektiva möjligheter att ta såväl den intecknade bostaden som andra tillgångar i anspråk vid en betalningsinställelse. Och även om en låntagare går i konkurs så skrivs inte skulden av, utan banken har rätt att ta del av eventuella framtida inkomster som låntagaren kan komma att få. Detta gör sammantaget att det finns mycket starka skäl för svenska hushåll att i alla lägen göra sitt yttersta för att betala av sina skulder och se till att skuldsättningen inte blir högre än att den går att klara av.
- Det öppna svenska samhället gör att det finns god information att tillgå för banker när kreditbedömningarna görs. Genom kreditbedömningsföretaget UC AB finns en stor tillgång till information om privatpersoner som är nödvändig för goda kreditbedömningar, som till exempel den taxerade inkomsten, historiska betalningsproblem och samlad kreditaktivitet. Den goda informationstillgången medför också att problem med falska uppgifter i kreditansökningar inte är ett problem, vilket det kan vara i många andra länder.
- Det svenska välfärdssystemet gör att det finns goda ersättningar vid händelser som typiskt sett kan orsaka betalningsproblem som till exempel arbetslöshet och sjukdom. Låntagare kan ofta klara sina betalningar även om de drabbas av sådana händelser, vilket inte är fallet i många andra länder.
- Bostadsmarknader löper en större risk för förluster om de drivs av ett spekulativt beteende, under vilket privatpersoner köper bostäder i investeringssyfte, i syfte att tjäna pengar på hyresintäkter och framtida prisstegringar (så kallade buy-to-let). Denna företeelse förekommer knappast alls i Sverige, beroende på att regleringar av hyresmarknaden i praktiken omöjliggör sådana investeringar, samt att skattesystemet inte har gynnat uthyrning i privat regi.

Risken i bostadsfinansiering är fortsatt låg
Dessa förhållanden begränsade förlusterna under 1990-talskrisen, men de är lika relevanta i dagsläget. I sitt förslag till höjda riskvikter framför Finansinspektionen vissa skäl till att risken kan tänkas ha ökat i svenska bostadslån. Ett av de främsta skälen skulle vara att skuldsättningen ökat i hushållsektorn, åtminstone om skulderna ses i relation till den disponibla inkomsten. Denna kvot har ökat från omkring 130 procent innan krisen på 1990-talet till 170 procent i dagsläget. Denna ökning kan till stor del förklaras av att ränteläget förändrats dramatiskt. Men den är delvis också en följd av att cirka 170 000 hyreslägenheter sedan mitten av 1990-talet ombildats till bostadsrätter vilket också omfördelat en del av den totala skulden från bostadsföretag till hushåll. Enligt Handelsbankens mening är det diskutabelt om detta verkligen medför en ökad kreditrisk för bostadslånen. I dag uppgår hushållens räntekostnader som andel av disponibel inkomst till drygt 4 procent medan de innan 1990-talskrisen uppgick till mer än 10 procent. Det skulle krävas extremt kraftiga ränteökningar för att räntekostnaden skulle hamna på dessa nivåer, och det är hur belastande skulderna är för hushållens ekonomi som bör vara den viktigaste faktorn vid bedömningar av risknivån. Därutöver medför dagens penningpolitiska regim, där räntorna höjs i första hand när den ekonomiska aktiviteten är hög, att sannolikheten måste vara mycket liten för att stigande räntor sammanfaller med en situation av hög arbetslöshet och stora problem i hushållssektorn.

En annan faktor som framhålls av Finansinspektionen är att belåningsgraderna för nya lån är högre i dag än de var i början på 2000-talet. En mer relevant jämförelse bör vara hur belåningsgraderna såg ut innan 1990-talskrisen och hur belånad marknaden totalt sett är. De totala hushållsskulderna som andel av den totala bostadsförmögenheten har enligt statistik från Riksbanken minskat från cirka 70 procent innan 1990-talskrisen till cirka 55 procent i dagsläget. Hushållen belånar således en betydligt mindre del av sin bostadsförmögenhet än de gjorde inför 1990-talskrisen.

En viktig faktor för risken i bostadsmarknaden är hur utbudet av bostäder utvecklas. Vid många bostadskriser har man kunnat observera kraftigt stigande bostadspriser, som har följts av höga nivåer av nybyggnation. När krisen materialiserats har det stora utbudet av nya bostäder medfört en press på priserna nedåt. Detta var fallet i den svenska 1990-talskrisen och det har också varit en viktig faktor i de aktuella bostadskriserna i Spanien, Irland och USA. Sverige har sedan 1990-talskrisen haft ett mycket lågt bostadsbyggande, som understigit det behov av nya bostäder som befolkningstillväxten motiverar, särskilt i storstäderna. Denna faktor bör ses som en viktig begränsade faktor för risken i den svenska bostadsmarknaden.

Sammantaget anser Handelsbanken att risken i den svenska bostadsmarknaden inte har ökat jämfört med situationen inför 1990-talskrisen. Banken bedömer att kreditrisken i den egna bostadslåneportföljen är fortsatt låg.

KREDITPORTFÖLJEN

Portföljens fördelning

Bankens kreditportfölj presenteras i detta avsnitt med utgångspunkt från sammanställda balansräkningsposter. I avsnittet Kapitalkravet för kreditrisker på sidan 26 presenteras kreditportföljen med kapitalkravsregelverket som utgångspunkt.

Till skillnad från balansräkningsinformation, där kreditriskexponeringar kategoriseras i balansräkningsposter i form av utlåning till allmänhet respektive utlåning till kreditinstitut samt off-balanceposter fördelade på produkttyp, kategoriseras kreditriskexponering i kapitalkravssammanhang efter de exponeringsklasser som regelverket fastlagt för respektive beräkningsmetod. När begreppet exponering används avses summan av poster i och utanför balansräkningen.

Kreditriskexponeringar mnkr	2012	2011
Utlåning till allmänheten[1]	1 680 479	1 591 128
varav omvända repor	*33 799*	*13 669*
Utlåning till övriga kreditinstitut	89 511	106 823
varav omvända repor	*59 241*	*60 585*
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	132 534	152 392
Kreditlöften	239 774	254 415
Övriga åtaganden	20 779	9 035
Garantiförbindelser, krediter	10 723	17 161
Garantiförbindelser, övriga	39 913	42 657
Dokumentkrediter	30 164	36 712
Derivatinstrument[2]	110 850	142 074
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	48 906	43 971
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	68 354	60 231
Summa	**2 471 987**	**2 456 599**

I beloppen ingår ej tillgodohavanden mot centralbanker.
[1] Av detta belopp består 4 078 mnkr (4 945) av utlåning som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderad till verkligt värde via resultaträkningen.
[2] Avser summa positiva marknadsvärden. Om rättsligt hållbara nettningsavtal beaktas uppgår exponeringen till 30 422 mnkr (37 588).

Geografisk fördelning 2012	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen		
mnkr	Allmänheten	Kreditinstitut	Derivat	Placeringar	Garantier	Övrigt	Totalt
Sverige	1 169 937	33 297	110 726	99 942	23 486	273 379	1 710 767
Norge	204 473	32	2	-	7 728	40 176	252 411
Finland	88 247	304	116	-	4 543	23 306	116 516
Danmark	65 200	51	121	27	2 137	19 628	87 164
Storbritannien	112 871	339	-942	0	3 763	24 207	140 238
Tyskland	7 136	243	20	-	3 051	7 600	18 050
Polen	2 573	86	1	-	719	190	3 569
Nederländerna	13 261	3	-	-	656	5 601	19 521
Övriga världen	16 781	55 156	806	17 291	4 553	29 164	123 751
Summa	**1 680 479**	**89 511**	**110 850**	**117 260**	**50 636**	**423 251**	**2 471 987**

Geografisk fördelning 2011	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen		
mnkr	Allmänheten	Kreditinstitut	Derivat	Placeringar	Garantier	Övrigt	Totalt
Sverige	1 129 954	43 662	141 545	93 557	32 245	307 997	1 748 960
Norge	184 565	199	36	-	6 892	35 517	227 209
Finland	79 720	411	301	-	7 281	23 788	111 501
Danmark	59 769	159	114	63	2 270	22 999	85 374
Storbritannien	92 621	165	-606	0	2 560	20 507	115 247
Tyskland	7 764	426	21	-	3 878	7 650	19 739
Polen	1 942	180	4	-	567	167	2 860
Nederländerna	11 921	64	0	-	100	3 346	15 431
Övriga världen	22 872	61 557	659	10 582	4 025	30 583	130 278
Summa	**1 591 128**	**106 823**	**142 074**	**104 202**	**59 818**	**452 554**	**2 456 599**

Utlåning till allmänheten, sektor- och branschfördelad	2012			2011		
mnkr	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
Privatpersoner	743 454	-852	742 602	713 137	-820	712 317
varav hypotekslån	*607 163*	*-44*	*607 119*	*581 659*	*-30*	*581 629*
varav övriga lån säkerställda i bostad	*67 031*	*-115*	*66 916*	*64 122*	*-100*	*64 022*
varav övriga lån privatpersoner	*69 260*	*-693*	*68 567*	*67 356*	*-690*	*66 666*
Bostadsrättsföreningar	129 131	-17	129 114	123 847	-4	123 843
varav hypotekslån	*105 421*	*-4*	*105 417*	*109 334*	*-4*	*109 330*
Fastighetsförvaltning	436 694	-365	436 329	396 961	-410	396 551
Tillverkningsindustri	45 170	-473	44 697	49 221	-497	48 724
Handel	33 646	-441	33 205	35 693	-305	35 388
Hotell- och restaurangverksamhet	8 234	-36	8 198	7 201	-120	7 081
Person- och godstransport till sjöss	17 839	-406	17 433	18 356	-202	18 154
Övrig transport och kommunikation	32 406	-182	32 224	37 374	-178	37 196
Byggnadsverksamhet	13 395	-106	13 289	12 371	-170	12 201
Elektricitet, gas och vatten	23 965	-25	23 940	22 091	-15	22 076
Jordbruk, jakt och skogsbruk	8 917	-15	8 902	7 331	-20	7 311
Övrig serviceverksamhet	25 558	-213	25 345	24 398	-60	24 338
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	89 219	-601	88 618	85 998	-702	85 296
Stat och kommun	36 711	-	36 711	21 654	-	21 654
Övrig företagsutlåning	40 268	-108	40 160	39 656	-292	39 364
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	**1 684 607**	**-3 840**	**1 680 767**	**1 595 289**	**-3 795**	**1 591 494**
Gruppvis reservering			-288			-366
Summa utlåning till allmänheten	**1 684 607**		**1 680 479**			**1 591 128**

Utlåning till allmänheten – geografisk fördelning per bransch och land mnkr	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Stor-britannien	Övriga världen	Totalt
Privatpersoner	570 956	30 515	29 473	82 078	24 316	5 264	742 602
varav hypotekslån	*523 319*	*13 305*	*21 460*	*49 035*	*0*	*0*	*607 119*
varav övriga lån säkerställda i bostad	*16 905*	*12 562*	*4 170*	*14 659*	*14 554*	*4 066*	*66 916*
varav övriga lån privatpersoner	*30 732*	*4 648*	*3 843*	*18 384*	*9 762*	*1 198*	*68 567*
Bostadsrättsföreningar	112 218	420	6 321	10 155	0	0	129 114
Fastighetsförvaltning	241 499	10 527	19 471	80 475	69 679	14 678	436 329
Tillverkningsindustri	26 202	1 857	3 137	3 621	2 724	7 156	44 697
Handel	18 519	2 252	2 577	2 573	5 416	1 868	33 205
Hotell- och restaurangverksamhet	2 766	982	628	169	2 637	1 016	8 198
Person-och godstransport till sjöss	4 098	4 232	4 320	4 614	39	130	17 433
Övrig transport och kommunikation	24 262	1 246	3 511	938	720	1 547	32 224
Byggnadsverksamhet	6 351	415	969	4 453	1 101	0	13 289
Elektricitet, gas och vatten	11 343	221	8 234	3 233	12	897	23 940
Jordbruk, jakt och skogsbruk	8 184	192	36	53	437	0	8 902
Övrig serviceverksamhet	11 316	2 133	2 605	3 314	3 364	2 613	25 345
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	70 880	6 567	1 313	6 933	1 252	1 673	88 618
Stat och kommun	31 845	3	4 624	237	0	2	36 711
Övrig företagsutlåning	29 679	3 650	1 050	1 669	1 194	2 918	40 160
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	**1 170 118**	**65 212**	**88 269**	**204 515**	**112 891**	**39 762**	**1 680 767**
Gruppvis reservering	-181	-13	-22	-43	-20	-11	-288
Summa utlåning till allmänheten	**1 169 937**	**65 200**	**88 247**	**204 473**	**112 871**	**39 751**	**1 680 479**

Värdepapperisering

Handelsbanken har begränsade exponeringar som är värdepapperiseringar i kapitaltäckningsregelverkets mening. Det rör sig här om innehav i obligationer och andra skuldinstrument som emitterats av specialbolag. Dessa exponeringar återfinns till största delen i bankens likviditetsportfölj. Befintliga innehav förfaller löpande och några nya investeringar görs inte. Syftet med innehaven är att utnyttja dessa som säkerheter hos olika centralbanker för att därmed skapa likviditetsfaciliteter. Banken har dock inga egna värdepapperiserade lån.

Handelsbanken tillämpar IRK-metoden för värdepapperiseringar i övrig verksamhet sedan fjärde kvartalet 2008.

Samtliga värdepapperiserade exponeringar har förvärvats före 2008. Handelsbankens totala exponering i positioner i värdepapperiseringar efter kreditriskskydd uppgår till 1 819 miljoner kronor (2 382). Av dessa har 496 miljoner kronor (438) dragits av från kapitalbasen. Samtliga positioner är i rollen som investerare. Riskvikten för positioner i värdepapperiseringar bestäms på grundval av extern kreditvärdering enligt den så kallade externratingmetoden.

Positioner i värdepapperiseringar i övrig verksamhet efter kreditriskskydd fördelat på riskvikt 2012

		Riskvikt		
mnkr	Exponeringsbelopp	7–10%	12–850%	1 250%
Traditionell värdepapperisering	1 323	807		516
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-
Total IRK	**1 323**	**807**		**516**

Positioner i värdepapperiseringar i handelslager fördelat på riskvikt 2012

		Riskvikt		
mnkr	Exponeringsbelopp	7–10%	12–850%	1 250%
Innehav värdepapperiseringar	174	174	-	-
Total	**174**	**174**		

Positioner i värdepapperiseringar i övrig verksamhet efter kreditriskskydd fördelat på riskvikt 2011

		Riskvikt		
mnkr	Exponeringsbelopp	7–10%	12–850%	1 250%
Traditionell värdepapperisering	1 944	1 305	-	639
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-
Total IRK	**1 944**	**1 305**		**639**

Positioner i värdepapperiseringar i handelslager fördelat på riskvikt 2011

		Riskvikt		
mnkr	Exponeringsbelopp	7–10%	12–850%	1 250%
Innehav värdepapperiseringar	232	232	-	-
Total	**232**	**232**		

Kreditriskkoncentrationer

Handelsbankens kontor är starkt fokuserade på att etablera långsiktiga relationer med kunder som har hög kreditvärdighet. Om ett kontor identifierar en bra kund ska kontoret kunna göra affär med kunden oavsett om banken som helhet har en stor exponering mot den bransch som kunden representerar. Banken har därmed i sin kreditgivning inte något inbyggt hinder mot att få relativt stora exponeringar i enskilda sektorer. Banken följer och beräknar dock koncentrationsrisker mot olika typer av branscher, geografiska områden eller enskilda större exponeringar. Koncentrationsrisker fångas upp i bankens beräkning av ekonomiskt kapital för kreditrisker och i de stresstester som görs i den interna kapitalutvärderingen. Därigenom säkerställs att banken är väl kapitaliserad med hänsyn till koncentrationsrisker. Om koncentrationsriskerna skulle bedömas vara för stora har banken både möjlighet och förmåga att reducera riskerna genom olika riskreducerande åtgärder.

Handelsbanken har, utöver bolån och utlåning till bostadsrättsföreningar, en betydande utlåning till fastighetsförvaltning (437 miljarder kronor). Med fastighetsförvaltning avses här alla företag som kreditbedöms som ”fastighetsbolag”. Det är vanligt förekommande att koncerner verksamma i andra branscher har dotterbolag som förvaltar de fastigheter som koncernen bedriver sin verksamhet i, och även sådana fastighetsbolag anses här tillhöra fastighetsförvaltning. Den underliggande kreditrisken i sådana fall är dock inte enbart fastighetsrelaterad.

En stor del av fastighetsutlåningen sker till statliga fastighetsbolag, kommunala bostadsbolag och annan bostadsrelaterad verksamhet där låntagarna genomgående har starka och stabila kassaflöden och därigenom mycket hög kreditvärdighet. En stor del av utlåningen till fastighetssektorn är således till bolag med mycket låg sannolikhet för fallissemang och med låg belåningsgrad. Bankens exponering mot fastighetssektorn finns specificerade i tabeller nedan.

Andelen exponeringar hänförliga till fastighetsmotparter som har en sämre rating än bankens normala risk i riskklass 5 är mycket låg. 96 procent (96) av total fastighetsutlåning i Sverige återfinns i riskklass 5 eller bättre. Motsvarande uppgift avseende fastighetsutlåningen i Storbritannien, Danmark, Norge och Finland uppgår till 94 procent (95), 91 procent (88), 95 procent, (95) respektive 99 (99) procent. Av de motparter som återfinns i sämre riskklasser än normalt återfinns huvuddelen i riskklasserna 6–7 och endast små volymer i de högre riskklasserna 8–9.

Under de senaste åren har Handelsbanken haft en betydande kredittillväxt i Storbritannien genom en medveten expansion av kontorsnätet. En relativt stor del av tillväxten har varit i fastighetsrelaterade krediter. Detta har skett under en tid då utvecklingen på den brittiska fastighetsmarknaden varit svag. Med en strikt kreditpolitik är det ofta enklare att bedöma kreditvärdigheten under sämre ekonomiska tider, då potentiella problem är lättare att identifiera. Handelsbanken har i sin expansion haft samma strikta krav på återbetalningsförmåga och säkerheternas kvalitet som på övriga hemmamarknader. Resultatet av detta är en hög koncentration av kunder i goda riskklasser och en kreditförlustnivå i linje med övriga hemmamarknader.

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning mnkr	2012 Utlåning före beaktande av reserveringar	2012 Reserveringar för sannolika kreditförluster	2012 Utlåning efter beaktande av reserveringar	2011 Utlåning före beaktande av reserveringar	2011 Reserveringar för sannolika kreditförluster	2011 Utlåning efter beaktande av reserveringar
Utlåning i Sverige						
Statligt ägda fastighetsbolag	9 213		9 213	11 808	-	11 808
Kommunalt ägda fastighetsbolag	14 468		14 468	15 566	-	15 566
Bostadsfastighetsbolag	72 894	-13	72 881	65 556	-12	65 544
varav hypotekslån	*52 759*	*-3*	*52 756*	*46 404*	*-2*	*46 402*
Övrig fastighetsförvaltning	145 066	-129	144 937	130 250	-127	130 123
varav hypotekslån	*61 097*	*-5*	*61 092*	*58 036*	*-8*	*58 028*
Total utlåning i Sverige	**241 641**	**-142**	**241 499**	**223 180**	**-139**	**223 041**
Utlåning utanför Sverige						
Danmark	10 623	-96	10 527	9 408	-48	9 360
Finland	19 481	-10	19 471	18 718	-	18 718
Norge	80 549	-74	80 475	74 615	-73	74 542
Storbritannien	69 699	-20	69 679	56 953	-127	56 826
Övriga länder	14 701	-23	14 678	14 087	-23	14 064
Total utlåning utanför Sverige	**195 053**	**-223**	**194 830**	**173 781**	**-271**	**173 510**
Total utlåning – Fastighetsförvaltning	**436 694**	**-365**	**436 329**	**396 961**	**-410**	**396 551**

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning Säkerheter mnkr	2012 Total	2012 Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	2012 Flerbostadshus/ bostadsfastighet	2012 Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter	2011 Total	2011 Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	2011 Flerbostadshus/ bostadsfastighet	2011 Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter
Sverige	241 641	25 252	80 983	135 406	223 180	29 585	74 978	118 617
Norge	80 549	24	17 146	63 379	74 615	26	13 177	61 412
Finland	19 481	6 624	2 492	10 365	18 718	6 256	2 432	10 030
Danmark	10 623	1	5 368	5 254	9 408	-	3 905	5 503
Storbritannien	69 699	9	29 339	40 351	56 953	-	23 239	33 714
Övriga världen	14 701	694	1 801	12 206	14 087	-	580	13 507
Total	**436 694**	**32 604**	**137 129**	**266 961**	**396 961**	**35 867**	**118 311**	**242 783**

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2012
mnkr

Riskklass	Sverige	Norge	Finland	Danmark	Storbritannien	Övriga världen	Total	%	Ackumulerat % av total
1	20 059	1 218	3 125	3	1 027	882	26 314	6,03	6
2	71 341	17 202	8 156	545	11 856	6 165	115 265	26,39	32
3	88 330	34 650	6 119	3 650	31 319	6 105	170 173	38,97	71
4	37 792	18 761	1 351	4 015	14 745	855	77 519	17,75	89
5	16 651	4 870	523	1 412	6 491	331	30 278	6,93	96
6	4 663	2 018	84	263	1 883	260	9 171	2,10	98
7	1 864	1 185	90	169	1 265	17	4 590	1,05	99
8	328	109	9	233	121	16	816	0,19	99
9	171	67	7	1	37	-	283	0,07	99
Fallissemang	442	469	17	332	954	71	2 285	0,52	100
Total	**241 641**	**80 549**	**19 481**	**10 623**	**69 698**	**14 702**	**436 694**	**100**	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2011
mnkr

Riskklass	Sverige	Norge	Finland	Danmark	Storbritannien	Övriga världen	Total	%	Ackumulerat % av total
1	18 912	1 109	2 292	17	523	567	23 420	5,90	6
2	58 279	16 744	6 620	272	7 512	6 777	96 204	24,23	30
3	80 422	32 228	7 175	2 811	25 377	5 698	153 711	38,72	69
4	37 591	15 615	1 803	3 498	13 670	308	72 485	18,26	87
5	18 426	5 482	674	1 722	7 173	334	33 811	8,52	96
6	5 481	1 595	27	248	998	300	8 649	2,18	98
7	2 925	1 034	53	191	807	5	5 015	1,26	99
8	396	343	10	119	104	12	984	0,25	99
9	230	21	-	52	97	-	400	0,10	99
Fallissemang	518	444	64	478	692	86	2 282	0,57	100
Total	**223 180**	**74 615**	**18 718**	**9 408**	**56 953**	**14 087**	**396 961**	**100**	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2012
mnkr

	Exponering	Säkerhet				
Riskklass		Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko
1	26 314	13 815	5 590	3 406	555	2 948
2	115 265	35 677	50 046	6 772	968	21 802
3	170 173	56 803	84 866	3 934	5 198	19 372
4	77 519	22 030	43 577	619	4 963	6 330
5	30 278	10 483	13 538	348	3 195	2 714
6	9 171	2 829	4 343	25	681	1 293
7	4 590	1 586	2 108	16	157	723
8	816	339	396	2	9	70
9	283	54	162	0	43	24
Fallissemang	2 285	846	745	8	68	618
Total	**436 694**	**144 462**	**205 371**	**15 130**	**15 837**	**55 894**

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2011
mnkr

	Exponering	Säkerhet				
Riskklass		Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko
1	23 420	11 566	5 343	3 180	497	2 834
2	96 204	25 449	39 066	7 664	826	23 199
3	153 711	48 558	70 837	4 957	6 043	23 316
4	72 485	20 790	37 830	924	5 271	7 670
5	33 811	11 639	16 979	438	1 577	3 178
6	8 649	2 787	2 866	26	466	2 504
7	5 015	1 936	2 193	50	180	656
8	984	450	426	0	3	105
9	400	175	134	4	3	84
Fallissemang	2 282	859	913	3	98	409
Total	**396 961**	**124 209**	**176 587**	**17 246**	**14 964**	**63 955**

NEDSKRIVNINGAR OCH FÖRFALLNA FORDRINGAR

Fordringar definieras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som klassificerats som osäker ingår i det redovisade värdet på osäkra fordringar med sitt fulla belopp, även om delar av fordran täcks av säkerheter. Detta innebär att reserveringsgraden (reserv för befarade kreditförluster i relation till osäkra fordringar) inte ger någon indikation på kvarvarande förlustrisk. Fordringar som skrivits ned som konstaterade kreditförluster ingår inte i osäkra fordringar.

En förfallen fordran identifieras såsom en fordran för vilken ränta, amortering eller övertrassering är förfallen till betalning sedan mer än fem dagar. Utöver den fallissemangsdefinition som fastlagts i kapitaltäckningsregelverket bestäms tidpunkten för identifiering av förfallen fordran internt.

Individuell bedömning av nedskrivningsbehov avseende lån och andra fordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde genomförs löpande av samtliga kund- och kreditansvariga enheter i koncernen. Nedskrivningsprövning görs i den mån det finns objektiva belägg för att en fordrans återvinningsvärde understiger dess bokförda värde. Sådana objektiva belägg kan exempelvis, beroende på omständigheterna, vara försenad eller utebliven betalning, konkurs, ändrad kreditrating eller nedgång i säkerheternas marknadsvärde.

Vid nedskrivningsprövning beräknas fordrans återvinningsvärde genom en diskontering av estimerade framtida kassaflöden hänförliga från fordran och eventuella säkerheter (inklusive garantier) med fordrans effektivränta. Är säkerheten en marknadsnoterad tillgång görs värderingen av säkerheten med utgångspunkt i det noterade värdet. I annat fall görs värderingen med utgångspunkt i avkastningsvärdet eller på annat sätt uppskattat marknadsvärde. Säkerheter i form av fastighetsinteckningar värderas på samma sätt som övertagna fastigheter. Nedskrivning görs om det beräknade återvinningsvärdet understiger bokfört värde och redovisas som kreditförlust i resultaträkningen. Redovisad kreditförlust reducerar fordrans bokförda värde i balansräkningen, antingen genom direkt (konstaterad förlust) eller genom ett avsättningskonto för kreditförluster (sannolik förlust). Information avseende egendom som övertagits för skyddande av fordran återfinns i not K10, Kreditförluster, i Årsredovisningen.

Utöver ovannämnda bedömning av individuella fordringar görs en gruppvis bedömning av dels individuellt värderade fordringar, dels homogena grupper av fordringar med likartad riskprofil i syfte att identifiera nedskrivningsbehov som ännu inte kan fördelas på enskilda krediter. Om behov föreligger görs en gruppvis nedskrivning för fordringsgruppen. Aktuell nedskrivning baseras på inträffade händelser som signalerar försämrad kreditvärdighet, men som inte observerats individuellt och där fallissemang inte inträffat. Reserverat belopp baseras på förändringen i förväntad förlust vid ratingmigration till sämre riskklasser än normal risk. Nedskrivningar som redovisats för en grupp fordringar förs över till nedskrivningar avseende enskilda fordringar så snart det finns tillgänglig information om att ett reserveringsbehov föreligger på individuell nivå.

Periodens kreditförluster utgörs av konstaterade och sannolika förluster för beviljade krediter med avdrag för återvinningar samt återförda tidigare gjorda nedskrivningar för sannolika kreditförluster. Konstaterade kreditförluster kan avse hela eller delar av fordringar och redovisas då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Så är exempelvis fallet när konkursförvaltare lämnat uppskattning av utdelning i konkurs, när ackordsförslag antagits eller fordran eftergivits på annat sätt. Belopp som efterges i samband med en omstrukturering av en fordran eller grupp av fordringar klassificeras alltid som konstaterad kreditförlust. I det fall kunden följer betalplanen för en kredit som sedan tidigare har klassificerats som konstaterad kreditförlust, sker en omprövning av förlustens storlek.

Återvinning består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade. Information om sannolika och konstaterade kreditförluster lämnas i not K10, Kreditförluster, i Årsredovisningen.

Nedskrivning av finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning görs när det finns objektiva belägg för att en eller flera förlusthändelser inträffat som har en inverkan på de förväntade framtida kassaflödena för tillgången. Vad avser räntebärande finansiella tillgångar utgör exempel på förlusthändelser som kan indikera ett nedskrivningsbehov en sannolik konkurs, bevis för betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller bevis för bestående förändringar i marknaden för tillgången. För egetkapitalinstrument utgör en bestående eller betydande nedgång i dess verkliga värde en indikation på nedskrivningsbehov. Vid nedskrivning förs en andel av den ackumulerade förlust som tidigare redovisats i verkligtvärdereserven i eget kapital (motsvarande skillnaden mellan förvärvskostnaden för instrumentet och aktuellt verkligt värde efter avdrag på eventuell tidigare nedskrivning) till resultaträkningen.

Tidigare gjorda nedskrivningar på räntebärande värdepapper som kategoriserats som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning, återförs via resultaträkningen om tillgångens verkliga värde ökat efter nedskrivning och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter nedskrivningstillfället. Tidigare nedskrivningar på egetkapitalinstrument som kategoriserats som finansiella instrument tillgängliga för försäljning återförs inte.

I nedanstående åldersanalys av förfallna fordringar som inte är osäkra fördelas aktuella volymer med utgångspunkt i balansräkningen. För oreglerade fordringar som inte är osäkra görs bedömningen att för dessa kommer kontrakterade betalningar sannolikt att fullföljas.

Åldersanalys förfallna fordringar som inte är osäkra 2012		**Utlåning till allmänheten**			
mnkr	**Utlåning till kreditinstitut**	**Hushåll**	**Företag**	**Övrigt**	**Summa**
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	3 827	1 636	-	5 463
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	481	154	-	635
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	391	119	-	510
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	1 035	213	-	1 248
Förfallna > 12 månader	-	591	214	-	805
Summa	**-**	**6 325**	**2 336**	**-**	**8 661**

Åldersanalys förfallna fordringar som inte är osäkra 2011		**Utlåning till allmänheten**			
mnkr	**Utlåning till kreditinstitut**	**Hushåll**	**Företag**	**Övrigt**	**Summa**
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	3 254	1 219	-	4 473
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	577	167	-	744
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	435	149	-	584
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	807	291	-	1 098
Förfallna > 12 månader	-	324	156	-	480
Summa	**-**	**5 397**	**1 982**	**-**	**7 379**

Förfallna exponeringar, reserveringar för sannolika förluster samt resultatpåverkan för IRK-godkända exponeringar fördelade på exponeringsklasser 2012

mnkr	Förfallet > 5 dagar EAD	EAD för avtal med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2012 Reservering brutto[1]	Resultatpåverkan 2012 Netto inklusive återförda
Företagsexponeringar	5 175	2 890	1 786	-884	-733
Hushållsexponeringar	7 117	1 625	1 319	-427	-400
privatpersoner	6 258	1 055	779	-262	-251
varav fastighetskrediter	*3 690*	*211*	*156*	*-54*	*-52*
varav övriga	*2 568*	*844*	*623*	*-208*	*-199*
små företag	859	570	540	-165	-149
varav fastighetskrediter	*54*	*207*	*196*	*-60*	*-50*
varav övriga	*805*	*363*	*344*	*-105*	*-99*
Institutsexponeringar	53	0	0	0	0
Värdepapperisering	0	1 011	516	0	86
Total	**12 345**	**5 526**	**3 621**	**-1 312**	**-1 048**

Förfallna exponeringar, exponeringar med nedskrivningsbehov samt resultatpåverkan för icke IRK-godkända exponeringar vilka hanteras enligt schablonmetoden 2012

mnkr	Exponering med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2012 Reservering brutto[1]	Resultatpåverkan 2012 Netto inklusive återförda
Oreglerade poster	431	219	-79	-68

[1] Bruttoreserveringar avser sannolika förluster som belastat årets resultat, exklusive återföringar.

Förfallna exponeringar, reserveringar för sannolika förluster samt resultatpåverkan för IRK-godkända exponeringar fördelade på exponeringsklasser 2011

mnkr	Förfallet > 5 dagar EAD	EAD för avtal med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2011 Reservering brutto[1]	Resultatpåverkan 2011 Netto inklusive återförda
Företagsexponeringar	3 769	2 860	1 687	-859	-597
Hushållsexponeringar	6 429	1 575	1 197	-386	-337
privatpersoner	5 556	1 027	605	-230	-215
varav fastighetskrediter	*3 272*	*221*	*130*	*-41*	*-38*
varav övriga	*2 284*	*806*	*475*	*-189*	*-177*
små företag	873	548	592	-156	-122
varav fastighetskrediter	*51*	*198*	*214*	*-61*	*-53*
varav övriga	*822*	*350*	*378*	*-95*	*-69*
Institutsexponeringar	7	0	0	0	0
Värdepapperisering	0	1 077	639	0	0
Total	**10 205**	**5 512**	**3 523**	**-1 245**	**-934**

Förfallna exponeringar, exponeringar med nedskrivningsbehov samt resultatpåverkan för icke IRK-godkända exponeringar vilka hanteras enligt schablonmetoden 2011

mnkr	Exponering med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2011 Reservering brutto[1]	Resultatpåverkan 2011 Netto inklusive återförda
Oreglerade poster	499	272	-96	-72

[1] Bruttoreserveringar avser sannolika förluster som belastat årets resultat, exklusive återföringar.

Osäkra och/eller oreglerade fordringar, sektor- och branschfördelade 2012	Osäkra fordringar				
mnkr	Brutto	Reserver	Netto[1]	Varav oreglerade	Oreglerade fordringar som inte är osäkra
Privatpersoner	1 541	-852	689	584	1 611
Bostadsrättsföreningar	32	-17	15	12	46
Fastighetsförvaltning	1 004	-365	639	365	465
Tillverkningsindustri	829	-473	356	174	118
Handel	1 085	-441	644	399	45
Hotell- och restaurangverksamhet	79	-36	43	42	19
Person- och godstransport till sjöss	419	-406	13	13	0
Övrig transport och kommunikation	288	-182	106	105	17
Byggnadsverksamhet	216	-106	110	107	66
Elektricitet, gas och vatten	88	-25	63	1	13
Jordbruk, jakt och skogsbruk	26	-15	11	9	36
Övrig serviceverksamhet	415	-213	202	190	59
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	1 153	-601	552	25	13
Övrig företagsutlåning	150	-108	42	42	55
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	**7 325**	**-3 840**	**3 485**	**2 068**	**2 563**

Osäkra och/eller oreglerade fordringar, sektor- och branschfördelade 2011	Osäkra fordringar				
mnkr	Brutto	Reserver	Netto[1]	Varav oreglerade	Oreglerade fordringar som inte är osäkra
Privatpersoner	1 418	-820	598	495	1 464
Bostadsrättsföreningar	7	-4	3	-	76
Fastighetsförvaltning	1 275	-410	865	515	296
Tillverkningsindustri	933	-497	436	307	51
Handel	497	-305	192	182	59
Hotell- och restaurangverksamhet	173	-120	53	53	29
Person- och godstransport till sjöss	202	-202	0	0	0
Övrig transport och kommunikation	244	-178	66	57	20
Byggnadsverksamhet	289	-170	119	114	51
Elektricitet, gas och vatten	37	-15	22	2	-
Jordbruk, jakt och skogsbruk	26	-20	6	5	23
Övrig serviceverksamhet	115	-60	55	45	56
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	1 231	-702	529	44	33
Övrig företagsutlåning	411	-292	119	100	3
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	**6 858**	**-3 795**	**3 063**	**1 919**	**2 161**

Osäkra och/eller oreglerade fordringar, geografiskt fördelade 2012	Osäkra fordringar				
mnkr	Brutto	Reserver	Netto[1]	Varav oreglerade	Oreglerade fordringar som inte är osäkra
Sverige	2 762	-1 636	1 109	989	1 327
Norge	645	-292	353	207	417
Finland	1 042	-318	724	415	278
Danmark	1 239	-811	428	237	34
Storbritannien	440	-158	282	177	441
Övriga Europa	174	-92	82	43	66
Nordamerika	1 021	-516	505	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	**7 325**	**-3 840**	**3 485**	**2 068**	**2 563**

Osäkra och/eller oreglerade fordringar, geografiskt fördelade 2011	Osäkra fordringar				
mnkr	Brutto	Reserver	Netto[1]	Varav oreglerade	Oreglerade fordringar som inte är osäkra
Sverige	2 576	-1 591	985	913	1 252
Norge	564	-358	206	188	565
Finland	817	-374	443	279	224
Danmark	895	-541	354	195	43
Storbritannien	815	-260	555	316	33
Övriga Europa	103	-31	72	27	44
Nordamerika	1 083	-639	444	-	-
Asien	5	-1	4	1	0
Summa	**6 858**	**-3 795**	**3 063**	**1 919**	**2 161**

[1] Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvis värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Kreditförluster mnkr	2012	2011
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar		
Årets reservering	-1 460	-1 341
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	344	335
Summa	**-1 116**	**-1 006**
Gruppvis reservering		
Årets nettoreservering för individuellt värderade fordringar	77	29
Årets nettoreservering för homogena fordringar	5	33
Summa	**82**	**62**
Poster utanför balansräkningen		
Förluster på poster utanför balansräkningen	-	14
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	0	-
Förändringar i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	5	2
Summa	**5**	**16**
Bortskrivningar		
Årets konstaterade kreditförluster	-1 383	-2 669
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	975	2 271
Återvinningar	186	510
Summa	**-222**	**112**
Kreditförluster, netto	**-1 251**	**-816**

Osäkra fordringar m m mnkr	2012	2011
Osäkra fordringar	7 325	6 858
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-3 725	-3 680
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk	-115	-115
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-288	-366
Osäkra fordringar, netto	**3 197**	**2 697**
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	56,4	60,7
Andel osäkra fordringar, %	0,18	0,16
Reserveringsgrad exkl gruppvisa reserveringar, %	52,4	55,3
Oreglerade men ej osäkra fordringar	2 563	2 161
Osäkra fordringar som under året omklassificerats till normallån	41	344

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter. Det innebär att reserveringsgraden ej beaktar erhållna säkerheter. Som oreglerade klassificeras fordringar för vilka ränta, amortering eller övertrasse-ring är förfallna till betalning sedan mer än 60 dagar.

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2012 mnkr	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
Reserv vid årets ingång	**-3 680**	**-366**	**-115**	**-4 161**
Årets reservering	-1 460	-	-82	-1 473
Återfört från tidigare reserveringar	344	77	15	367
Utnyttjat för konstaterade förluster	975		72	1 047
Valutaeffekt m m	96	1	-5	92
Reserv vid årets utgång	**-3 725**	**-288**	**-115**	**-4 128**

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2011 mnkr	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
Reserv vid årets ingång	**-5 039**	**-396**	**-157**	**-5 592**
Årets reservering	-1 341	-	-78	-1 421
Återfört från tidigare reserveringar	335	29	33	397
Utnyttjat för konstaterade förluster	2 271		78	2 350
Valutaeffekt m m	94	1	9	105
Reserv vid årets utgång	**-3 680**	**-366**	**-115**	**-4 161**

KAPITALKRAVET FÖR KREDITRISKER

I detta avsnitt presenteras kreditportföljen med kapitalkravsregelverket som utgångspunkt. Presentationerna fördelas på beräkningsmetoderna IRK och schablon. Portföljer inom IRK fördelas på grundmetoden och avancerad metod. För balansräkningsinformation hänvisas till det tidigare avsnittet avseende kreditportföljen. När kapitaltäckningskravet beräknas görs detta normalt sett på kreditexponeringar beräknade enligt EAD (exposure at default), vilket utgör summan av exponeringen i balansräkningen och exponeringen utanför balansräkningen multiplicerat med en konverteringsfaktor.

Exponering, exponeringsbelopp och kapitalkrav

I tabellen nedan framgår exponeringarna och de totala exponeringsbeloppen inom den IRK-godkända kreditportföljen och deras riskvägda belopp respektive vilket kapitalkrav exponeringarna ger upphov till. Med exponeringar avses de totala exponeringarna i och utanför balansräkningen. Med exponeringsbelopp (EAD) avses den exponering som kapitalkravet beräknas på enligt kapitaltäckningsregelverket. För åtagande utanför balansräkningen minskar EAD i förhållande till den nominella exponeringen till följd av att dessa åtaganden inte kapitaltäcks till sitt fulla värde. Vidare anges det genomsnittliga exponeringsbeloppet under året, den genomsnittliga riskvikten för exponeringarna (det riskvägda beloppet delat med exponeringsbeloppet) samt vilket genomsnittligt LGD-värde som tillämpats.

Vid beräkning av kapitalkrav enligt avancerad metod används andra riskestimat för LGD och KF än de som anges i regelverket för grundmetoden. Riskestimaten enligt avancerad metod är baserade på bankens historiska utfallsdata korrigerat för konjunkturfaktorer och med tillämpande av säkerhetsmarginaler i enlighet med godkännande från Finansinspektionen. I avancerad metod påverkas dessutom,

IRK-godkända exponeringar enligt olika definitioner samt uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser 2012

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Exponerings-belopp (EAD)	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings-belopp	Riskvägt belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Exponerings-viktat LGD %	Kapitalkrav
Företagsexponeringar	**1 184 843**	**944 987**	**156 352**	**923 782**	**287 825**	**30**	**30**	**23 026**
varav repor och värdepapperslån	*23 286*	*23 286*	*5 449*	-	*147*	*0,6*	-	*12*
varav övrig utlåning, grundmetod	*518 978*	*341 048*	*134 155*	-	*151 711*	*45*	-	*12 137*
varav övrig utlåning, avancerad metod	*642 579*	*580 653*	*16 748*	-	*135 967*	*23*	*24*	*10 877*
- Medelstora företag	*85 748*	*72 467*	*7 151*	-	*44 365*	*61*	-	*3 549*
- Fastighetsbolag	*423 502*	*380 147*	*7 951*	-	*82 655*	*22*	-	*6 612*
- Bostadsrättsföreningar	*133 329*	*128 039*	*1 646*	-	*8 947*	*7*	-	*716*
Hushållsexponeringar	**784 725**	**780 772**	**43 646**	**769 713**	**67 521**	**9**	**16**	**5 402**
privatpersoner	754 396	752 176	37 561	740 884	56 619	8	16	4 529
varav fastighetskrediter	*665 970*	*665 970*	*11 948*	-	*36 060*	*5*	-	*2 885*
varav övriga	*88 426*	*86 206*	*25 613*	-	*20 559*	*24*	-	*1 645*
små företag	30 329	28 596	6 085	28 830	10 902	38	34	872
varav fastighetskrediter	*7 223*	*7 222*	*13*	-	*1 826*	*25*	-	*148*
varav övriga	*23 106*	*21 374*	*6 072*	-	*9 076*	*42*	-	*726*
Institutsexponeringar	**139 143**	**128 748**	**51 678**	**129 038**	**12 199**	**9**	**15**	**976**
varav repor och värdepapperslån	*76 588*	*76 588*	*12 672*	-	*475*	*0,6*	-	*38*
varav övrig utlåning	*62 555*	*52 160*	*39 006*	-	*11 724*	*23*	-	*938*
Aktieexponeringar	**5 206**	**5 206**		**4 910**	**7 295**	**140**	**-**	**584**
Motpartslösa exponeringar	**2 279**	**2 279**		**2 280**	**2 279**	**100**	**-**	**182**
Positioner i värdepapperiseringar	**3 936**	**1 323**		**1 469**	**46**	**3**	**-**	**4**
Traditionell värdepapperisering	3 936	1 323		1 469	46	3	-	4
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Total IRK	**2 120 132**	**1 863 315**	**251 676**	**1 831 192**	**377 165**	**20**		**30 174**

Krediter i de delar av kreditportföljen vars kapitalkrav beräknas enligt schablonmetoden, uppgifter om kapitalkrav för exponeringsklasser där det förekommer exponeringar 2012

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Exponerings-belopp	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings-belopp	Riskvägt belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Kapitalkrav
Stater och centralbanker	292 312	301 760	32 015	404 727	111	0,04	9
Kommuner	23 870	53 038	14 120	53 724	17	0,03	1
Multilaterala utvecklingsbanker	673	673	0	1 358	0	0	0
Institut	5 036	4 606	6 160	5 949	1 288	28	103
Företag	40 047	22 325	13 663	23 753	22 325	100	1 786
Hushåll	12 797	9 340	4 242	9 488	7 005	75	560
Säkerhet i fastighet	28 018	25 961	2 790	22 614	9 871	38	790
Oreglerade poster	431	173	6	154	238	138	19
Övriga poster	10 283	10 283	0	13 429	6 632	64	531
Total schablon	**413 467**	**428 159**	**72 996**	**535 196**	**47 487**	**11**	**3 799**
Total IRK + schablon	**2 533 599**	**2 291 474**	**324 672**	**2 366 388**	**424 652**	**19**	**33 973**

till skillnad från i grundmetoden, kapitalkravet av löptiden på krediten. Riskestimaten på LGD och KF medförde vid första rapporteringstillfället per kvartal fyra 2010 en viss sänkning av kapitalkravet. Applicerande av löptidsfaktorn (M) medförde däremot att kapitalkravet ökade jämfört med grundmetoden. Den sammantagna effekten på kapitalkravet av införande av avancerad metod var därför marginell.

Inom exponeringsklassen företag täcks 74 469 miljoner kronor (77 844) av garanti för motparter i exponeringsklasserna stat och kommun samt institut, vilket reducerar exponeringsbeloppet. Motsvarande uppgift för institutsexponeringar är 3 265 miljoner kronor (3 377). När det finns en garantigivare beräknas kapitalkravet som om denne vore motparten istället för den ursprungliga motparten, så kallad substitution. Det betyder att garantigivarens mer fördelaktiga PD kan användas istället för kredittagarens PD. Däremot beaktas inte i kapitalkravsberäkningen att kreditrisken blir mindre av att både kredittagaren och garantigivaren måste fallera innan banken gör en kreditförlust.

För de icke IRK-godkända delarna av kreditportföljen samt där permanent respektive tidsbegränsat medgivande erhållits av Finansinspektionen beräknas kapitalkravet för kreditrisker under 2012 enligt schablonmetoden. Uppgifter om exponering och kapitalkrav avseende schablonportföljen framgår av tabellen nedan.

IRK-godkända exponeringar enligt olika definitioner samt uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser 2011

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Exponerings-belopp (EAD)	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings-belopp	Riskvägt belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Exponerings-viktat LGD %	Kapitalkrav
Företagsexponeringar	**1 158 380**	**917 480**	**173 377**	**898 962**	**306 612**	**33**	**32**	**24 529**
varav repor och värdepapperslån	*6 340*	*6 340*	*2 166*	-	*95*	*1,5*	-	*8*
varav övrig utlåning, grundmetod	*552 981*	*374 461*	*154 038*	-	*163 151*	*44*	-	*13 052*
varav övrig utlåning, avancerad metod	*599 059*	*536 679*	*17 173*	-	*143 366*	*27*	*25*	*11 469*
- Medelstora företag	*87 819*	*75 068*	*8 077*	-	*49 366*	*66*	-	*3 949*
- Fastighetsbolag	*383 228*	*339 390*	*7 362*	-	*85 150*	*25*	-	*6 812*
- Bostadsrättsföreningar	*128 012*	*122 221*	*1 734*	-	*8 850*	*7*	-	*708*
Hushållsexponeringar	**764 716**	**760 469**	**43 835**	**751 073**	**64 301**	**8**	**16**	**5 144**
privatpersoner	732 736	730 669	37 785	721 195	52 717	7	15	4 217
varav fastighetskrediter	*643 450*	*643 449*	*11 537*	-	*34 936*	*5*	-	*2 795*
varav övriga	*89 286*	*87 220*	*26 248*	-	*17 781*	*20*	-	*1 422*
små företag	31 980	29 800	6 050	29 878	11 584	39	32	927
varav fastighetskrediter	*7 285*	*7 283*	*17*	-	*1 903*	*26*	-	*152*
varav övriga	*24 695*	*22 517*	*6 033*	-	*9 681*	*43*	-	*775*
Institutsexponeringar	**168 271**	**158 538**	**60 824**	**175 289**	**19 484**	**12**	**19**	**1 559**
varav repor och värdepapperslån	*79 640*	*79 640*	*14 049*	-	*402*	*0,5*	-	*32*
varav övrig utlåning	*88 631*	*78 898*	*46 775*	-	*19 082*	*24*	-	*1 527*
Aktieexponeringar	**4 355**	**4 355**		**4 845**	**5 933**	**136**	**-**	**475**
Motpartslösa exponeringar	**2 364**	**2 364**		**2 119**	**2 364**	**100**	**-**	**189**
Positioner i värdepapperiseringar	**5 051**	**1 944**		**2 818**	**97**	**5**	**-**	**8**
Traditionell värdepapperisering	5 051	1 944		2 818	97	5	-	8
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Total IRK	**2 103 137**	**1 845 150**	**278 036**	**1 835 106**	**398 791**	**22**		**31 904**

Krediter i de delar av kreditportföljen vars kapitalkrav beräknas enligt schablonmetoden, uppgifter om kapitalkrav för exponeringsklasser där det förekommer exponeringar 2011

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Exponerings-belopp	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings-belopp	Riskvägt belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Kapitalkrav
Stater och centralbanker	410 897	426 725	36 371	343 093	234	0,05	19
Kommuner	23 059	57 897	10 716	59 693	19	0,03	1
Multilaterala utvecklingsbanker	2 372	2 372	0	593	0	0,0	0
Institut	5 529	6 835	7 146	6 632	1 923	28	154
Företag	40 664	24 485	9 608	25 835	24 485	100	1 958
Hushåll	12 877	9 015	3 458	9 821	6 761	75	541
Säkerhet i fastighet	19 052	17 833	1 564	17 126	6 844	38	548
Oreglerade poster	499	190	4	461	270	142	22
Övriga poster	11 263	11 253	21	10 141	6 459	57	517
Total schablon	**526 212**	**556 605**	**68 888**	**473 395**	**46 995**	**8**	**3 760**
Total IRK + schablon	**2 629 349**	**2 401 755**	**346 924**	**2 308 501**	**445 786**	**19**	**35 664**

Geografisk fördelning

IRK-godkända exponeringar per land, uppdelat på företags-, hushålls-, institutsexponeringar och positioner i värdepapperisering 2012

Exponering före kreditriskskydd mnkr	Företags-exponeringar	Hushålls-exponeringar		Instituts-exponeringar	Positioner i värdepapperiseringar	
		Privatpersoner	Små företag		Traditionell	Syntetisk
Sverige	710 230	601 738	24 388	66 900	574	-
Norge	165 680	87 150	1 472	152	0	-
Finland	81 245	32 261	1 437	254	0	-
Danmark	41 600	33 247	3 032	13	0	-
Storbritannien	126 588	0	0	16 292	0	-
USA	24 050	0	0	51 695	3 362	-
Övriga	35 450	0	0	3 837	0	-
Summa	**1 184 843**	**754 396**	**30 329**	**139 143**	**3 936**	

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden per land, uppdelat på exponeringsklasser 2012

Exponering före kreditriskskydd mnkr	Stater och centralbanker	Kommuner	Multilaterala utvecklings-banker	Institut	Företag	Hushåll	Säkerhet i fastighet	Oreglerade poster	Övriga poster
Sverige	42 790	18 618	673	3 141	12 536	1 140	222	21	5 594
Norge	8 759	819	0	2	1 968	578	601	5	2 822
Finland	76 200	3 019	0	392	115	12	39	0	1 057
Danmark	9 897	466	0	171	793	1 497	0	35	686
Storbritannien	528	946	0	132	1 476	8 062	20 957	137	76
USA	148 651	0	0	99	666	1	6	0	22
Övriga	5 487	2	0	1 099	22 493	1 507	6 193	233	26
Summa	**292 312**	**23 870**	**673**	**5 036**	**40 047**	**12 797**	**28 018**	**431**	**10 283**

IRK-godkända exponeringar per land, uppdelat på företags-, hushålls-, institutsexponeringar och positioner i värdepapperisering 2011

Exponering före kreditriskskydd mnkr	Företags-exponeringar	Hushålls-exponeringar		Instituts-exponeringar	Positioner i värdepapperiseringar	
		Privatpersoner	Små företag		Traditionell	Syntetisk
Sverige	731 406	588 306	25 480	84 802	1 196	-
Norge	144 376	81 523	1 697	314	0	-
Finland	75 466	32 922	1 692	253	0	-
Danmark	35 152	29 985	3 111	3	0	-
Storbritannien	107 853	0	0	17 711	0	-
USA	26 645	0	0	58 914	3 855	-
Övriga	37 482	0	0	6 274	0	-
Summa	**1 158 380**	**732 736**	**31 980**	**168 271**	**5 051**	**-**

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden per land, uppdelat på exponeringsklasser 2011

Exponering före kreditriskskydd mnkr	Stater och centralbanker	Kommuner	Multilaterala utvecklings-banker	Institut	Företag	Hushåll	Säkerhet i fastighet	Oreglerade poster	Övriga poster
Sverige	45 081	19 145	2 372	3 890	10 982	298	0	1	7 238
Norge	16 346	240	0	7	594	1 143	0	2	2 664
Finland	87 665	2 263	0	161	922	40	0	0	718
Danmark	17 583	484	0	250	692	1 046	0	84	377
Storbritannien	1 153	922	0	106	1 871	7 662	15 136	40	42
USA	239 436	0	0	58	1 289	16	12	0	42
Övriga	3 633	5	0	1 057	24 314	2 672	3 904	372	182
Summa	**410 897**	**23 059**	**2 372**	**5 529**	**40 664**	**12 877**	**19 052**	**499**	**11 263**

EAD per land fördelad på volymer beräknade enligt IRK-respektive schablonmetod	2012		2011	
mnkr	IRK-metod	Schablonmetod	IRK-metod	Schablonmetod
Sverige	1 247 998	102 019	1 260 022	120 697
Norge	229 690	13 616	209 967	20 294
Finland	86 080	91 911	80 460	102 138
Danmark	73 857	12 557	65 635	20 222
Storbritannien	129 123	29 170	116 382	23 649
USA	67 926	151 513	78 958	242 642
Övriga	28 641	27 373	33 726	26 963
Summa	**1 863 315**	**428 159**	**1 845 150**	**556 605**

Fördelning på bransch och motpartsslag

IRK-godkända exponeringar per bransch och motpartsslag, uppdelat på företagsexponeringar respektive hushållsexponeringar/små företag

	Exponering före kreditriskskydd 2012		Exponering före kreditriskskydd 2011	
mnkr	Företag	Små företag	Företag	Små företag
Bostadsrättsföreningar	134 227	0	129 160	0
Fastighetsförvaltning	485 447	2 395	436 457	2 467
Tillverkningsindustri	108 597	2 409	123 747	2 653
Handel	56 123	5 815	56 321	6 204
Hotell- och restaurangverksamhet	7 215	1 241	6 362	1 225
Person- och godstransport till sjöss	25 690	65	26 471	74
Övrig transport och kommunikation	57 317	2 463	58 553	2 700
Byggnadsverksamhet	23 629	3 730	22 960	3 936
Elektricitet, gas och vatten	42 073	146	44 172	154
Jordbruk, jakt och skogsbruk	8 287	1 706	7 859	1 735
Övrig serviceverksamhet	35 924	5 724	32 757	5 780
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	162 913	1 890	182 979	1 961
Övrig företagsutlåning	37 401	2 745	30 582	3 091
Total IRK	**1 184 843**	**30 329**	**1 158 380**	**31 980**

Information om löptidsintervall

IRK-godkända exponeringar uppdelade på löptidsintervall för de olika exponeringsklasserna 2012

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Inom 3 mån	3 mån till 1 år	1 år till 5 år	>5 år
Företagsexponeringar	1 184 843	191 584	190 954	587 998	214 307
Hushållsexponeringar	784 725	265 416	112 456	232 788	174 065
Institutsexponeringar	139 143	20 502	3 600	91 778	23 263
Positioner i värdepapperiseringar	3 936		1 011	1 521	1 404
Total IRK	**2 112 647**	**477 502**	**308 021**	**914 085**	**413 039**

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden uppdelade på löptidsintervall för de olika exponeringsklasserna där det förekommer exponeringar 2012

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Inom 3 mån	3 mån till 1 år	1 år till 5 år	>5 år
Stater och centralbanker	292 312	280 744	4 280	4 832	2 456
Kommuner	23 870	3 793	4 149	10 644	5 284
Multilaterala utvecklingsbanker	673	0	0	673	0
Institut	5 036	3 987	614	435	0
Företag	40 047	14 665	6 161	14 401	4 820
Hushåll	12 797	2 194	2 402	4 250	3 951
Säkerhet i fastighet	28 018	1 432	867	5 967	19 752
Total schablon	**402 753**	**306 815**	**18 473**	**41 202**	**36 263**
Total IRK + schablon	**2 515 400**	**784 317**	**326 494**	**955 287**	**449 302**

IRK-godkända exponeringar uppdelade på löptidsintervall för de olika exponeringsklasserna 2011

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Inom 3 mån	3 mån till 1 år	1 år till 5 år	>5 år
Företagsexponeringar	1 158 380	206 530	217 028	475 161	259 661
Hushållsexponeringar	764 716	278 032	114 065	214 405	158 214
Institutsexponeringar	168 271	108 394	12 265	32 833	14 779
Positioner i värdepapperiseringar	5 051	260	458	1 606	2 727
Total IRK	**2 096 418**	**593 216**	**343 816**	**724 005**	**435 381**

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden uppdelade på löptidsintervall för de olika exponeringsklasserna där det förekommer exponeringar 2011

mnkr	Exponering före kreditriskskydd	Inom 3 mån	3 mån till 1 år	1 år till 5 år	>5 år
Stater och centralbanker	410 897	398 440	6 011	5 756	690
Kommuner	23 059	3 548	2 475	12 897	4 139
Multilaterala utvecklingsbanker	2 372	0	1 693	679	0
Institut	5 529	3 459	1 386	594	90
Företag	40 664	15 920	9 349	8 348	7 047
Hushåll	12 877	3 686	1 980	3 122	4 089
Säkerhet i fastighet	19 052	871	657	3 271	14 253
Total schablon	**514 450**	**425 924**	**23 551**	**34 667**	**30 308**
Total IRK + schablon	**2 610 868**	**1 019 140**	**367 367**	**758 672**	**465 689**

Riskvikt och fördelning på riskklass
Nedan framgår IRK-godkända exponeringar fördelat per riskklass, innebärande att motpartens interna rating har översatts till riskklass 1–9 samt fallissemang. Vidare framgår motsvarande information avseende geografisk fördelning. Exponeringar inom en riskklass kan ha olika PD-värden, varför PD-värden i tabellerna uttrycks såsom exponeringsviktat genomsnittligt PD. Fördelningen visas för företags-, instituts- och hushållsexponeringar.

De PD-värden som tillämpas vid beräkningen av kapitalkrav bygger på bankens egen förlusthistorik och faktiskt inträffade fallissemang. Handelsbankens låga och stabila kreditförlustnivå medför att bankens PD-värden är låga, i synnerhet i goda riskklasser där fallissemang varit mycket ovanliga även i tider av ekonomisk oro. Riskvikterna påverkas vidare av de LGD-värden som används och även dessa beräknas utifrån bankens egen förlusthistorik för alla exponeringar som omfattas av avancerad metod. I beräkningarna av PD- och LGD-värden har säkerhetsmarginaler lagts till. Utförliga tester av att riskmåtten är tillämpbara på de portföljer som banken har i dag har också genomförts. En viktig konsekvens av detta är att skillnader mellan olika bankers genomsnittliga riskvikter förklaras av kreditkvalitetn på befintliga exponeringar samt de historiska kreditförlusterna.

En ytterligare faktor som kan göra att olika bankers genomsnittliga riskvikter för olika exponeringsklasser skiljer sig åt är skillnader i portföljsammansättning. En viktig aspekt är bland annat hur banker har valt att kategorisera sina exponeringar. Handelsbanken har klassificerat sin utlåning till bostadsrättsföreningar som företagsexponeringar medan vissa andra banker har valt att klassificera detta som hushållsutlåning. Handelsbankens val är konservativt eftersom kapitalkravet är högre för företag än för hushåll. Samtidigt har utlåningen till bostadsrättsföreningar i genomsnitt lägre risk än utlåningen till företag, vilket medför att den genomsnittliga riskvikten för kategorin företagsexponeringar blir lägre än för banker som har klassificerat denna utlåning i hushållskategorin även om riskvikterna sett till totalen inte påverkas av valet. Handelsbankens konservativa val medför därför att både riskvikten för utlåning till hushåll och företag, sett enbart utifrån dessa två kategorier, blir låg i jämförelse med andra bankers riskvikter. Skillnaderna förklaras således av kvalitetn på bankernas kreditportföljer, institutens historiska kreditförluster, om man använder avancerad metod samt hur olika lån klassificeras i olika exponeringsklasser.

Bankens exponeringar mot motparter i sämre riskklasser är mycket låg. För företagsexponeringar återfinns 95 procent (95) av EAD i riskklass 1–5 som har låga PD-värden. Motsvarande uppgifter för institutsexponeringar uppgår till 100 procent (100). För hushållsexponeringar, privatpersoner respektive småföretag, uppgår motsvarande andelar i de bättre riskklasserna till 97 procent (97) respektive 83 procent (81). En klar majoritet av bankens exponeringar ligger i riskklass 1–4, vilket betyder att den genomsnittliga risknivån i kreditportföljen är väsentligt lägre än den nivå som bedöms vara normal risk.

Fördelning, riskklass

IRK-godkända företagsexponeringar fördelat per riskklass

	2012				2011			
	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD
Riskklass 1	0,03	90 215	9,55	9,55	0,03	90 842	9,90	9,90
Riskklass 2	0,03	252 633	26,73	36,28	0,03	227 454	24,79	34,69
Riskklass 3	0,11	338 603	35,83	72,11	0,12	323 244	35,24	69,92
Riskklass 4	0,36	152 583	16,15	88,26	0,39	154 274	16,81	86,74
Riskklass 5	0,85	67 574	7,15	95,41	0,77	72 949	7,95	94,69
Riskklass 6	2,51	21 602	2,29	97,70	2,40	22 612	2,46	97,15
Riskklass 7	8,15	10 736	1,14	98,84	5,29	17 039	1,86	99,01
Riskklass 8	8,63	4 101	0,43	99,27	9,90	2 351	0,26	99,27
Riskklass 9	22,38	595	0,06	99,33	26,82	1 321	0,14	99,41
Fallissemang	100,00	6 345	0,67	100,00	100,00	5 394	0,59	100,00
Total		**944 987**	**100,00**			**917 480**	**100,00**	
	Riskklass 1–5	**901 608**			**Riskklass 1–5**	**868 763**		
	Riskklass 1–5	**95,41%**			**Riskklass 1–5**	**94,69%**		

IRK-godkända institutsexponeringar, fördelat per riskklass

	2012				2011			
	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD
Riskklass 1	0,04	17 574	13,65	13,65	0,04	20 081	12,67	12,67
Riskklass 2	0,07	77 261	60,01	73,66	0,07	93 468	58,95	71,62
Riskklass 3	0,14	32 625	25,34	99,00	0,14	42 411	26,75	98,37
Riskklass 4	0,50	680	0,53	99,53	0,51	2 091	1,32	99,69
Riskklass 5	1,47	351	0,27	99,80	1,59	235	0,15	99,84
Riskklass 6	2,47	66	0,05	99,85	2,60	131	0,08	99,92
Riskklass 7	5,28	176	0,14	99,99	5,39	57	0,04	99,96
Riskklass 8	7,42	10	0,01	100,00	7,08	54	0,03	99,99
Riskklass 9	15,19	5	0,00	100,00	11,24	10	0,01	100,00
Fallissemang	100,00				100,00			
Total		**128 748**	**100,00**			**158 538**	**100,00**	
	Riskklass 1–5	**128 491**			**Riskklass 1–5**	**158 286**		
	Riskklass 1–5	**99,80%**			**Riskklass 1–5**	**99,84%**		

IRK-godkända hushållsexponeringar, privatpersoner fördelade per riskklass

	2012				2011			
	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD
Riskklass 1	0,03	142 246	18,91	18,91	0,03	142 680	19,53	19,53
Riskklass 2	0,07	267 797	35,61	54,52	0,07	278 028	38,05	57,58
Riskklass 3	0,13	189 871	25,24	79,76	0,14	162 005	22,17	79,75
Riskklass 4	0,40	113 906	15,14	94,90	0,38	106 023	14,51	94,26
Riskklass 5	0,85	18 261	2,43	97,33	0,96	21 207	2,90	97,16
Riskklass 6	3,72	6 626	0,88	98,21	3,89	10 293	1,41	98,57
Riskklass 7	6,48	5 941	0,79	99,00	6,77	1 820	0,25	98,82
Riskklass 8	18,02	3 979	0,53	99,53	11,23	5 309	0,73	99,55
Riskklass 9	30,04	554	0,07	99,60	30,37	509	0,07	99,62
Fallissemang	100,00	2 995	0,40	100,00	100,00	2 795	0,38	100,00
Total		**752 176**	**100,00**			**730 669**	**100,00**	
	Riskklass 1–5	**732 081**			**Riskklass 1–5**	**709 943**		
	Riskklass 1–5	**97,33%**			**Riskklass 1–5**	**97,16%**		

IRK-godkända hushållsexponeringar, små företag fördelade per riskklass

	2012				2011			
	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD
Riskklass 1	0,03	115	0,40	0,40	0,03	99	0,33	0,33
Riskklass 2	0,10	4 191	14,66	15,06	0,10	0	0,00	0,33
Riskklass 3	0,26	4 867	17,02	32,08	0,22	5 403	18,13	18,46
Riskklass 4	0,41	3 266	11,42	43,50	0,59	7 340	24,64	43,09
Riskklass 5	1,08	11 195	39,15	82,65	1,19	11 243	37,74	80,82
Riskklass 6	2,55	1 456	5,09	87,74	3,36	2 546	8,54	89,37
Riskklass 7	5,76	1 697	5,93	93,67	6,60	1 527	5,12	94,49
Riskklass 8	15,68	600	2,10	95,77	15,08	543	1,82	96,31
Riskklass 9	23,13	291	1,02	96,79	23,35	198	0,66	96,98
Fallissemang	100,00	918	3,21	100,00	100,00	901	3,02	100,00
Total		**28 596**	**100,00**			**29 800**	**100,00**	
	Riskklass 1–5	**23 634**			**Riskklass 1–5**	**24 085**		
	Riskklass 1–5	**82,65%**			**Riskklass 1–5**	**80,82%**		

Fördelning, riskklass och land

IRK-godkända företagsexponeringar, fördelat per riskklass och land 2012

	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt LGD %	Sverige %	Norge %	Finland %	Danmark %	Storbritannien %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,03	90 215	9,55	9,55	30,72	9,48	7,82	16,38	22,14	3,24	34,13	
Riskklass 2	0,03	252 633	26,73	36,28	26,72	29,50	22,86	33,11	12,79	20,25	26,70	
Riskklass 3	0,11	338 603	35,83	72,11	29,74	35,45	38,43	25,05	19,18	43,86	23,00	
Riskklass 4	0,36	152 583	16,15	88,26	33,64	13,96	19,81	9,84	27,19	21,26	14,32	
Riskklass 5	0,85	67 574	7,15	95,41	33,72	7,45	6,00	11,63	7,26	6,61	1,21	
Riskklass 6	2,51	21 602	2,29	97,70	36,88	2,38	2,44	1,38	2,32	2,34	0,44	
Riskklass 7	8,15	10 736	1,14	98,84	39,54	0,98	1,68	0,79	1,26	1,53		
Riskklass 8	8,63	4 101	0,43	99,27	41,35	0,46	0,31	0,79	0,80	0,13	0,20	
Riskklass 9	22,38	595	0,06	99,33	35,53	0,07	0,05	0,09	0,07	0,03		
Fallissemang	100,00	6 345	0,67	100,00	38,57	0,27	0,60	0,94	6,99	0,75		
Total		**944 987**	**100,00**									
	Riskklass 1–5	**901 608**										
	Riskkl 1–5	**95,41%**										

Fördelning, riskklass och land, forts

IRK-godkända institutsexponeringar, fördelat per riskklass och land 2012

	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt LGD %	Sverige %	Norge %	Finland %	Danmark %	Storbritannien %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,04	17 574	13,65	13,65	28,94	20,15	7,02	0,08	37,92	25,63	1,11	38,13
Riskklass 2	0,07	77 261	60,01	73,66	10,62	48,63	13,25	13,23	52,73	51,25	76,23	55,73
Riskklass 3	0,14	32 625	25,34	99,00	17,68	29,47	76,12	81,90	9,32	22,16	22,50	5,46
Riskklass 4	0,50	680	0,53	99,53	36,83	0,72	2,06	4,76	0,03	0,89	0,16	0,43
Riskklass 5	1,47	351	0,27	99,80	28,07	0,59	1,03	0,03		0,07		0,01
Riskklass 6	2,47	66	0,05	99,85	45,00	0,10						0,24
Riskklass 7	5,28	176	0,14	99,99	45,00	0,31	0,28					
Riskklass 8	7,42	10	0,01	100,00	45,00	0,02						
Riskklass 9	15,19	5	0,00	100,00	45,00	0,01	0,24					
Fallissemang	100,00											
Total		**128 748**	**100,00**									
	Riskklass 1–5	**128 491**										
	Riskkl 1–5	**99,80%**										

IRK-godkända hushållsexponeringar, privatpersoner fördelat per riskklass och land 2012

	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt LGD %	Sverige %	Norge %	Finland %	Danmark %	Storbritannien %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,03	142 246	18,91	18,91	12,38	23,70						
Riskklass 2	0,07	267 797	35,61	54,52	14,86	37,26	32,74	49,89				
Riskklass 3	0,13	189 871	25,24	79,76	15,72	21,48	42,17		72,20			
Riskklass 4	0,40	113 906	15,14	94,90	19,39	12,79	21,76	31,37	24,94			
Riskklass 5	0,85	18 261	2,43	97,33	25,61	2,41		12,12				
Riskklass 6	3,72	6 626	0,88	98,21	20,72	0,81	1,98	0,01				
Riskklass 7	6,48	5 941	0,79	99,00	21,87	0,59	0,83	3,55	1,73			
Riskklass 8	18,02	3 979	0,53	99,53	18,90	0,59		0,41				
Riskklass 9	30,04	554	0,07	99,60	31,06	0,03	0,23	1,39	0,16			
Fallissemang	100,00	2 995	0,40	100,00	28,17	0,34	0,29	1,26	0,98			
Total		**752 176**	**100,00**									
	Riskklass 1–5	**732 081**										
	Riskkl 1–5	**97,33%**										

IRK-godkända hushållsexponeringar, små företag, fördelat per riskklass och land 2012

	Exponeringsviktat genomsnittligt PD, %	EAD, mnkr	Andel EAD %	Ackumulerat % av total EAD	Exponeringsviktat genomsnittligt LGD %	Sverige %	Norge %	Finland %	Danmark %	Storbritannien %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,03	115	0,40	0,40	27,99	0,50						
Riskklass 2	0,10	4 191	14,66	15,06	28,71	18,47						
Riskklass 3	0,26	4 867	17,02	32,08	32,00	15,77		40,00	23,41			
Riskklass 4	0,41	3 266	11,42	43,50	32,56	13,39		15,91				
Riskklass 5	1,08	11 195	39,15	82,65	34,87	33,74	90,87	24,22	62,32			
Riskklass 6	2,55	1 456	5,09	87,74	31,68	5,91		10,29				
Riskklass 7	5,76	1 697	5,93	93,67	33,01	6,89	3,75	3,39				
Riskklass 8	15,68	600	2,10	95,77	33,43	2,30	4,23	1,28	9,38			
Riskklass 9	23,13	291	1,02	96,79	56,00	0,02		0,01	4,89			
Fallissemang	100,00	918	3,21	100,00	53,98	3,01	1,15	4,90				
Total		**28 596**	**100,00**									
	Riskklass 1–5	**23 634**										
	Riskkl 1–5	**82,65%**										

Fördelning, riskklass IRK-metod

Företagsexponeringar beräknade enligt IRK grundmetod fördelat per riskklass

	2012					2011				
mnkr	EAD	Exponerings-viktat genomsnittligt PD, %	Exponerings-viktat genomsnittligt LGD, %	RWA	Genom-snittlig riskvikt	EAD	Exponerings-viktat genomsnittligt PD, %	Exponerings-viktat genomsnittligt LGD, %	RWA	Genom-snittlig riskvikt
Riskklass 1	48 661	0,03	42	6 900	14,18	53 588	0,03	43	7 761	14,48
Riskklass 2	87 200	0,04	39	13 263	15,21	86 670	0,04	43	14 765	17,04
Riskklass 3	129 618	0,17	38	45 668	35,23	132 551	0,15	42	48 858	36,86
Riskklass 4	57 402	0,57	44	42 896	74,73	65 099	0,55	44	48 367	74,30
Riskklass 5	24 038	1,03	43	22 533	93,74	22 701	0,73	43	18 365	80,90
Riskklass 6	8 562	3,35	43	11 247	131,35	9 774	3,08	43	12 542	128,32
Riskklass 7	3 310	5,56	44	5 155	155,76	7 921	3,98	45	11 422	144,21
Riskklass 8	2 504	6,52	44	4 119	164,49	431	7,23	39	648	150,56
Riskklass 9	40	23,16	40	77	192,19	314	26,09	32	518	165,17
Fallissemang	2 999	100,00	45	0	0,00	1 752	100,00	45	0	0,00
Total	**364 334**			**151 858**		**380 801**			**163 246**	

Företagsexponeringar beräknade enligt IRK avancerad metod fördelat per riskklass

	2012					2011				
mnkr	EAD	Exponerings-viktat genomsnittligt PD, %	Exponerings-viktat genomsnittligt LGD, %	RWA	Genom-snittlig riskvikt	EAD	Exponerings-viktat genomsnittligt PD, %	Exponerings-viktat genomsnittligt LGD, %	RWA	Genom-snittlig riskvikt
Riskklass 1	41 554	0,03	17	2 697	6,49	37 253	0,03	16	2 469	6,63
Riskklass 2	165 433	0,03	20	12 733	7,70	140 784	0,03	22	12 181	8,65
Riskklass 3	208 985	0,08	25	33 040	15,81	190 694	0,09	26	37 238	19,53
Riskklass 4	95 181	0,24	28	30 285	31,82	89 175	0,27	27	30 644	34,36
Riskklass 5	43 536	0,76	28	23 176	53,23	50 247	0,79	27	26 582	52,90
Riskklass 6	13 040	1,95	33	10 426	79,96	12 838	1,73	33	9 944	77,46
Riskklass 7	7 426	9,31	38	10 553	142,11	9 118	6,43	35	10 872	119,23
Riskklass 8	1 597	11,94	38	2 594	162,38	1 921	10,50	35	2 728	142,06
Riskklass 9	555	22,32	35	939	169,11	1 007	27,05	34	1 796	178,33
Fallissemang	3 346	100,00	33	9 524	284,58	3 642	100,00	36	8 912	244,69
Total	**580 653**			**135 967**		**536 679**			**143 366**	

Utveckling av riskvägda tillgångar under 2012

Under 2012 har bankens riskvägda tillgångar minskat med cirka 20 miljarder kronor eller cirka fyra procent. Detta är en något mindre förändring jämfört med föregående år då riskvägda tillgångar minskade med cirka 24 miljarder kronor.

Utveckling av riskvägda tillgångar under 2012

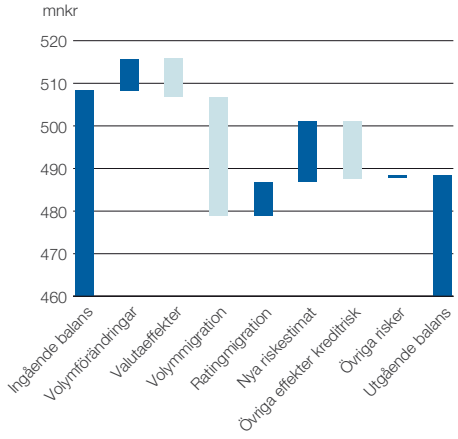

Förändringarna under 2012 berör nästan uteslutande kredit- och motpartsrisk. Ökade exponeringsvolymer, exklusive valutaeffekter, har ökat de riskvägda tillgångar under året. Valutaeffekter har dock minskat exponeringsvolymerna mer än den underliggande volymökningen, vilket gör att förändringen av exponeringsvolymer, inklusive valutaeffekter, har resulterat i något minskade riskvägda tillgångar. Valutaeffekten består i att de riskvägda tillgångarna förändras beräknat i svenska kronor beroende på kronkursens förändring mot de utländska valutor som kreditportföljen delvis består av. Den största minskningen av riskvägda tillgångar under året härrör från det faktum att volymerna har minskat för exponeringar med hög riskvikt, medan de har ökat för exponeringar med låg riskvikt. Det vill säga, nya affärer har gjorts med motparter i bättre riskklasser och med bättre säkerheter än genomsnittet i bankens befintliga kreditportfölj, så kallad volymmigration. Effekten av att motparter migrerar mellan riskklasser, så kallad ratingmigration, har däremot lett till ökade riskvägda tillgångar. Nettomigrationen, mätt som volymen exponeringar mot kunder som migrerar till bättre riskklasser jämfört med dem som migrerar till sämre, har varit negativ under året och större delen av den effekten har uppkommit under årets tre sista månader.

Effekten av volymmigrationen har dock varit större än effekten av ratingmigrationen, vilket gjort att de riskvägda tillgångarna totalt sett, från volym- och ratingmigration, har minskat med nära 20 miljarder kronor. De nya riskestimat som blev resultatet av årets validering av utfallet för 2011, ökade de riskvägda tillgångarna. Posten Övriga effekter kreditrisk innehåller bland annat faktorer som ökad användning av säkerheter, effekter av fallissemang och förändrade belåningsgrader i befintlig kreditportfölj. Netto har dessa faktorer bidragit till en sänkning av riskvägd volym.

Under 2012 har inga tillkommande portföljer erhållit godkännande för rapportering enligt avancerad metod. Inom befintliga portföljer har dock förändringar skett. Detta främst genom att affärsvolymerna ökat i de portföljer som rapporteras enligt avancerad metod medan affärsvolymer rapporterade enligt grundmetoden har minskat. Effekten av detta ingår i kategorin Volymmigration i vidstående tabell.

Övriga risker, marknadsrisk och operativ risk, har under året ökat riskvägda tillgångar något. Riskvägda tillgångar för operativ risk har ökat från föregående år, beroende på ökade rörelseintäkter, medan riskvägda tillgångar för marknadsrisk har minskat marginellt under året.

Migration

Trender i kreditportföljens kvalitet kan identifieras bland annat genom att analysera förändringar i den interna riskbedömningen på motpartsnivå, så kallad migration (antalsmigration).

Företagsmotparter i banken erhåller en intern rating som är uppdelad i två dimensioner. Den första avser risken för finansiella påfrestningar och den andra avser motpartens finansiella motståndskraft vid sådana påfrestningar. Ratingen omvandlas till en intern riskklass för tillämpning av IRK-metoden.

För privatpersoner ingår förutom intern rating även andra faktorer vid fastställande av riskklass för tillämpning av IRK-metoden. I denna analys av hur riskbedömningen förändras för privatpersoner används enbart den interna ratingen som graderar risknivån i en dimension på en skala från mycket låg risk till mycket hög risk.

Handelsbankens metod för intern rating är dynamisk, vilket innebär att ratingen omprövas då det finns tecken på att motpartens återbetalningsförmåga förändrats till lägre respektive högre risk.

I vidstående diagram presenteras andel motparter som migrerat mellan riskklasser för exponeringsklassen företagsexponeringar respektive för små företag, vilka till följd av sin storlek inordnas i exponeringsklassen hushållsexponeringar. Diagrammen avser åren 2008 till 2012 och visar en positiv nettomigration under perioden för såväl företagsmotparter (företag) som små företag, det vill säga antalet ratingförändringar till lägre risk överstiger antalet förändringar till högre risk. Den antalsmässiga riskklassmigrationen i portföljerna uppvisar således en utveckling mot lägre risk.

Vad gäller företagsexponeringar är bruttomigrationen relativt stabil mellan åren. Nettomigrationen har över tiden kontinuerligt utvecklats mot lägre risk.

För små företag har migrationen likaledes utvecklats mot lägre risk under 2012, om än inte i samma höga takt som under 2011. Aktivitetsnivån för att uppdatera rating ökade. En orsak till utvecklingen för små företag under 2011 var att aktivitetsnivån för att uppdatera rating för små kreditexponeringar ökade till följd av att det interna kravet på dynamisk rating för dessa exponeringar utökades. Även de motparter som har en liten kreditexponering omfattas från och med 2011 av krav på att minst årligen få en aktiv bekräftelse av den aktuella ratingen, även om skäl för dynamisk förändring av ratingen saknas. Under 2012 har den positiva migrationen försvagats samtidigt som aktivitetsnivån och förändringsgraden kvarstår på en högre nivå.

I vidstående diagram presenteras antalsmigrationer utifrån intern rating vad gäller privatpersoner i exponeringsklassen hushållsexponeringar. Den stora migrationen mot ökad risk under 2008 förklaras av införandet av en ny statistisk modell för årlig uppdatering av rating. Den underliggande migrationsutvecklingen är stabil över tiden med små förändringar i risk.

Andel motparter som migrerar mellan interna riskklasser, Företagsexponeringar, 2008–2012

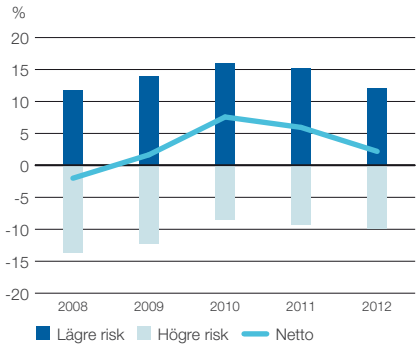

Andel motparter som migrerar mellan interna riskklasser, små företag, 2008–2012

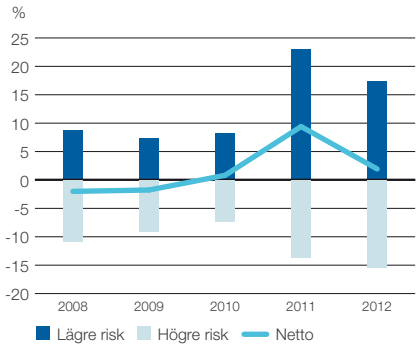

Antal motparter vars interna rating migrerar, Hushållsexponeringar – privatpersoner, 2008–2012

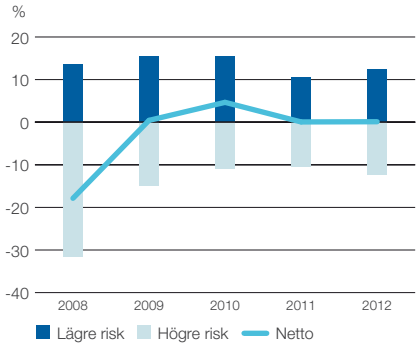

MOTPARTSRISK

Motpartsrisker uppkommer när banken har ingått derivatkontrakt, till exempel terminer, swappar eller optioner, eller kontrakt avseende lån av värdepapper med en motpart. Motpartsrisken är att betrakta som en kreditrisk, där exponeringens storlek styrs av marknadsvärdet på kontraktet. I det fall det finns ett positivt värde på kontraktet betyder ett fallissemang hos motparten en potentiell förlust för banken, på motsvarande sätt som för en kredit.

Vid beräkningen av såväl legalt som ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) beaktas motpartsexponeringarna utifrån de exponeringsbelopp som kapitaltäckningsreglerna ställer upp. Dessa kreditexponeringar behandlas sedan på samma sätt som andra kreditexponeringar vid beräkningen av legalt kapital och vid beräkning av EC för kreditrisker. Kapitaltäckningsreglerna behandlar förutom derivat också repor och aktielån som motpartsrisker. Vid beräkning av EC behandlas dessa transaktionstyper på motsvarande sätt. Banken tillämpar marknadsvärderingsmetoden vid beräkning av exponeringsbeloppet för motpartsrisker för kapitaltäckningsändamål.

Storleken på motpartsexponeringarna begränsas genom kreditlimitering i den ordinarie kreditprocessen. Exponeringarnas storlek kan variera kraftigt med anledning av prisförändringar på den underliggande tillgången. För att beakta risken att exponeringen kan öka görs vid kreditlimiteringen tillägg till värdet på den aktuella exponeringen. Tilläggen beräknas med schabloner som beror av typen av kontrakt och kontraktets löptid. Exponeringarna beräknas och följs upp dagligen. Motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om nettning, det vill säga kvittning av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart. Banken har som policy att teckna nettningsavtal med alla bankmotparter. Nettningsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen, vilket ytterligare reducerar kreditrisken.

I huvudsak används kontanter som säkerhet för dessa transaktioner, men även statspapper förekommer. Till följd av den höga andelen kontanter är koncentrationsriskerna i säkerhetsmassan begränsade. I ett begränsat antal av de avtal om säkerställande som banken ingått, förekommer villkor om ratingbaserade tröskelbelopp för Handelsbanken. Villkoren innebär att banken måste ställa ytterligare säkerheter till den aktuella motparten i händelse av att bankens externa rating försämras. Vid årsskiftet skulle en nedgradering från AA- till A+ medfört att banken måste ställa ytterligare säkerheter om 144 miljoner kronor (153).

Banken innehar en portfölj av kreditderivat (Credit Default Swaps) vilken är handelslagerklassificerad. Värdet av köpt skydd uppgår till 1,1 miljarder kronor (1,7) och värdet av sålt skydd uppgår till 1 miljard kronor (1,2).

Enligt Basel III-regelverket kommer ett nytt kapitalkrav att appliceras på motpartsriskexponeringar. Detta kapitalkrav baseras på risken för värdeförändring beroende på motpartens kreditkvalitet (Credit Valuation Adjustment, CVA) i motpartsriskexponeringarna. Enligt nuvarande regelverk håller bankerna kapital för fallissemangsrisken, men inte för värdeförändringsrisken. Implementering av dessa regler i Sverige förväntas ske genom den Europeiska implementationen av Basel III-regelverket, det så kallade CRD IV. Givet befintlig struktur på motpartsriskerna skulle ett införande av CVA-risk höja kapitalkravet för motpartsrisk med cirka 1,4 miljarder kronor. Handelsbanken kommer att arbeta med att minska denna effekt bland annat genom förändringar avseende kontraktsutformning och säkerställande samt genom utökad användning av clearing.

BETALNINGSRISK

Betalningsrisker uppkommer vid transaktioner där banken fullgjort sina åtaganden i form av valutaväxling, betalning eller leverans av värdepapper och samtidigt inte kan kontrollera att motparten fullgjort sina åtaganden mot banken. Riskbeloppet är lika med beloppet för betalningstransaktionen. Betalningsriskerna ingår inte i respektive kunds kreditlimit. De omfattas istället av en separat limit. I normalfallet beviljas limiten för betalningsrisken samtidigt som kreditlimiten. I banken limiteras värdeförändringsrisk vid avistaaffärer som betalningsrisken medan värdeförändringsrisker i derivattransaktioner limiteras som kreditrisk.

Att begränsa betalningsrisken ingår som en väsentlig del i Handelsbankens kontinuerliga strävan att begränsa risker. Detta innebär bland annat utveckling av tekniska lösningar som minskar tidsperioden där betalningsrisk förekommer. Handelsbanken samarbetar i denna strävan med olika bankgemensamma clearinginstitut. Banken har även etablerat samarbete med de banker som bedöms vara starkast och mest kreditvärdiga.

Handelsbanken deltar även i clearingsamarbeten som till exempel CLS (Continuous Linked Settlement) för valutahandeln. CLS, som är en global organisation, syftar till att säkerställa avveckling av valutaväxlingsaffärer genom att begränsa motpartsrisken. Handelsbanken är delägare tillsammans med ett 60-tal av de största internationella valutabankerna. Handelsbanken är även delägare och direktmedlem i EBA (Euro Banking Association) och dess betalningssystem för eurobetalningar.

Motpartsrisker i derivatkontrakt exklusive schablontillägg för potentiell framtida exponering

mnkr	2012	2011
Positivt bruttomarknadsvärde för derivatkontrakt	108 872	140 312
Nettningsvinster	78 450	102 723
Aktuell kvittad exponering	30 422	37 588
Säkerheter	11 843	14 384
Nettokreditexponering för derivat	18 579	23 204

Motpartsrisker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2012

mnkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	888	1 726	2 615	11	1
Institutsexponeringar	14 305	19 006	33 311	5 756	460
Företagsexponeringar	15 142	4 601	19 743	6 101	488
Övriga	87	43	130	43	3
Total	**30 422**	**25 376**	**55 799**	**11 911**	**952**

Motpartsrisker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2011

mnkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	5 952	2 098	8 051	4	0
Institutsexponeringar	15 794	23 555	39 349	6 668	533
Företagsexponeringar	15 722	5 360	21 082	6 860	549
Övriga	120	126	245	184	15
Total	**37 588**	**31 139**	**68 727**	**13 716**	**1 097**

Vikten av inlåningsfinansiering, utländsk upplåning och intecknade tillgångar – Handelsbankens syn på tre aktuella frågeställningar kring bankers finansiering

Handelsbanken anser att en väl diversifierad upplåningsbas, i vilken lång obligationsupplåning såväl i Sverige som i utlandet kompletterar inlåningen, är det bästa sättet att begränsa bankens likviditetsrisk. En balanserad användning av säkerställda obligationer och en låg risk i de tillgångar som inte är intecknade, medför att även risken för bankens seniora långivare kan minimeras.

De senaste årens internationella finanskris har satt risken i bankers finansiering i fokus. Särskilt under krisens första år 2007 och 2008 blev det tydligt att många bankers korta löptid på sin finansiering medförde att de inte kunde överleva utan stöd från staten när finansiärerna tappade förtroendet för deras överlevnadsförmåga. Sedan dess har såväl banker som myndigheter vidtagit många åtgärder för att stärka bankers förmåga att motstå en situation där långivare riskerar att dra tillbaka sin finansiering. Finansieringen har också i allt högre grad kommit i fokus för de investerare som köper bankers aktier och obligationer. Under senare år har särskilt tre frågeställningar blivit aktuella, och Handelsbanken utvecklar här sin syn på dessa:

1. Vikten av inlåningsfinansiering. Handelsbanken anser inte att inlåning är den överlägsna finansieringskälla som många myndigheter, ratinginstitut och andra aktörer vill göra gällande. Inlåningens stabilitet bygger inte på att banker bedöms ta låg risk, utan på statliga garantier. Det finns skäl att risken för plötsliga utflöden underskattas och att denna risk kan komma att öka framöver. Med ett alltmer internetbaserat banksystem där pengar kan flyttas snabbt, ökar risken för plötsliga utflöden, inte bara i händelse av att en bank får finansiella problem, utan också om konkurrenter erbjuder högre räntor. Handelsbanken anser att en diversifierad upplåningsbas med en hög grad av lång obligationsupplåning är det bästa sättet att minimera bankens likviditetsrisk.
2. Användning av utländsk upplåning. Behovet av utländsk finansiering beror på att svenska institutionella placerare i allt högre grad vill investera i utländska tillgångar och använder svenska banker för att valutasäkra dessa placeringar. Genom att låna upp utomlands stödjer Handelsbanken dessa placerare och tillförsäkrar att svensk ekonomi får tillgång till utländskt kapital. Detta är helt nödvändigt för att en kapitalbrist inte ska uppstå när svenskt sparande i hög grad investeras i andra länders ekonomier.
3. Intecknade tillgångar. När en bank pantsätter tillgångar för att säkerställa sin finansiering riskerar detta att leda till att förlustrisken ökar för icke-säkerställda långivare. Det viktigaste för bedömningen av förlustrisken är inte andelen av bankens tillgångar som är intecknade, utan storleken och kvaliteten på de tillgångar som inte är intecknade.

Efter en inledande beskrivning av hur Handelsbanken övergripande ser på sin finansiering och hur likviditetsrisken minimeras, diskuteras dessa tre frågeställningar var för sig.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR HANDELSBANKENS FINANSIERING

En av de centrala funktionerna för en bank är att hantera kundernas behov av att ha tillgång till likvida medel och att kunna göra betalningar. Genom att banker tar emot likvid inlåning och använder denna för illikvid utlåning uppstår naturligt likviditetsrisk. Den centrala utgångspunkten för Handelsbankens finansiering är att begränsa likviditetsrisken så långt möjligt, samtidigt som kundernas behov av att hantera sin likviditet och sina betalningar tillfredsställs på bästa sätt. Det mest uppenbara sättet att begränsa likviditetsrisken är att matcha löptiden på bankens tillgångar och skulder. Om femårig obligationsupplåning används för att finansiera femårig utlåning är likviditetsrisken helt eliminerad. Här har obligationsfinansiering en klar fördel jämfört med traditionell inlåning, eftersom inlåningskunderna kan ta ut sina pengar och löptiden därmed inte är garanterad. Basen för Handelsbankens finansiering är därför en kunddriven inlåning kompletterad med marknadsbaserad lång upplåning, som syftar till att matcha den illikvida utlåningen med finansieringskällor som är stabila även i stressade marknadslägen. I praktiken finansieras inte enstaka tillgångar var för sig, utan banken ser till hela balansräkningen och hur förväntade kassaflöden påverkar tillgångar och skulder. Förväntade kassaflöden ut ur banken ska alltid kunna matchas med ett något större förväntat kassaflöde in i banken, så att ett positivt kassaflöde även ska kunna upprätthållas i en stressad marknadssituation (för en mer detaljerad beskrivning av likviditetsriskhanteringen, se avsnittet om likviditetsrisk på sidan 44).

När obligationer förfaller behöver de refinansieras om banken vill förnya den utlåning som banken finansierat. För att undvika refinansieringsproblem om obligationsmarknaden är stängd håller banken en stor likviditetsreserv, som kan tas i bruk i sådana situationer. Det centrala för Handelsbankens likviditetsriskhantering är att säkerställa att banken för sin löpande finansiering inte är beroende av att certifikats- och obligationsmarknaderna är öppna. Handelsbankens stresstester visar att likviditetsreserverna, även i ett stressat scenario, täcker bankens likviditetsbehov i mer än två år, även om tillgången till ny marknadsfinansiering skulle försvinna.

Ytterligare en central princip för Handelsbankens finansiering är att den bör vara diversifierad, med avseende på vilka instrument, löptider, valutor och marknader som används. Genom att finansieringen är diversifierad undviker banken att bli beroende av vissa specifika finansieringskällor och ser till att det finns en så stor tillgång till potentiell finansiering som möjligt.

VIKTEN AV INLÅNINGSFINANSIERING

Handelsbankens inlåning från kunder i den löpande verksamheten täcker cirka hälften av bankens utlåning. De flesta andra banker, särskilt utanför de nordiska länderna, har en betydligt högre grad av inlåningsfinansiering. En del av förklaringen till den låga svenska andelen finns i hur den svenska finansmarknaden och det svenska välfärdssystemet utvecklats under ett längre tidsperspektiv, en utveckling som medfört att svenska hushåll i mindre grad än i andra länder sparar på inlåningskonto.

Andelen inlåningssparande av hushållens totala finansiella tillgångar är i Sverige endast cirka 18 procent. I euroområdet är motsvarande siffra dubbelt så hög, 36 procent. Den låga andelen inlåningssparande beror främst på två olika faktorer som delvis hänger ihop. För det första sparar svenska hushåll i hög grad till sin pension, och har således ett långt perspektiv på sitt sparande, vilket gynnar placeringar i tillgångar som har en förväntad hög avkastning på lång sikt, såsom aktier och långa obligationer. Sparandet sker i mindre omfattning direkt i aktier och obligationer, utan framförallt genom försäkringsbolag och pensionsfonder och detta sparande har ökat väsentligt sedan reformeringen av pensionssystemet i slutet av 1990-talet. Samtidigt som behovet av pensionssparande är stort har svenska hushåll jämförelsevis små behov av att ha större belopp på inlåningskonton som buffert för oförutsedda händelser, eftersom välfärdssystemen skyddar svenska hushåll väl vid till exempel arbetslöshet eller långvarig sjukdom.

Den andra faktorn av betydelse för svenska bankers finansieringsstruktur är det faktum att det sedan decennier finns en tradition att finansiera bolån med obligationer genom särskilda bostadsinstitut. Detta har lett till att det i dag finns en stor och utvecklad marknad för säkerställda obligationer i svenska kronor. De stora fördelarna med en obligationsfinansierad bostadsmarknad har medfört att svenska banker inte behöver eftersöka inlåning för att finansiera bostadsutlåningen. Detta har sammanfallit väl med hushållens behov att spara långsiktigt till sin pension, då försäkringsbolagen och pensionsfonderna är de dominerande placerarna i svenska bankers säkerställda obligationer. Eftersom svenska staten på grund av goda statsfinanser inte ökat sina emissioner av statsobligationer har istället emissionerna av säkerställda obligationer kunnat öka, vilket har varit betydelsefullt för svenska institutionella placerares möjligheter att investera i räntebärande värdepapper i svenska kronor. I slutet av 1990-talet uppgick den utestående volymen bostadsobligationer till 75 procent av den utestående volymen statsobligationer. I dag är motsvarande siffra över 150 procent. Den stora betydelsen av säkerställda obligationer för svenska institutionella placerare är naturligtvis även positiv för bankerna, eftersom efterfrågan på dessa obligationer är mycket stor, och har varit så även under finansiella kristider.

Men det är inte enbart strukturella faktorer som ligger bakom Handelsbankens finansieringsstruktur. Handelsbanken ser en rad fördelar med att använda lång obligationsupplåning som komplement till inlåningen. Som diskuterats inledningsvis härrör detta från bankens strävan efter en upplåning som minimerar bankens likviditetsrisk. Obligationsupplåning har fördelen att banken, till skillnad mot vid inlåningsfinansiering, vet både hur länge pengarna finns tillgängliga och vad kostnaden kommer att vara över hela löptiden. Under obligationens löptid finns ingen likviditetsrisk. Vidare är obligationsupplåning nödvändigt för ambitionen att diversifiera finansieringskällorna så långt möjligt. En ensidig användning av inlåning ger ingen diversifiering.

En särskild fördel för Handelsbankens obligationsupplåning är att banken har den inhemska marknaden för säkerställda obligationer som bas för sin finansiering. Denna marknad har uppvisat mycket stor stabilitet, vilket är naturligt med hänsyn till dess betydelse för det svenska finansiella systemet. Säkerställda obligationer står för nästan hälften av den utestående volymen på den svenska obligationsmarknaden, och alla större institutionella placerare har avsevärda exponeringar i denna marknad. Stabiliteten i marknaden bestod även under 90-talskrisen och under de för svensk bankmarknad oroliga åren 2008 och 2009. Handelsbanken kunde även under dessa perioder kontinuerligt emittera i marknaden.

Handelsbanken anser också att synen på inlåning som en i alla lägen stabil finansieringskälla är missvisande och i många avseenden riskabel. Inlåning kan normalt sett dras tillbaka omedelbart, och det gör att banker som får finansiella problem snabbt riskerar att förlora sin finansiering i en så kallad ”bank-run”. Att inlåning trots detta betraktas som en stabil finansieringskälla beror framförallt på det observerade beteendet hos inlåningskunder i flertalet bankkriser under de senaste åren, då kunderna endast i begränsad omfattning dragit tillbaka sitt inlåningssparande. Inlåning har i många fall visat sig vara en stabil källa för bankers finansiering även i tider av svårigheter, sannolikt framförallt beroende på att den ofta är garanterad via insättningsgarantier. Men det finns ett antal skäl till att detta beteende kan komma att förändras och att likviditetsrisken i inlåningen ökar:

- När hela banksystem drabbas av problem är det troligt att insättarna förväntar sig att banksystemet ska få stöd. Om alla banker är mer eller mindre drabbade kan det vara svårt att hitta alternativa banker att föra över inlåningen till. De senaste årens kriser har i stor utsträckning bestått av sådana systemproblem. Om det istället är en enskild bank som drabbas kan inlåningen tänkas bli mer flyktig.
- Genom att banktransaktioner blir mer och mer internetbaserade, blir det allt lättare att föra över pengar från en bank till en annan. När det blir enklare att flytta pengar kan insättarna tänkas agera snabbare och mer drastiskt i framtiden, även på mer ogrundade rykten om bankproblem som sprids via till exempel sociala medier.
- Det kan finnas andra skäl till att insättarna flyttar sin inlåning plötsligt än att banken uppfattas som riskfylld. Det kan till exempel bero på att de får ett mer attraktivt erbjudande i en annan bank eller inlåningsföretag eller att de vill att sparandet ska användas för något särskilt etiskt ändamål. Med möjligheterna att över internet snabbt öppna konton och flytta pengar mellan banker riskerar flyktigheten i inlåningen att generellt bli större.
- Det är också viktigt att notera att stora delar av inlåningen från företag redan i dag är mycket priskänslig och lättflyktig, vilket innebär att den är mindre lämplig som finansieringskälla för bankernas långsiktiga utlåning. Detta gäller i första hand inlåning från större företag till stora belopp, där placeringen görs som alternativ till andra finansiella placeringar. För mindre företag är ofta inlåningen en del av kassahanteringen, och beloppen är mindre, vilket gör att de ofta täcks av insättningsgarantin. Detta gör att den relationsbaserade inlåningen från mindre företag är stabil på samma sätt som hushållsinlåningen, och att det därför är viktigt att betrakta inlåningen från olika typer av företagskunder på olika sätt.

Handelsbanken bedömer mot denna bakgrund inte en ökad inlåningsfinansiering som ett sätt att långsiktigt minska eventuella likviditetsrisker. Det kan också ifrågasättas om det är möjligt att i väsentlig omfattning öka utbudet av inlåningsfinansiering i Sverige. I och med att svenska hushålls sparande är inriktat på pensionssparande är den långsiktiga avkastningen naturligen i fokus, och i dagens lågräntemiljö blir ett kort räntesparande inte särskilt attraktivt. Vid en analys av hur utbudet av inlåning varierat med ränteläget, visar det sig att sambandet mellan ränta och inlåningstillväxt är lågt, och att det krävs stora förändringar av ränteläget för att utbudet ska påverkas. Sådana ränteförändringar kan bara komma genom Riksbankens räntestyrning. Förändringar i bankernas marginaler på inlåningsräntorna kan inte åstadkomma detta. Det är också troligt att den expansion av inlåningsbasen som är möjlig till stor del skulle vara instabil, eftersom den sannolikt skulle komma från placerare som är mer aktiva i sitt beteende och som riskerar att dra tillbaka sina medel snabbt om kreditvärdighet, räntor eller andra förutsättningar skulle förändras.

En aspekt av inlåningsfinansiering är att dess stabilitet som finansieringskälla till betydande del bygger på att den är statligt garanterad genom insättningsgarantin. När insättarna har staten som garant betyder det att de inte behöver beakta risken i placeringen, eftersom staten bär risken om banken går omkull. Genom att insättningsgarantin breddats på senare år, både vad gäller det garanterade maxbeloppet och vilka företag som omfattas, tar staten på sig en allt större risk för problem hos de garanterade företagen. Eftersom insättarna inte behöver beakta risken hos banken på grund av garantin, så försvinner den övervakande funktion som en finansiär normalt har över låntagaren. Denna marknadsdisciplinerande effekt finns på ett helt annat sätt på obligationsmarknaden. Mot

bakgrund av att staten tar på sig högre risk genom garantier för inlåningen, samt att den marknadsdisciplinerande effekten försvinner, är det anmärkningsvärt att även stater och tillsynsmyndigheter ofta förespråkar en ökad inlåningsfinansiering. Det finns flera exempel från historien på kriser (till exempel den amerikanska Savings & Loans-krisen) som orsakats av att konkurrens om statligt garanterad inlåning har drivit upp inlåningsräntorna, med påföljd att bankerna behövt öka risken i sina tillgångar för att få tillräcklig avkastning. Det har slutligen lett till att de banker som tagit störst risker gått omkull och staten har fått stå för notan på grund av insättningsgarantin. Även staten borde således ha ett intresse av att användningen av inlåningsfinansiering är balanserad.

Sammanfattningsvis ser banken en rad fördelar med att inte enbart prioritera inlåning som finansieringskälla. En diversifierad upplåningsbas ger möjlighet att minimera kostnaderna för finansieringen och minskar beroendet av enskilda produkter eller marknader. Så länge den alternativa upplåningen i första hand är lång och kassaflöden in och ur banken är matchade, så medför obligationsfinansieringen att likviditetsrisken i banken blir betydligt mindre än vid en ren inlåningsfinansiering.

UTLÄNDSK FINANSIERING

I diskussionen om svenska bankers finansiering framstår det ofta som att den skulle vara oberoende av hur andra aktörer i ekonomin agerar. Den viktigaste faktorn bakom bankernas finansieringsstruktur är emellertid vilka preferenser och behov som svenska placerare har. I föregående avsnitt diskuterades hur dessa faktorer påverkar tillgången på inlåningsfinansiering. Liknande aspekter finns även vad gäller behovet av utländsk finansiering. Tillgången på finansiering i ekonomin beror naturligen på hur mycket sparande som finns tillgängligt. I en ekonomi som inte är öppen mot utlandet bestäms tillgången på finansiering helt av det inhemska sparandet. I en liten öppen ekonomi som den svenska spelar däremot interaktionen mot omvärlden stor roll. Svenska hushåll, företag och institutionella placerare vill av olika skäl placera delar av sitt kapital i utlandet, inte bara i Sverige. Omvänt finns det anledning att försöka inhämta kapital från utlandet, så att inte brist på kapital begränsar förutsättningarna för inhemska investeringar. Interaktionen mellan spararnas beteende och de aktörer som förmedlar kapital, vilka till stor del i Sverige utgörs av bankerna, är således centralt för att förstå förutsättningarna för behovet av utländsk finansiering.

Svenska hushålls sparande kanaliseras främst genom olika typer av intermediärer såsom banker, livförsäkringsbolag och fonder. Bankerna tar i första hand emot inlåning som omvandlas till utlåning, medan livförsäkringsbolag och fonder främst investerar i aktier, obligationer och andra värdepapper. En annan viktig aktör på den svenska kapitalmarknaden är AP-fonderna, som hanterar offentligt sparande för pensionssystemet.

Svenskt sparande är som tidigare diskuterats i stor omfattning inriktat på pensioner. Med ett pensionsinriktat sparande är det naturligt att en ansenlig del av sparandet placeras i utlandet, för att uppnå diversifiering och maximal långsiktig avkastning. Totalt sett utgör utländska tillgångar cirka 44 procent av svenska institutionella placerares tillgångar. Andelen utländska tillgångar har ökat väsentligt sedan reformeringen av pensionssystemet. I mitten av 1990-talet var motsvarande andel bara 10 procent. En annan viktig förändring den senaste 15-årsperioden har varit att statens lånebehov och därmed utbudet av statsobligationer minskat avsevärt. Den svenska obligationsmarknaden har blivit mer koncentrerad till banksektorn. Av den totala volymen obligationer i svenska kronor står banker och bostadsinstitut för 60 procent, staten för knappt 30 procent och övriga emittenter för drygt 10 procent. Med hänsyn till investerarnas behov av diversifiering och behovet av att placera en viss andel av tillgångarna med statsrisk, är det naturligt att placeringarna i utländska obligationer har ökat.

När svenskt sparande placeras i utlandet behöver också utländskt kapital hämtas in för att tillgodose det finansieringsbehov som finns i den svenska reala ekonomin (hushåll och företag). Skillnaden mellan den utlåning som svenska banker tillför den svenska reala ekonomin och det kapital i svenska kronor som finns tillgängligt i form av inlåning och emitterade obligationer uppgår till ungefär 1 500 miljarder kronor, vilket motsvarar ungefär 60 procent av de institutionella placerarnas totala volym av utländska tillgångar. Det är denna skillnad som svenska banker behöver täcka upp med utländsk upplåning. Ungefär hälften av svenska bankers obligationsfinansiering sker i utländsk valuta. Denna andel har inte förändrats nämnvärt under de senaste 10 åren. Däremot skedde en väsentlig förändring i slutet av 1990-talet, då andelen ökade från cirka 25 procent 1997 till 50 procent 2002.

En del av de institutionella placerarna, i första hand livförsäkringsbolag och AP-fonderna, har regleringsmässiga begränsningar i hur stor andel av tillgångarna som får placeras i utlandet. Även utan kvantitativa regler kan det finnas anledning för dessa att begränsa valutarisken i de utländska placeringarna. AP-fonderna och livförsäkringsbolagen hanterar sin valutarisk genom att ingå derivatavtal med en bank, där positionen i den utländska valutan swappas till svenska kronor. Dessa swappar har normalt en löptid på tre månader och de tillhandahålls oftast av en svensk bank. Swappen innebär egentligen att placeraren lånar ut kronor i tre månader till banken samtidigt som banken lånar ut motsvarande belopp i utländsk valuta till placeraren i tre månader. Banken finansierar i regel swappen via kort upplåning i den utländska valutan på motsvarande löptid. För banken medför detta att den upplånade utländska valutan görs om till en upplåning i svenska kronor. Banken tar därför inte på sig en likviditetsrisk i den utländska valutan. Volymen av utländsk finansiering som svenska banker gör med detta syfte är betydande. Det finns ingen detaljerad statistik på detta, men en översiktlig summering utifrån årsredovisningen av de positioner som sex av de största institutionella investerarna hade vid utgången av 2011 visar att dessa institutioners samlade valutasäkring uppgår till närmare 600 miljarder kronor. En betydande del av Handelsbankens korta utlandsupplåning, framförallt i US-dollar, kan förklaras av dessa transaktioner.

Mot bakgrund av svenska institutionella placerares agerande finns således ett naturligt behov för svenska banker att låna upp utomlands. Medför detta då att likviditetsrisken för banken ökar? Skälet som för det mesta framhålls för att så skulle vara fallet är att utländska långivare har större tendens att upphöra med finansieringen om svenska bankers kreditvärdighet ifrågasätts. Handelsbanken anser att även om det finns en sådan risk, så är den centrala frågeställningen i vilket avseende banken tar likviditetsrisk i den utländska valutan och alltså inte hur stor den utländska finansieringen är.

För Handelsbanken är det centralt att skilja på kort och lång utländsk upplåning. Den stora problematiken uppstår om banken finansierar illikvida tillgångar i den utländska valutan med kort upplåning i utländsk valuta. Ett tillbakadragande av den utländska finansieringen innebär då att banken riskerar att få en likviditetsbrist i den utländska valutan. Det är denna risk som fått Riksbanken att nyligen utöka sin valutareserv, så att beredskap finns för likviditetsstöd till svenska banker i utländsk valuta. För Handelsbankens del är det centralt att kort utländsk upplåning endast används för att finansiera likvida tillgångar i samma valuta eller för finansiering av korta svenska tillgångar. Om den utländska finansieringen av någon anledning upphör kan banken ta likviditetsreserven i bruk, realisera likvida tillgångar alternativt öka finansieringen i svenska kronor. Vad gäller den del av den korta upplåningen som avser finansieringen av svenska institutionella placerares valutasäkringar, så medför den som diskuterats tidigare inte någon likviditetsrisk för banken. Om valutasäkringen vid något tillfälle inte kan göras så kommer institutionen få ett överskott på svenska kronor, som behöver placeras i någon form. Eftersom svenska krontillgångar och kronskulder är ett slutet system så kommer dessa medel att placeras någonstans i det svenska finansiella systemet. Utbudet av svenska kronor skulle således öka i denna situation.

Vad gäller lång upplåning i utländsk valuta kan Handelsbanken inte i något avseende se att denna medför en ökad likviditetsrisk för banken. Som diskuterats tidigare är en lång upplåning enligt banken det bästa sättet att finansiera en illikvid tillgång som utlåning. En viss refinan-

sieringsrisk finns i och med att även långa obligationer behöver refinansieras, men denna begränsas som diskuterats ovan av matchning mellan utlåning och upplåning, att banken håller avsevärda likviditetsreserver samt av en jämn förfalloprofil i bankens obligationsupplåning. Genom reserverna kan banken avstå från all marknadsupplåning under lång tid. Det bör dessutom vara bättre att banken inte överutnyttjar den svenska marknaden när tillgång på utländsk finansiering finns. Om den svenska marknadsupplåningen inte överutnyttjas finns det större utrymme att öka emissionerna om utländska marknader i en eventuell krissituation blir mer svårtillgängliga.

På det sätt som Handelsbanken använder den utländska finansieringen blir slutsatsen att denna inte skapar någon ökad likviditetsrisk. Tvärtom är den ett viktigt medel att minska likviditetsrisken och bidrar i högsta grad till en diversifierad upplåning med en väl kontrollerad likviditetsrisk.

Mot bakgrund av att den potentiella likviditetsrisken med den utländska finansieringen kan hanteras väl, är det ur Handelsbankens perspektiv anmärkningsvärt att de stora samhällsekonomiska fördelarna med att svenska banker hämtar utländskt kapital till Sverige inte framhålls i debatten kring den utländska finansieringen. Obalansen mellan svenska investerares efterfrågan på placeringar i svenska banker och bankernas behov att finansiera utlåningen till svenska sektorer medför att det saknas inhemsk finansiering i storleksordningen 1 500 miljarder kronor för att åstadkomma balans mellan tillgång och efterfrågan på svensk finansiering. Genom att svenska banker lånar upp dessa pengar utomlands och ger lån till svenska hushåll och företag, tillför svenska banker en stor volym utländskt kapital till den svenska reala ekonomin. Som jämförelse är detta belopp ungefär lika stort som värdet av det utländska ägandet på Stockholmsbörsen och det uppgår till 60 procent av stocken av utländska direktinvesteringar i Sverige.

Det finns stora samhällsekonomiska vinster med att investerare i en ekonomi har tillgång till kapital för sina investeringar, eftersom investeringsaktiviteten är en av de främsta drivkrafterna bakom ekonomisk tillväxt. De flesta regeringar, så också den svenska, ägnar mycket resurser åt att försöka attrahera utländskt kapital och ta bort hinder för dess inflöde till den inhemska ekonomin. Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att flera representanter för den offentliga sektorn i Sverige ser det som negativt att banker hämtar utländskt kapital till Sverige. Om myndigheterna skulle begränsa bankernas utländska upplåning, eller genom avgifter göra den dyrare, så skulle det betyda att man försöker begränsa tillförseln av utländskt kapital till Sverige. Och samtidigt finns – på goda grunder – inga begränsningar för svenskt sparande att söka sig till utlandet. Det skulle alltså uppstå en snedvridning, där möjligheterna att hämta utländskt kapital till svensk ekonomi försvårades i förhållande till förutsättningarna för svenskt kapital att stödja tillväxten i utländska ekonomier.

Sverige är en liten öppen ekonomi med en egen valuta, som på många sätt har dragit nytta av att världen internationaliserats, att frihandel utvecklats och att kapital har fått flöda fritt över landgränser. Detta har bidragit till att Sverige i dag är en av världens mest välfungerande ekonomier som klarar sig mycket väl i den turbulenta fas som världsekonomin nu befinner sig i. Det vore beklagligt om förutsättningarna för detta försämras genom att svenska bankers finansiering utomlands begränsas.

INTECKNADE TILLGÅNGAR

Under de senaste årens finansiella kris har centralbanker runt om i Europa tillhandahållit likviditet till ett mycket stort antal banker. Handelsbanken har inte vid något tillfälle under finanskrisen utnyttjat dessa faciliteter. I slutet av 2011 och början av 2012 försåg ECB europeiska banker med treåriga lån i de så kallade LTRO-faciliteterna med en total volym av 1000 mdr euro. Banker som utnyttjar dessa olika former av centralbanksfinansiering måste ställa tillgångar, till exempel statsobligationer, som säkerhet. Andelen intecknade tillgångar i balansräkningarna hos dessa banker har därför ökat kraftigt under det senaste året. Denna ökning har lett till en debatt hos myndigheter, investerare, ratinginstitut och banker kring synen på och konsekvenserna av intecknade tillgångar. Säkerhetsmassan för icke-säkerställda långivare inklusive insättare urholkas i takt med att mer och mer tillgångar intecknas till förmån för andra långivare. Detta brukar kallas subordinering eller ”asset encumbrance”.

I debatten har även inteckning av hypotekslån i så kallade tillgångspooler för säkerställda obligationer uppmärksammats. Denna form av inteckning är ingen nyhet, utan är en förutsättning för den sedan lång tid väl fungerande marknaden för säkerställda obligationer med hypotekslån som säkerhet i såväl Sverige som många andra länder. I Sverige har säkerställda, AAA-ratade obligationer kommit att bli ett av de allra viktigaste tillgångsslagen för flertalet pensionsförvaltare och andra institutionella investerare i takt med att utbudet av svenska statsobligationer minskat.

Såväl investerare som tillsynsmyndigheter efterfrågar nu en ökad transparens kring bankernas intecknade tillgångar samt tydligare klargöranden kring hur bankerna ser på subordineringsfrågan. Situationen kompliceras dock av att centralbankerna inte heller själva publicerar bankspecifik data kring utnyttjandet av deras likviditetsfaciliteter. Följaktligen saknas viktig information om storleken på de tillgångar bankerna pantsatt hos centralbanker.

Handelsbanken använder som redan nämnts säkerställda obligationer för att finansiera delar av sin bolåneportfölj. Banken har dock under lång tid haft en strategi att balansera användningen av säkerställda obligationer med icke-säkerställda, seniora obligationer. Detta för att aldrig behöva hamna i ett läge där bankens oprioriterade långivare upplever sig alltför subordinerade de säkerställda långivarna. Denna strategi har banken konsekvent tillämpat även under de senaste årens finanskris och banken har i stor utsträckning även regelbundet emitterat seniora obligationer.

Handelsbanken har inte vid något tillfälle under hela finanskrisen deltagit i någon form av centralbanksfinansiering. Därför har banken inte heller några tillgångar intecknade i centralbanker utöver den lilla volym som banken är tvungen att hålla tillgängligt för Riksbankens clearing.

Ett annat område där inteckning av tillgångar blir aktuellt är i derivattransaktioner. När ett derivatavtal ingås, krävs enligt nuvarande regler inga intecknade tillgångar kopplade till avtalet. I takt med att värdeförändringar sker på underliggande tillgångar, är det dock vanligt att banker får panter eller tvingas ställa panter till sina motparter. Handelsbanken har en restriktiv syn på derivattransaktioner och på så kallade ömsesidiga säkerhetsavtal och har därför en mycket begränsad volym tillgångar som är intecknade till bankens motparter.

I debatten har olika synsätt förts fram gällande hur situationen med intecknade tillgångar ska bedömas och vilka nyckeltal som är lämpliga. Det är inte volymen intecknade tillgångar som är intressant, utan den relevanta informationen för att bedöma graden av subordinering utgörs framförallt av:

- volymen av icke-intecknade tillgångar i relation till total icke säkerställd skuld
- kvaliteten på dessa tillgångar med avseende på riskklass och likviditet

På basis av denna information kan man enkelt se vilka icke-intecknade tillgångar som finns tillgängliga för de icke-säkerställda långivarna.

Marknadsrisk

Handelsbanken ska ha låga marknadsrisker och en låg resultatvolatilitet. Marknadsrisker uppkommer företrädesvis inom Handelsbanken Capital Markets som ett resultat av kunddrivna affärer och genom bankens finansiering.

Marknadsriskerna härrör från pris- och volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.

Handelsbanken har en restriktiv syn på marknadsrisker. Marknadsrisker i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av resultatet kommer från nettoresultat av finansiella poster värderade till verkligt värde.

I en universalbank som Handelsbanken uppstår marknadsrisker till följd av att bankens kunder efterfrågar tjänster som kräver att banken har en flexibel finansiering. Vidare kan banken finansiera sig på andra marknader än där den har sin utlåning i syfte att diversifiera finansieringskällorna och finansieringen kan dessutom ha en annan löptid än de tillgångar som ska finansieras. Dessutom förvaltar Centrala Finansavdelningen en likviditetsportfölj som med kort varsel kan omsättas till likviditet i samband med eventuella störningar på de marknader där banken bedriver sin verksamhet. Portföljen säkerställer också koncernens betalningar i den dagliga clearingverksamheten och är en del av bankens likviditetsreserv.

Marknadsrisker uppstår också för att möta kunders efterfrågan på finansiella instrument med exponering mot ränte-, valuta-, aktie- eller råvarumarknaderna. För att möta denna efterfrågan kan det krävas att banken håller ett visst lager. Denna situation uppstår exempelvis när banken har åtagit sig att ställa priser mot marknaden, så kallad market maker-funktion. Slutligen har banken betydande affärsflöden, vilket innebär att det är rationellt för banken att utnyttja möjliga skalfördelar.

Bankens limitsystem begränsar hur stor exponeringen mot marknaden får vara. Mätmetoder och limiter för marknadsriskerna fastställs av styrelsen. Limiterna för ränte-, valuta- och likviditetsrisk fördelas av VD och CFO till chefen för Centrala Finansavdelningen som i sin tur fördelar dessa på de affärsdrivande enheterna. Chefen för Centrala Finansavdelningen har det övergripande ansvaret för hanteringen av ränte-, valuta- och likviditetsriskerna. VD och CFO beslutar även om kompletterande riskmått, limiter och närmare riktlinjer. De kompletterande limitmåtten syftar till att minska den totala känsligheten för volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna och likviditetsrisken per valuta. Vidare begränsar de kompletterande limitmåtten riskerna ur ett löptidsperspektiv. Marknadsriskerna och utnyttjande av limiter rapporteras löpande till CFO, VD och styrelsen.

Affärsverksamhetens marknadsrisker uppstår och hanteras huvudsakligen på Centrala Finansavdelningen, i Handelsbanken Capital Markets och i Handelsbanken Liv. Marknadsriskerna i Handelsbanken Liv behandlas i ett särskilt avsnitt. De upplysningar som lämnas i detta avsnitt avser således riskerna exklusive Handelsbanken Liv.

Riskmätning

Marknadsrisken mäts på flera sätt inom koncernen. Olika känslighetsmått används som visar vilka värdeförändringar som uppstår av fördefinierade förändringar i priser och volatiliteter. Vidare används positionsrelaterade riskmått och sannolikhetsbaserade Value at Risk modeller (VaR). VaR uttrycker i kronor de förluster som kan uppstå i riskpositioner på grund av rörelser i underliggande marknader över en specificerad innehavsperiod och en given konfidensnivå. VaR-metoden medför att olika riskslag kan behandlas på ett enhetligt sätt, vilket möjliggör en jämförelse mellan riskslag och att dessa kan aggregeras till en total marknadsrisk.

Beslutandenivåer för marknads- och likviditetsrisker

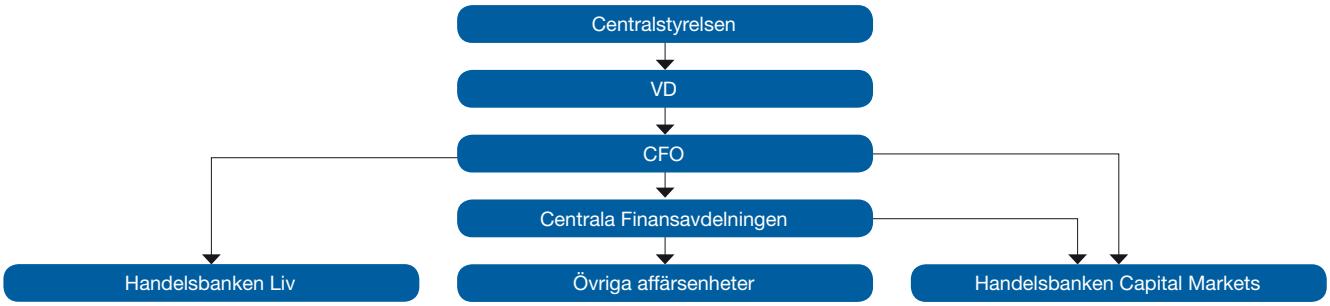

VaR för handelslagret - Handelsbanken Capital Markets och Centrala Finansavdelningen

	Total		Aktier		Räntor		Valuta		Råvaror	
mnkr	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Genomsnitt	15	22	2	4	15	23	3	5	1	2
Maximum	26	47	5	11	31	46	8	12	7	5
Minimum	7	8	0	2	8	8	1	1	0	1
Årsskifte	11	16	2	2	11	12	4	4	1	3

Risken i Handelsbanken mätt som VaR

För de handelslagerklassificerade portföljerna i Handelsbanken Capital Markets och Centrala Finansavdelningen beräknas VaR för de enskilda riskslagen och på portföljnivå med 99 procents konfidensnivå och en innehavsperiod på en dag.

Eftersom VaR bygger på modellantaganden är det viktigt att fortlöpande verifiera modellens aktualitet. Av den anledningen utvärderas VaR regelbundet med så kallad backtestning. I sådana tester kontrolleras antalet dagar då förlusten översteg det beräknade VaR-måttet. Backtestningen utförs både på verkligt resultat och på hypotetiskt resultat. Det sistnämnda mäter utfallet om portföljen hade varit oförändrad under innehavsperioden.

En VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar att resultatet förväntas vara sämre än uppmätt VaR vid två till tre tillfällen per år. Överstiger observerat antal tillfällen de förväntade, finns risk för att modellen underskattar den verkliga risken. Under 2012 var det hypotetiska resultatet sämre än VaR vid två tillfällen. Det är i linje med vad en VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar.

VaR-modeller fångar inte alltid in risker vid extrema marknadsrörelser. Beräkningarna kompletteras därför med regelbundna stresstester där portföljerna testas mot scenarier som grundar sig på alla händelser på de finansiella marknaderna under perioden 1994–2012. Resultaten av dessa stresstester redovisas löpande till VD, CFO och styrelsen.

VaR och hypotetiskt resultat för handelslagret 2012, Handelsbanken Capital Markets och Centrala Finansavdelningen

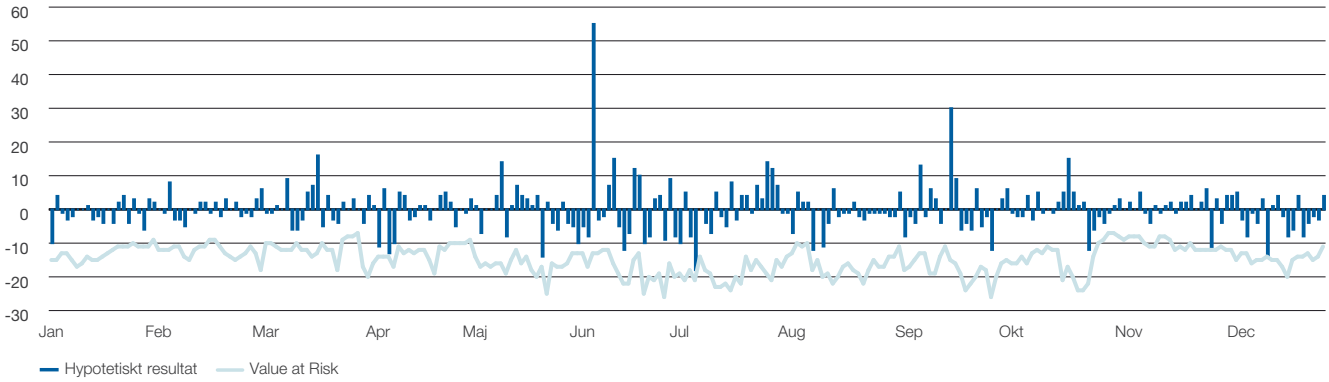

Värsta utfall i stresstest av handelslagret – Handelsbanken Capital Markets och Centrala Finansavdelningen

mnkr	2012
Genomsnitt	38
Maximum	70
Minimum	18
Årsskifte	28

RÄNTERISK

Ränterisken uppstår främst inom Handelsbanken Capital Markets, Centrala Finansavdelningen och i utlåningsverksamheten.

I den senare uppstår ränterisken som ett resultat av att utlåningen delvis löper med längre räntebindningstid än finansieringen. Vid obligationsfinansiering kan också det omvända gälla, det vill säga att räntebindningstiden på obligationerna är längre än räntebindningstiden på den utlåning som obligationerna finansierar. Ränterisk hanteras till stor del genom ränteswappar. Generellt gäller att ränterisken i allt väsentligt tas i marknader som kännetecknas av god likviditet.

Ränterisken mäts på olika sätt inom banken. I Handelsbanken Capital Markets portföljer och på Centrala Finansavdelningen mäts risken med VaR och andra riskmått som kompletteras med olika stresscenarier. De så kallade kurvvridningsriskerna, som mäts och följs upp löpande, visar hur riskerna utvecklas vid hypotetiska förändringar av olika avkastningskurvor. Den icke-linjära ränterisken, exempelvis en del av risken i ränteoptioner, mäts och limiteras med fördefinierade stresscenarier som uttrycks i matriser. Det innebär att risken mäts som förändringar i underliggande marknadsräntor och volatiliteter.

För övriga enheter, och för den aggregerade ränterisken i koncernen, mäts ränterisken som effekten på verkligt värde vid ett kraftigt momentant parallellskift av samtliga räntor. Vid årsskiftet uppgick bankens totala ränterisk, mätt som det sämsta utfallet vid ett parallellskift uppåt eller nedåt av avkastningskurvan med en procentenhet, till -701 miljoner kronor (-707). Merparten av denna risk utgörs av risk i svenska kronor som tillsammans med övriga hemmamarknadsvalutor och ränterisk i US-dollar utgör 99 procent (98) av den totala ränterisken. Detta riskmått omfattar såväl marknadsvärderade som icke marknadsvärderade räntebärande poster och är därför inte lämpligt för att bedöma effekter på balans- och resultaträkningen. Det tar inte hänsyn till det egna kapital som banken håller och beaktar inte heller bankens möjligheter att anpassa sig till förändrade räntenivåer.

Den specifika ränterisken mäts och limiteras med känsligheten för förändringar i kreditspreadar. Den mäts och limiteras utifrån olika ratingkategorier och beräknas som marknadsvärdeförändring för sämsta utfall vid +/- en baspunkts parallellförändring av kreditspreadarna, det vill säga skillnaden mellan det aktuella innehavets ränta och räntan på en statsobligation med motsvarande löptid. Detta görs för varje enskild motpart. Total specifik ränterisk uppgick vid årsskiftet till cirka 8 miljoner kronor (7).

Räntebindningstider för koncernens tillgångar och skulder 2012 mnkr	Upp till 3 månader	3–6 mån	6–12 mån	1–5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 169 895	72 208	98 827	315 171	24 378	1 680 479
Banker och andra finansinstitut	324 508	1 171	95	279	-	326 053
Obligationer med mera	17 561	2 898	955	73 202	8 383	102 999
Summa tillgångar	**1 511 964**	**76 277**	**99 877**	**388 652**	**32 761**	**2 109 531**
Skulder						
Inlåning	662 987	4 199	3 154	3 208	8 676	682 224
Banker och andra finansinstitut	172 723	5 399	766	146	5 066	184 100
Emitterade värdepapper	410 652	106 050	116 130	457 898	81 862	1 172 592
Övriga skulder	-	98	316	193	3 176	3 783
Summa skulder	**1 246 362**	**115 746**	**120 366**	**461 445**	**98 780**	**2 042 699**
Poster utanför balansräkningen	-207 011	-22 769	23 115	157 104	50 390	829
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	58 591	-62 238	2 626	84 311	-15 629	67 661

Tabellen visar räntebindningstiden för koncernens ränterelaterade tillgångar och skulder per 2012-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

Räntebindningstider för koncernens tillgångar och skulder 2011 mnkr	Upp till 3 månader	3–6 mån	6–12 mån	1–5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 139 004	68 984	64 711	288 507	29 990	1 591 196
Banker och andra finansinstitut	480 062	1 860	552	328	-	482 802
Obligationer med mera	25 845	6 586	3 613	27 730	19 030	82 804
Summa tillgångar	**1 644 911**	**77 430**	**68 876**	**316 565**	**49 020**	**2 156 802**
Skulder						
Inlåning	717 601	3 673	1 957	1 648	8	724 887
Banker och andra finansinstitut	191 572	3 787	1 799	122	5 126	202 406
Emitterade värdepapper	548 250	33 428	106 495	434 992	52 227	1 175 392
Övriga skulder	198	1 689	176	13 937	1 383	17 383
Summa skulder	**1 457 621**	**42 577**	**110 427**	**450 699**	**58 744**	**2 120 068**
Poster utanför balansräkningen	-149 235	-29 084	28 393	179 827	3 807	33 708
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	38 055	5 769	-13 158	45 693	-5 917	70 442

Tabellen visar räntebindningstiden för koncernens ränterelaterade tillgångar och skulder per 2011-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

AKTIEKURSRISK

Bankens aktiekursrisk uppstår i Handelsbanken Capital Markets genom kundhandel och i bankens egna aktieinnehav.

Aktiekursrisk i handelslagret

Aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets uppkommer vid kundgenererade aktierelaterade affärer. Vidare är Handelsbanken Capital Markets market maker för strukturerade produkter, vilket ger upphov till aktiekursrisk, såväl linjär som icke-linjär. Den icke-linjära aktiekursrisken uppkommer via inslag av optioner som finns i de strukturerade produkterna. Omfattningen av det egna positionstagandet, som uppkommer för att lösa kundernas behov, begränsas av de limiter som bankens styrelse har beslutat. Banken limiterar och mäter aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets med matriser. Fördelen med metoden är att den fångar upp aktiekursrisken inklusive den icke-linjära risken på ett ändamålsenligt sätt. VaR såväl som andra riskmått och stresscenarier används som ett komplement i mätningen av aktiekursrisken. De kompletterande riskmåtten innefattar utdelningsrisk, eventrisk och känslighet för generella volatilitetsförändringar på aktiemarknaden.

Aktiekursrisk utanför handelslagret

Den övervägande delen av koncernens aktieinnehav, 96 procent, utgörs av aktier noterade på en aktiv marknad som värderas till marknadspris. Onoterade aktier värderas till verkligt värde med hjälp av värderingsmodeller. Val av modell styrs av vad som bedöms lämpligt för varje enskild aktie. För onoterade aktier för vilka bolagsavtalet reglerar det pris till vilket aktierna kan avyttras, värderas innehaven till det i förväg bestämda avyttringspriset. Exempelvis finns fall där bolagsstämman beslutar till vilket värde transferering ska ske.

Nedanstående tabell visar risken i bankens totala aktiepositioner vid hypotetiska förändringar i underliggande priser och volatiliteter vid årsskiftet.

VALUTAKURSRISK

Banken har hemmamarknader utanför Sverige och dessutom verksamhet i ett flertal andra länder. Därigenom uppkommer en indirekt valutaexponering av strukturell natur då koncernens räkenskaper är uttryckta i svenska kronor. Den strukturella risken minimeras genom att tillgångar och skulder i möjligaste mån matchas i samma valuta. De valutakursförändringar som påverkar bankens egna kapital framgår i not K41, Specifikation av förändringar i eget kapital, i Årsredovisningen.

Bankens direkta valutakursexponering uppstår till följd av kunddriven intradaghandel på de internationella valutamarknaderna. Handeln bedrivs inom Handelsbanken Capital Markets. För valutakursrisken har styrelsen fastställt VaR-limiter. Vid årsskiftet uppgick VaR till 2 miljoner kronor (3). En viss valutaexponering uppstår även i den vanliga bankverksamheten som ett led i hantering av kundflöden och inom finansieringsverksamheten på Centrala Finansavdelningen. För dessa har styrelsen allokerat positionslimiter. Vid årsskiftet uppgick den aggregerade nettopositionen till 293 miljoner kronor (198). Valutakursrisken i banken är således inte beroende av trendutvecklingen av en enskild valuta eller grupp av valutor, då positionerna är mycket korta och uppkommer i hanteringen av kunddrivna flöden. Den samlade valutakursrisken var -18 miljoner kronor (-44), mätt som en påverkan på bankens resultat vid en momentan förändring av kronan med 5 procent. Känsligheten vid en kronförändring i någon enskild valuta översteg inte den samlade valutakursrisken.

RÅVARUPRISRISK

Exponering i råvarurelaterade instrument uppkommer till följd av kunddriven handel på de internationella råvarumarknaderna. Råvaruprisrisken utgör en liten del av bankens totala marknadsrisk. Handeln med råvaror bedrivs uteslutande inom Handelsbanken Capital Markets. Råvaruprisrisk, såväl linjär som icke-linjär, mäts som absolutsumman av risken för alla råvaror där banken har exponering. Råvaruprisrisken var vid årsskiftet -20 miljoner kronor (-26), mätt som den maximala förlusten vid prisförändringar på 20 procent i underliggande råvaror och volatilitetsförändringar på 35 procent.

Valutakänslighet
(värsta utfall +/- 5% förändring av SEK mot respektive valuta)

mnkr	2012	2011
DKK	0	0
EUR	-8	-14
GBP	-3	-9
NOK	-8	-5
USD	-9	-9
Övriga valutor	-24	-7

Aktieexponeringar utanför handelslagret

mnkr	2012	2011
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	5 205	4 343
varav noterade	*4 176*	*3 388*
varav icke noterade	*1 029*	*955*
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	5 205	4 343
varav näringsbetingade	*546*	*565*
varav övrigt innehav	*4 659*	*3 778*
Verkligt värde-reserv vid årets ingång	134	1 242
Orealiserad marknadsvärdeförändring under året för kvarvarande samt nya innehav	661	-1 192
Realiserat till följd av försäljningar och avvecklingar under perioden	1	84
Verkligt värde-reserv vid årets utgång	796	134
Inbegripet i supplementärt kapital	797	133

Aktiekursrisk
mnkr

	Förändring i volatilitet					
	2012			2011		
Förändring i aktiepris	-25%	0%	25%	-25%	0%	25%
10%	514	511	507	442	442	444
-10%	-525	-518	-509	-451	-429	-411

Finansiering och likviditetsrisk

Utgångspunkten för Handelsbankens arbete med likviditetsrisk är en väl balanserad balansräkning där långfristiga tillgångar finansieras med stabil finansiering. Handelsbanken har under det senaste året fortsatt arbetet med att utöka finansieringsprogrammen, emitterat såväl säkerställda som seniora obligationer, breddat investerarbasen och utökat likviditetsreserven. Detta möjliggör en bibehållen verksamhet under betydligt svårare omständigheter än de som varit för handen de senaste åren.

Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.

Finansieringsstrategi

Handelsbanken har låg tolerans för likviditetsrisker och arbetar aktivt för att minimera dem totalt sett och i alla valutor. Ambitionen är att därigenom ha god tillgång till likviditet, låg resultatvariation och stor kapacitet att även i svåra tider kunna tillgodose kundernas finansieringsbehov. Det sker genom att upprätthålla god matchning av ingående och utgående kassaflöden över tid i alla för banken väsentliga valutor samt genom att upprätthålla goda likviditetsreserver. Därigenom säkerställs att banken kan bedriva sin kärnverksamhet intakt under en mycket lång period även om de finansiella marknaderna skulle ha omfattande störningar.

Utgångspunkten i detta arbete är en väl matchad balansräkning där illikvida tillgångar finansieras med stabil finansiering. De illikvida tillgångarna är krediter till hushåll och företag. Dessa krediter utgör bankens kärnverksamhet. Den långsiktiga stabila finansieringen av dessa tillgångar utgörs av säkerställda obligationer emitterade i Stadshypotek, seniora obligationer emitterade av Handelsbanken, inlåning från hushåll och företag, efterställda skulder och eget kapital. En del av kärnverksamheten utgörs av utlåning till hushåll och företag på kortare löptider och på skuldsidan är en del av inlåningen för dessa kunder av mer kortfristig natur. Det centrala är dock att illikvida tillgångar inte finansieras med kortfristiga skulder. Resterande delar av balansräkningen utgörs av likvida tillgångar och skulder av mer kortsiktig natur. Den kortfristiga marknadsupplåningen och inlåning från finansiella institut finansierar likvida tillgångar och tillgångar med kortare löptid. Vidare uppstår mer kortfristiga tillgångar och skulder via transaktioner som stödjer kunddrivna affärer, exempelvis derivataffärer och repotransaktioner med andra banker.

Handelsbankens förtroende på marknaden är högt och marknaden bedömer att Handelsbankens kreditrisk är mycket låg. Detta illustreras bland annat av att kostnaden för att försäkra en kreditrisk på banken, den så kallade CDS-spreaden, är en av de absolut lägsta bland europeiska banker, och Handelsbanken har lägst finansieringskostnad bland jämförbara konkurrenter.

Ett viktigt inslag i finansieringsstrategin är att ha en god spridning mellan olika typer av finansieringskällor i olika marknader, valutor och typer av upplåningsinstrument. På så vis reduceras betydelsen av enskilda marknader eller finansieringskällor. Banken har under senare år väsentligt breddat sin långfristiga utlandsfinansiering och har emitterat betydande volymer av obligationer i bland annat Storbritannien, USA, Asien och Australien samt på euromarknaden. De viktigaste finansieringskällorna är inlåning från hushåll och företag samt säkerställda och seniora obligationer. Den korta finansieringen utgörs primärt av inlåning från finansiella företag och institutioner samt emissioner av certifikat. Centrala Finansavdelningen förfogar över ett antal olika finansieringsprogram för marknadsfinansiering som utöver de program som redovisas i tabellen nedan innefattar säkerställda obligationer i svenska kronor. Under dessa program emitteras obligationer och certifikat i såväl bankens som i Stadshypoteks namn. Finansieringsprogrammen säkerställer en väl diversifierad tillgång till finansiering med avseende på olika valutor, antal investerare och geografisk spridning.

Ett viktigt led i en sund likviditetshantering är att bibehålla betydande volymer av outnyttjade säkerheter som kan användas vid störningar på finansmarknaderna. Banken upprätthåller därför betydande volymer av icke-intecknade tillgångar som skulle kunna användas som säkerhet vid emission av säkerställda obligationer samt värdepapper med hög kreditvärdighet och likviditet. Utöver att säkerställa bankens likviditet så bidrar detta också till att begränsa i vilken utsträckning bankens seniora långivare blir efterställda de långivare som har säkerheter för sina lån eller som investerar i säkerställda obligationer. Banken strävar därför efter en god balans mellan att emittera icke-säkerställda obligationer och säkerställda obligationer. Stadshypotek kan emittera i flertalet valutor och säkerhetspooler finns i Sverige och Norge. Diversifieringen ger kostnadseffektivitet i finansieringen, då banken har möjlighet att utnyttja de finansieringskällor som för tillfället medför de lägsta kostnaderna.

Intecknade tillgångar och säkerhetspooler

I tabellen på sidan 46 återfinns en uppställning av bankens tillgångar, uppdelat på intecknade respektive icke-intecknade tillgångar.

Den helt dominerande delen av de intecknade tillgångarna utgörs av Stadshypoteks cover pool, vilken består av hypotekslån som ställs som säkerhet för utestående säkerställda obligationer. Dessutom har banken ett frivilligt så kallad OC (over-collateralization, extra tillgångar utöver de som behövs för att täcka de emitterade obligationerna) på 10 procent som ingår i poolen. Dessa extra tillgångar finns i poolen i händelse av att värdet på hypotekslånen skulle sjunka ned till en sådan nivå att ytterligare tillgångar behövs för att matcha volymen utestående obligationer. Vid en bedömning av risken för att ytterligare tillgångar blir nödvändiga att skjuta till, är belåningsgraden på hypotekslånen i tillgångspoolen central. Ju lägre belåningsgrad, desto mindre risk för att ytterligare hypotekslån krävs i poolen. Handelsbankens genomsnittliga belåningsgrad i den svenska poolen är mycket låg och uppgick vid årsskiftet till 47 procent, vilket visar att poolen klarar betydande prisfall på underliggande fastighetstillgångar innan ytterligare hypotekslån måste tillföras poolen.

Som framgår i avsnittet Intecknade tillgångar på sidan 39, är det inte i första hand volymen intecknade tillgångar i sig som är relevant för att bedöma graden av subordinering för bankens långivare. Det relevanta är istället volymen och kvaliteten på de icke-intecknade tillgångarna och i vilken utsträckning dessa täcker den icke-säkerställda skulden.

Handelsbankens mycket restriktiva syn på risktagande gör att de icke-intecknade tillgångarna har en mycket hög kvalitet. Eftersom Handelsbanken vill ha en balanserad användning av säkerställda obligationer finns en betydande volym hypotekslån som inte är intecknade. Övriga lån har, som framgår av tabellen, också

Handelsbankens 5-åriga CDS-spread jämfört med ITRAXX Financials 2007–2012

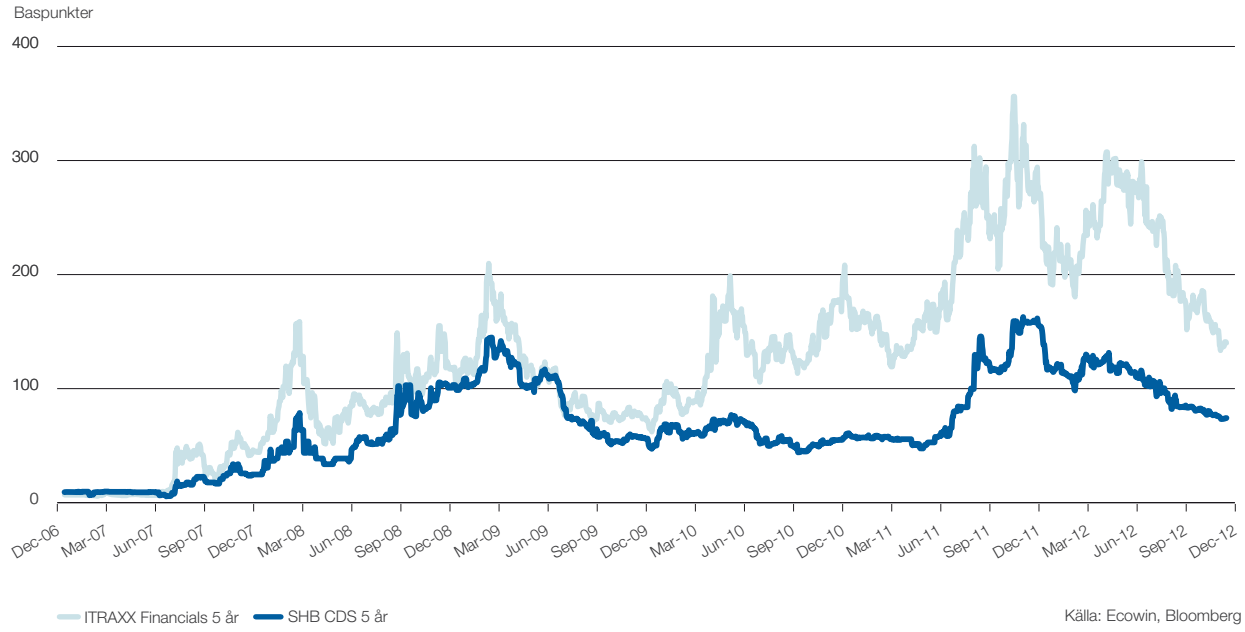

Källa: Ecowin, Bloomberg

ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadarna för de 25 största obligationsemittenterna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

en mycket låg risk mätt i termer av bankens interna rating. Tabellen visar att volymen icke-intecknade tillgångar för Handelsbanken utgör 207 procent av den utestående volymen icke-säkerställd upplåning. Slutsatsen blir följaktligen att Handelsbankens användning av säkerställda obligationer inte medför en inteckningsgrad som äventyrar säkerheten för bankens icke-säkerställda långivare.

Prissättning av likviditetsrisk

En viktig del av likviditetsriskhanteringen är att inlåning och utlåning internt prissätts med hänsyn till de likviditetsrisker de ger upphov till. När banken exempelvis ger ett lån med lång löptid så skapar det ett behov av att skaffa ytterligare långfristig finansiering, vilken är dyrare än mer kortfristig finansiering. Det beror på att investeraren som köper bankens långfristiga obligationer, utöver räntan, också kräver en högre kompensation för löptiden. Detta behöver beaktas i bankens prissättning, vilket sker genom att det pris som interna enheter i banken får betala för de lån de tar från bankens finansfunktion beror på löptiden. Den interna prissättningen är viktig för att skapa rätt incitament och på så vis undvika att ett osunt risktagande uppstår. Banken har under lång tid arbetat med löptidsbaserade

Upplåningsprogram/ramar inom koncernen per 31 december 2012

Program	Programbelopp	Ramvaluta	Outnyttjat belopp under befintlig ram	Motvärde mnkr
ECP[1]	5 000	EUR	2 080	17 892
ECP (Stadshypotek)[1]	4 000	EUR	2 421	20 825
Franska certifikat	5 000	EUR	2 107	18 124
EMTCN (Stadshypotek)[1]	20 000	EUR	7 060	60 728
MTN[1]	100 000	SEK	69 794	69 794
Svenska certifikat	25 000	SEK	21 930	21 930
Svenska certifikat (Stadshypotek)	90 000	SEK	87 070	87 070
EMTN[1]	50 000	USD	28 134	182 969
Övrig finansiering > 1 år[1]	15 000	USD	12 960	84 285
USCP	15 000	USD	6 645	43 216
Extendible Notes	15 000	USD	14 230	92 545
US 144A / 3(a)(2)	15 000	USD	9 650	62 759
Stadshypotek US 144A	15 000	USD	11 900	77 392
Stadshypotek AUD Covered Bond Programme	5 000	AUD	4 250	28 688
Totalt				**868 217**

Totala program- och rambelopp, mnkr	1 354 148
Outnyttjat belopp, mnkr	868 217
Kvar att utnyttja	**64%**

[1] Inom dessa program finns möjlighet att emittera i ett antal olika valutor förutom ramvalutan, där valutaomräkning sker vid emissionstillfället.

Intecknade tillgångar och andra ställda säkerheter 2012 mdkr	Exponering on balance	
Utlåning till allmänheten	560	
Tillgångar för försäkringstagare	79	
Statspapper och obligationer	56	
Kontanter, aktier och värdepapperslån	7	
Totalt	**702**	
Pantsatt utan underliggande fordran[1]	51	

Tillgångar som ej är intecknade/pantsatta 2012 mdkr	IPT (NEA)[2]	Ackumulerad andel av icke säkerställd upplåning, %[3]
Kontanter samt behållning hos centralbanken	246	31
Likvida obligationer i likviditetsportföljen	114	45
Utlåning till hushåll	**349**	
varav hypotekslån	*225*	*74*
varav utlåning med säkerhet i fastighet	*17*	*76*
varav övrig hushållsutlåning	*107*	*90*
Utlåning till företag	**687**	
varav hypotekslån	*67*	*98*
varav utlåning till bostadsrättsföreningar exkl hypotekslån	*23*	*101*
varav utlåning fastighetsbolag exkl hypotekslån		
- riskklass 1–3	*196*	*126*
- riskklass 4–5	*79*	*136*
- varav riskklass >5	*12*	*137*
varav övrig företagsutlåning		
- riskklass 1–3	*194*	*162*
- riskklass 4–5	*91*	*173*
- riskklass >5	*25*	*176*
Utlåning till kreditinstitut	**88**	
- riskklass 1–3	*86*	*187*
- riskklass >3	*2*	*187*
Övrig utlåning	**33**	**192**
Övriga tillgångar	118	206
Totalt	**1 635**	**207**

[1] Överpantsättning i cover pool (OC).
[2] IPT: Icke intecknade/pantsatta tillgångar. NEA: Non encumbered assets.
[3] Emitterad kort och lång icke säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

Cover Pool Data, Sverige mnkr	2012-12-31	2011-12-31
Stadshypotek total utlåning, allmänheten i Sverige	780 770	752 258
Tillgängliga tillgångar för cover pool	691 596	673 080
lanspråktagna tillgångar i cover pool	596 128	584 238
Max-belåningsgrad, vägt genomsnitt enligt ASCB:s definition	47,4	48,5
Volymvägd belåningsgrad (LTV-Mid)	23,7	23,8
Belåningsgrad, fördelning		
0–10%	26,6	28,8
10–20%	21,9	21,5
20–30%	17,7	17,4
30–40%	14,1	13,9
40–50%	11	10,7
50–60%	8,3	7,3
60–70%	0,3	0,3
70–75%	0,1	0,1
Lånestorlek, vägt genomsnitt, kronor	544 800	519 200
Lånelivslängd, vägt genomsnitt, antal månader	38	37
Räntebindningstider, fördelning		
Rörlig ränta (3 månader) %	34	49
Bunden ränta (> 3 månader) %	66	51

interna priser. Banken beslutade sig redan 2007 för att trots de högre priserna på upplåning, till följd av ökade kreditspreadar, fortsätta att kontinuerligt emittera långa obligationer. Samtidigt utvecklades internprissättningssystemet för att på kontraktsnivå prissätta för den underliggande likviditetsrisk som avtalen ger upphov till samt till marknadspriset för den aktuella löptiden. Systemet var fullt implementerat under 2010.

Organisation

I en i övrigt helt decentraliserad affärsmodell är all finansiering och likviditetsriskhantering centraliserad till Centrala Finansavdelningen. Grundförutsättningen för upplåningsverksamheten är att den ska främja en långsiktig stabil vinsttillväxt genom att begränsa marknads- och likviditetsriskerna. Det sker genom att matcha kassaflöden mellan upplåningen och utlåningen. Banken minimerar på det sättet de ekonomiska riskerna i upplåningen och kan därmed bestämma stabila och långsiktiga internräntor till de affärsdrivande enheterna. Vidare kanaliseras alla likviditetsrisklimiter via den Centrala Finansavdelningen ut i verksamheten.

I kölvattnet av de senaste årens finansiella kris kommer ett antal nya regelverk att träda ikraft under de kommande åren. Banken har genomfört ett antal olika förändringar för att uppfylla dessa nya krav.

En centraliserad finansfunktion med det övergripande ansvaret för all finansiering och likviditetsriskhantering, ökad andel långfristig finansiering, internpriser som speglar likviditetsrisken och löptid samt en utökad marknadsrapportering är några av dessa.

Den Centrala Finansavdelningen ansvarar för bankens clearingverksamhet och övervakar likviditetsflödena under dagen för att säkerställa att banken vid var tid har tillräckligt med säkerheter i betalningssystemen för att fullfölja bankens betalningsförpliktelser. Banken säkerställer likviditeten intradag genom god kontroll på bankens konton och ett nära samarbete med bankens affärsdrivande enheter och deras behov av likviditet.

Banken säkerställer likviditet genom säkerheter i Riksbanken, via Scandinavian cashpool och i de samarbeten och centralbanker där det i övrigt krävs för att stödja bankens kärnverksamhet. Banken deltar i Continous Linked Settlement (CLS) och olika lokala betalningssamarbeten. Banken arbetar dessutom aktivt med att möta de framtida krav på övervakning och rapportering av intradaglikviditeten som föreslagits från Baselkommittén.

Finansieringens sammansättning

Banken har under året använt alla finansieringsprogram. Som första svenska bank emitterade Handelsbanken säkerställda obligationer i australiensiska dollar och banken har under året emitterat såväl säkerställda som icke-säkerställda långfristiga obligationer i alla för banken relevanta valutor. Kortfristig upplåning sker företrädesvis genom emissioner av bankcertifikat under de olika låneprogrammen i Sverige, Europa och USA. Dessa låneprogram kompletteras av upplåning på den internationella interbankmarknaden. Centrala Finansavdelningen säkerställer att förfallostrukturen och valutasammansättningen i balansräkningen harmoniserar med bankens risktolerans. Totalt emitterades under året 239 miljarder kronor (214) i långfristig finansiering och banken hade vid årsskiftet förfinansierat samtliga obligationsförfall under 2013.

Likviditetsreserven

För att säkerställa att banken har tillräckligt med likviditet för att stödja kärnverksamheten under stressade finansiella förhållanden håller banken betydande likviditetsreserver. Likviditetsreserver hålls i alla för banken relevanta valutor och är tillgängliga för den Centrala Finansavdelningen. Likviditetsreserven är oberoende av finansierings- och valutaväxlingsmarknaderna och kan vid var tid ge likviditet till banken, vissa delar omedelbart och andra delar successivt under en tidsperiod. Likviditetsreserven består av flera olika delar. Kassa, tillgodohavanden och övrig utlåning till centralbanker är delar som omedelbart kan ge likviditet till banken. Vidare består reserven av statsobligationer, säkerställda obligationer och övriga värdepapper av god kreditkvalitet som är likvida och belåningsbara i centralbanker. Även dessa kan ge banken likviditet omedelbart. Resterande del av likviditetsreserven består av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder. Bankens samlade likviditetsreserv översteg vid årsskiftet 750 miljarder kronor.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2012, marknadsvärde

mnkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank (exkl repor)	1 398	77 217	148 312	19 167	246 094
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight[1]	12 790	313	734	3 451	17 288
Värdepapper emitterade av stater	20 463	3 830	10 939	218	35 450
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	507	0	130	-	637
Säkerställda obligationer	47 557	2 268	4 525	1 846	56 196
Egna säkerställda obligationer	15 286	286	-	1 773	17 345
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	-	-	1 233	-	1 233
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	660	1 591	455	-	2 706
Övriga värdepapper	-	-	-	-	0
Summa	**98 661**	**85 505**	**166 328**	**26 455**	**376 949**

[1] Från 2012-12-31 redovisas repor på respektive värdepappersrad.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2011, marknadsvärde

mnkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank (exkl repor)	14 471	87 123	239 394	34 763	375 751
Tillgodohavanden hos andra banker, overnight (inkl. repor)	17 635	445	219	3 814	22 113
Värdepapper emitterade av stater	23 316	4 168	2 695	2	30 181
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	797	-	-	-	797
Säkerställda obligationer	30 585	1 956	153	-	32 694
Egna säkerställda obligationer	6 260	-	-	-	6 260
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	-	997	125	-	1 122
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	5 309	1 050	5 165	-	11 524
Övriga värdepapper	-	-	-	-	-
Summa	**98 373**	**95 739**	**247 751**	**38 579**	**480 442**

Kortfristig finansiering per valuta

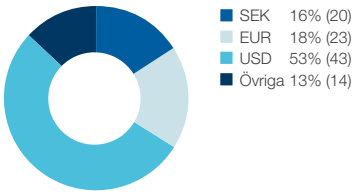

Avser fördelningen av valutor 2012-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid under ett år.

Långfristig finansiering per valuta

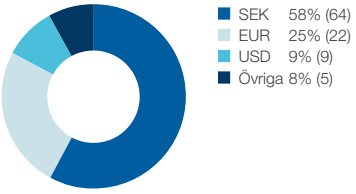

Avser fördelningen av valutor 2012-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid över ett år.

Långfristig finansiering per instrument

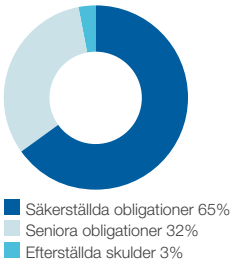

Avser fördelning per instrument 2012-12-31 för emitterade värdepapper med en återstående löptid över ett år.

Förfallostruktur långfristig finansiering

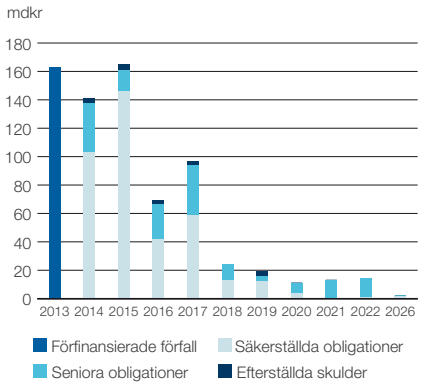

Avser emitterade värdepapper per 2012-12-31 med en ursprunglig löptid överstigande ett år.

Likviditetsrisk

Banken hanterar en stor mängd in- och utgående kassaflöden varje dag. Gapet mellan in- och utgående kassaflöden begränsas med limiter. Likviditetsplaneringen bygger på en analys av kassaflöden för respektive valuta. Generellt gäller att exponeringen tillåts vara större i valutor med hög likviditet än i valutor där likviditeten är låg. Strategin är att förväntade kassaflöden ut ur banken alltid ska matchas med minst lika stora kassaflöden in i banken och att ett positivt kassaflöde och kassaposition ska upprätthållas även under stressade förhållanden. Gapanalysen kompletteras också med scenariotester där effekten på likviditeten stressas och analyseras under olika antaganden. Dessa stresstester utförs på såväl koncernnivå som enskilt på de för banken väsentliga valutorna. Det är dessa stressade likviditetsmått som den interna styrningen av bankens likviditetssituation baseras på.

Som ett mått på kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden har såväl Baselkommittén som Finansinspektionen föreslagit ett riskmått: Liquidity Coverage Ratio (LCR). LCR är ett externt rapporteringskrav och är inte en del av bankens styrmodell. Måttet definieras inte riktigt på samma sätt i Baselkommitténs förslag och den av Finansinspektionen beslutade likviditetstäckningsgraden. Handelsbanken redovisar enligt Finansinspektionens definition. Måttet uttrycker kvoten mellan bankens likviditetsbuffert och nettokassaflöden i ett mycket stressat scenario under en trettiodagars period. Kvoten ska överstiga 100 procent. Ett kortfristigt likviditetsmått kan uppvisa en viss volatilitet över tiden, till exempel när finansiering som ursprungligen är långfristig och som finansierar hypoteksutlåning ersätts av ny långfristig finansiering, eller när sammansättningen av motpartskategorier i den kortfristiga upplåningen varierar. Vid årsskiftet uppgick koncernens aggregerade LCR till 136 procent, vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i US-dollar och euro.

Som ett test av motståndskraften för mer långvariga störningar på marknaden används löpande stresstest av kassaflöden under vissa antaganden. Till exempel antas att banken inte kan finansiera sig på de finansiella marknaderna samtidigt som 10 procent av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under en månad. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksamhet, det vill säga att den tidsbundna in- och utlåningen till hushåll och företag förlängs vid förfall och att utställda löften och kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker och banker ianspråktas och att Centrala Finansavdelningens värdepapper omedelbart kan ge likviditet genom belåning i centralbanker. Därutöver används likviditetsskapande åtgärder för att successivt ge likviditet till banken. Under dessa förutsättningar är banken likvid i mer än två år. Banken har således en stor motståndskraft även mot långsiktiga störningar på finansieringsmarknaden.

I förfalloanalysen redovisas odiskonterade kassaflöden för de kontrakterade betalningsåtaganden som senast ska erläggas inom de angivna tidsintervallen inklusive ränteflöden. I tabellen nedan redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Det innebär att tabellen inte återspeglar de faktiska löptiderna för de ingående värdepapperen. Vidare redovisas tillgångar, skulder och ränteflöden som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktsenliga förfallodatum. Ränteflöden för utlåning i hypoteksverksamheten matchas tidsmässigt med de skulder som finansierat utlåningen. Finansiella garantier, lånelöften och outnyttjade räkningskrediter redovisas i sin helhet i tidsintervallet 0–3 månader. Totalt utestående belopp för dessa åtaganden representerar inte nödvändigtvis framtida finansieringsbehov. För derivatinstrument redovisas kassaflöden netto för ränteswappar och brutto för instrument för vilka bruttokassaflöden erläggs respektive erhålls, som exempelvis valutaswappar.

Stresstest av likviditeten inklusive likviditetsskapande åtgärder – ackumulerad likviditetsposition

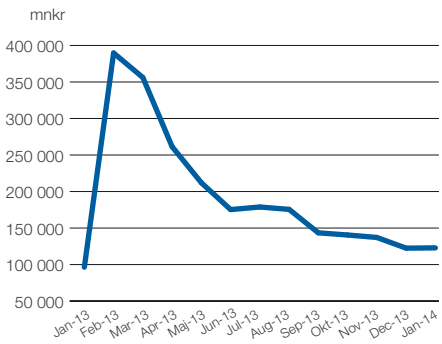

Liquidity Coverage Ratio (LCR) – delkomponenter 31 december 2012 mnkr	
Likvida tillgångar	**210 299**
Likvida tillgångar nivå 1	161 442
Likvida tillgångar nivå 2	48 857
Kassautflöden	**402 356**
Kundinlåning	149 860
Marknadsupplåning	207 681
Övriga kassaflöden	44 815
Kassainflöden	**247 176**
Inflöden från förfallande utlåning till icke-finansiella kunder	26 122
Övriga kassainflöden	221 054

Komponenterna definieras i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om krav på likviditetstäckningsgrad och rapportering av likvida tillgångar och kassaflöden (FFFS 2012:6). Likvida tillgångar nivå 1 motsvarar 3 kap 6 §. Likvida tillgångar nivå 2 motsvarar 3 kap 7 §. Kundinlåning motsvarar 4 kap 4–9 §§. Marknadsupplåning motsvarar 4 kap 10–13 §§. Övriga kassaflöden motsvarar 4 kap 14–25 §§. Utlåning till icke-finansiella kunder motsvarar 5 kap 4 §. Övriga kassainflöden motsvarar 5 kap 6–12 §§.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) 31 december 2012, %	
EUR	301
USD	174
Total	136

Beräknat i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2012:6 som trädde ikraft 1 januari 2013.

Förfalloanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2012 mnkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	248 917	-	-	-	-	248 917
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	119 019	-	-	-	-	119 019
Utlåning till kreditinstitut	67 130	692	942	3 954	17 473	90 191
varav omvända repor	*59 257*	-	-	-	-	*59 257*
Utlåning till allmänheten	246 870	221 126	349 089	938 782	15 777	1 771 644
varav omvända repor	*33 800*	-	-	-	-	*33 800*
Summa tillgångar	**681 936**	**221 818**	**350 031**	**942 736**	**33 250**	**2 229 771**
Skulder till kreditinstitut	132 664	6 235	454	17 225	33 683	190 261
varav repor	*2 394*	-	-	-	-	*2 394*
In- och upplåning från allmänheten	129 799	23 471	5 562	11 124	515 826	685 782
varav repor	*12 295*	-	-	-	-	*12 295*
Emitterade värdepapper	322 185	277 089	553 903	90 840	-	1 244 017
Övriga tradingskulder	14 261	-	-	-	-	14 261
Efterställda skulder	607	4 242	13 429	6 091	550	24 919
Summa skulder	**599 516**	**311 037**	**573 348**	**125 280**	**550 059**	**2 159 240**
Poster utanför balansräkningen						
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	393 087					

Derivat 2012 mnkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år		Summa
Summa derivat inflöde	712 417	327 296	514 236	132 378		1 686 327
Summa derivat utflöde	714 534	322 003	503 293	131 641		1 671 471
Netto	**-2 117**	**5 293**	**10 943**	**737**		**14 856**

Förfalloanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2011 mnkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år	Ospecificerad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	375 996	-	-	-	-	375 996
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	106 054	-	-	-	-	106 054
Utlåning till kreditinstitut	104 245	1 972	962	633	-	107 812
varav omvända repor	*60 492*	-	-	-	-	*60 492*
Utlåning till allmänheten	230 622	104 035	222 818	1 135 339	-	1 692 814
varav omvända repor	*14 023*	-	-	-	-	*14 023*
Summa tillgångar	**816 917**	**106 007**	**223 780**	**1 135 972**	**-**	**2 282 676**
Skulder till kreditinstitut	178 503	6 572	2 828	22 100	-	210 003
varav repor	*4 056*	-	-	-	-	*4 056*
In- och upplåning från allmänheten	188 899	29 291	5 483	5 490	495 725	724 888
varav repor	*8 003*	-	-	-	-	*8 003*
Emitterade värdepapper	439 973	212 333	527 827	56 565	-	1 236 698
Övriga tradingskulder	17 748	-	-	-	-	17 748
Efterställda skulder	9 510	6 836	16 877	6 764	-	39 987
Summa skulder	**834 633**	**255 032**	**553 015**	**90 919**	**495 725**	**2 229 324**
Poster utanför balansräkningen						
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	415 842					

Derivat 2011 mnkr	Upp till 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Över 5 år		Summa
Summa derivat inflöde	770 596	511 375	663 685	177 428		2 123 084
Summa derivat utflöde	763 194	509 166	650 092	177 830		2 100 282
Netto	**7 402**	**2 209**	**13 593**	**-402**		**22 802**

Löptider i USD

Under de senaste årens finansiella oro har nordiska bankers behov av marknadsfinansiering varit i fokus och framförallt finansieringsbehovet och förmågan att finansiera sig i US-dollar. Debatten har tagit som utgångspunkt att de nordiska centralbankerna har begränsade möjligheter att förse det nordiska banksystemet med likviditet i US-dollar. Vid en eventuell likviditetskris skulle då de nordiska bankerna få problem med att täcka sina behov i US-dollar. Handelsbanken förbereder sig inför ett sådant potentiellt scenario med att ha reserver i alla för banken relevanta valutor och en kontinuitetsplanering som inte förutsätter att marknaderna för valutaväxling är öppna. Bankens finansiering i US-dollar överstiger bankens behov av finansiering i US-dollar. Vidare är löptidsstrukturen på tillgångarna och skulderna sådan att likviditetsrisken i balansräkningen för US-dollar är minimerad.

Löptider för tillgångar och skulder i USD, 2012[1] mnkr	**Upp till 3 månader**	**3–12 månader**	**1–5 år**	**Över 5 år**	**Ospecificerad löptid**	**Summa**
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	148 320	-	-	-	-	148 320
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 978	-	-	-	-	16 978
Utlåning till kreditinstitut	57 660	319	420	2 423	-	60 822
Utlåning till allmänheten	5 515	1 742	15 944	4 279	8	27 488
Övrigt, inklusive derivat	131 535	26 994	25 794	11 943	-	196 266
Summa tillgångar	**360 008**	**29 055**	**42 158**	**18 645**	**8**	**449 874**
Skulder till kreditinstitut	63 566	724	32	0	2 116	66 438
In- och upplåning från allmänheten	60 563	159	-	-	12 081	72 803
Emitterade värdepapper	199 422	58 008	36 385	16 813	-	310 628
Efterställda skulder	-	-	186	-	-	186
Summa skulder	**323 551**	**58 891**	**36 603**	**16 813**	**14 197**	**450 055**

[1] Tabellen exkluderar ränteflöden.

Risker i försäkringsrörelsen

Riskerna inom försäkringsrörelsen uppkommer bland annat i förvaltningen av kundernas försäkringstillgångar och hur dessa tillgångar matchar de framtida åtagandena.

Risken i försäkringsrörelsen består främst av marknadsrisker och försäkringsrisker.

Marknadsrisk

Handelsbanken Liv bedriver livförsäkringsverksamhet med traditionell förvaltning, fondförsäkring och depåförsäkring. För fond- och depåförsäkring väljer kunden investeringsalternativ och bär själv marknadsrisken. I traditionell försäkring med garanterad ränta står Handelsbanken Liv för risken att de finansiella garantierna, som försäkringsvillkoren innebär, inte uppfylls. Den finansiella garantin innebär att bolaget gör ett kapitaltillskott till försäkringsavtalets värde vid bestämda tidpunkter då värdet understiger försäkringens garanterade värde. Eventuella kapitaltillskott realiseras vid årsskifte eller vid försäkringshändelse.

Handelsbanken Livs styrelse fastställer årligen bolagets placeringsriktlinjer, som är det ytterst styrande dokumentet för allokering av bolagets placeringstillgångar avseende traditionellt förvaltade försäkringar. Syftet med placeringsriktlinjerna är att ge anvisningar till bolaget för hur tillgångarna ska förvaltas givet åtagandena till försäkringstagarna samt givet lagstadgade krav enligt försäkringsrörelselagen och tillämpliga föreskrifter från Finansinspektionen.

Marknadsriskerna inom Handelsbanken Liv uppstår i förvaltningen av placeringstillgångar för de traditionella försäkringarna och av att värderingen av bolagets garanterade åtaganden är känsliga för ränteförändringar.

Den totala marknadsrisken i Handelsbanken Liv beräknas med VaR på 99,5 procents konfidensnivå och ett kvartals innehavsperiod. Utöver detta följs företagets solvenskvot, trafikljussituation och skuldtäckning upp enligt myndighetskrav. Den modell för marknadsriskhantering som Handelsbanken Liv använder väger samman risken för kapitaltillskott på försäkringsnivå och risken för kapitaltillskott på bolagsnivå på grund av förhöjt nuvärde av framtida garanterade belopp. Marknadsrisken mäts i termer av kapitaltillskottens samlade känslighet för marknadsstörningar och riskexponeringen stäms av dagligen i förhållande till ett av styrelsen i Handelsbanken angivet rambelopp. Det största värdet av tillskott till försäkringstagarna eller tillskott på grund av solvensen utgör riskutnyttjandet. Underkategorier av finansiella risker utgörs av ränterisk, aktierisk, kreditrisk, fastighetsrisk och valutarisk. Den huvudsakliga risken för Handelsbanken Liv är ränterisk. Vid årsskiftet uppgick VaR till 995 miljoner kronor (857).

Likviditetsrisken i försäkringsrörelsen är risken för att bolaget inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, eller att bolaget inte kan sälja värdepapper till acceptabla priser. Denna risk är begränsad genom att huvuddelen av placeringstillgångarna placeras i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet.

Handelsbanken Liv har låg risktolerans. Målet med förvaltningen är att trygga bolagets åtaganden gentemot försäkringstagarna till låga förvaltningskostnader.

Försäkringsrisk

Försäkringsbolag grundar sin premiesättning på antaganden om hur stora kostnaderna för inträffade försäkringshändelser kommer att bli. Risken för att de verkliga och antagna försäkringskostnaderna avviker från varandra benämns försäkringsrisk. Det ytterst styrande dokumentet, är styrelsen i Handelsbanken Livs policy för försäkringsrisk, där det anges inom vilka belopp försäkringar får ges.

Försäkringsrisk i Handelsbanken Liv finns i anknytning till följande händelser:

- dödsfall – ersättning till försäkringstagare vid den försäkrades död
- livsfall – ersättning som är beroende av att den försäkrade lever, till exempel pensionsutbetalningar
- sjukdom – ersättning vid sjukdom eller arbetsoförmåga
- olycksfall – ersättning vid olycksfall

En försäkring kan innehålla kombinationer av dessa fyra händelser.

En större del av Handelsbanken Livs försäkringar är tecknade av mindre företag och privatpersoner. Någon riskkoncentration när det gäller försäkringsrisker, utöver att flertalet försäkringar är tecknade i Sverige, finns inte.

Den ökade livslängden i Sverige får konsekvenser för livbolagets framtida åtaganden, positivt när det gäller dödsfallsförsäkringar men för livsfallsförsäkringar kan det däremot bli en ekonomisk belastning för bolaget då livslängden stiger och pensionsutbetalningar då ska ske under en längre tid. Handelsbanken Liv använder sedan 2009 livslängdsantaganden enligt DUS06, vilket är standard i branschen. Skulle dödligheten fortsätta att sjunka och generellt bli 10 procent lägre än bolagets antaganden, skulle nuvärdet av den förväntade ökade kostnaden uppgå till 55 miljoner kronor. För den stora delen av Handelsbanken Livs försäkringar med dödsfallsrisk är prissättningen ettårig. Det betyder att bolaget ensidigt kan ändra premien från år till år. Ett felaktigt dödlighetsantagande kan därför ändras med snabb verkan.

Förändring i sjuklighet sker betydligt snabbare än förändringar i dödlighet, vilket kan bidra till variation i riskresultatet. Resultatet är således beroende av hur många försäkrade som blir sjuka och hur många som tillfrisknar i förhållande till tillämpade antaganden. Sjukförsäkringsprodukter är i allmänhet utformade så att premien kan ändras årligen, vilket ger bolaget möjlighet att parera förändringar i sjuklighet. Sjukresultatet 2012 uppgår till 65 miljoner kronor av vilka 59 miljoner kronor kan hänföras till anmälda sjukfall under året, 3 miljoner kronor till avveckling av befintliga sjukfall och resterande 3 miljoner kronor till inträffade, men ännu ej anmälda sjukfall.

Försäkringsrörelsen rapporterar sina marknads-, försäkrings- och operativa risker till försäkringsbolagets styrelse och VD, Handelsbankens Centrala Riskkontroll och till bankens CFO, VD och styrelse.

Solvens II

Införandet av Solvens II-regelverket har försenats ytterligare och det är för närvarande oklart när direktivet införs fullt ut och blir implementerat i svensk rätt. Delar av regelverket kommer dock att införas i tillsynsmyndigheternas praktiska tillsyn från och med januari 2014. Lagstiftarens syfte med regelverket är att stärka skyddet för försäkringstagarna genom att tydligare koppla solvenskravet till hur försäkringsbolagen identifierar, mäter och hanterar samtliga i bolagen förekommande risker, såsom marknads- försäkrings-, kredit- och operativ risk. Handelsbanken Liv har under de senaste åren arbetat med att anpassa verksamheten till Solvens II och arbetet kommer att fortgå under 2013.

Operativ risk

Operativa risker ska hanteras så att koncernens operativa risker och förluster förblir små, både i jämförelse med tidigare inträffade egna förluster och, när jämförelse medges, andra bankers operativa förluster.

Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.

Handelsbanken har låg tolerans för operativa risker och arbetar aktivt med att identifiera och hantera operativa risker. Detta arbete stöds av bankens strikta syn på risk, men också av den starka fokuseringen på kostnadseffektivitet, eftersom brister i processer eller bristande ordning och reda lätt kan ge upphov till onödiga kostnader. Operativa fel och brister reduceras därför så långt som möjligt både vad gäller mindre, men frekventa, händelser och större händelser som skulle kunna orsaka stora oväntade förluster. Ledningen har en tät och aktiv uppföljning av operativa risker genom verksamhetens organisation för riskkontroll. Särskild uppmärksamhet ägnas de operativa risker som kan leda till de mest allvarliga konsekvenserna. Internrevisionens granskning av verksamheten är också inriktad på operativa risker.

Ansvaret för hanteringen av operativa risker är fördelat mellan verksamhet, lokal riskkontroll och central riskkontroll. Verksamheten ansvarar för löpande identifiering och hantering av risker. Den lokala riskkontrollen ansvarar för att befintliga metoder och rutiner för hantering av operativa risker används i verksamheten, samt för utvärderingen av operativriskhanteringen. Dessutom ansvarar man för genomförande och uppföljning av proaktiva åtgärder. Centrala Riskkontrollen ansvarar för rutiner som används vid identifiering, styrning, kontroll och rapportering av operativa risker samt för uppföljning på koncernövergripande nivå.

Operativ risk förekommer i all verksamhet inom Handelsbanken och ansvaret för löpande identifiering, styrning och kontroll av risken är en tydlig och integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i verksamheten. Bankens decentraliserade arbetssätt främjar en kostnadsmedvetenhet som medför vaksamhet mot potentiella förlustrisker i dagliga rutiner och händelser. Med fokus på ordning och reda samt möjliga proaktiva åtgärder, håller alla delar av verksamheten sina risker på en acceptabel nivå.

När funktionsansvariga chefer utfärdar interna instruktioner är operativa risker en viktig del, och då beaktas ändamålsenligheten i arbets- och ansvarsfördelning, kontrollstruktur i rutiner samt informations- och rapportsystem. Regler och rutiner utvärderas årligen och den interna kontrollen av rutiner och affärsflöden dokumenteras. Dessutom genomför chefen för varje arbetsenhet årligen säkerhetsgenomgångar med sin personal, inkluderande intern kontroll, informationssäkerhet, banksekretess och övriga säkerhetsåtgärder.

Utöver ansvaret för operativa risker hos respektive chef finns särskilt ansvariga för informationssäkerhet och koncernsäkerhet med rapporteringsskyldighet direkt till VD.

På regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och enheter utanför bankens hemmamarknader finns lokala riskkontroller med personer ansvariga för operativ risk. De ansvarar för att befintliga metoder för hantering av operativa risker används, och de arbetar proaktivt med att identifiera operativa risker samt följer upp att lämpliga riskreducerande åtgärder vidtas och fullföljs. De kontrollerar också att operativriskhanteringen utförs på korrekt sätt.

Centrala Riskkontrollen har det övergripande ansvaret för de metoder som används för att identifiera och kvantifiera operativa risker. Centrala Riskkontrollen ansvarar också för analys och rapportering av koncernens operativa risker till ledning och styrelse samt för uppföljning av åtgärder som syftar till att reducera de operativa riskerna. För att uppnå och behålla god kvalitet i denna hantering har Centrala Riskkontrollen och de lokala riskkontrollerna ett nära och löpande samarbete. Operativa risker rapporteras halvårsvis till styrelsen. Inför denna rapportering inhämtar Centrala Riskkontrollen information från cheferna för regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och Handelsbanken International. Informationen omfattar väsentliga händelser, större förluster och pågående viktiga proaktiva åtgärder. Centrala Riskkontrollen kompletterar med en aggregerad riskbedömning på koncernnivå. När större externa händelser drabbat andra finansinstitut kan sammanställningen kompletteras med information kring intern utredning eller proaktiva åtgärder inom banken. Hela rapporten presenteras för CFO, VD och styrelsen.

Banken är noggrann i hanteringen av nya produkter och tjänster samt större förändringar av befintliga produkter och tjänster. Varje affärsområde, dotterbolag och regionbank med produktansvar hanterar nya produkter i enlighet med centrala riktlinjer. Detta innefattar en beslutsordning för hur nya produkter får introduceras. Dessutom sker alltid en riskanalys under ledning av den lokala riskkontrollen före en produktlansering. I analysen beaktas riskerna för banken och för kunden, inklusive operativa risker. Centrala Riskkontrollen informeras om analysresultatet och involveras i komplicerade fall, samt när så är motiverat.

Som ett stöd för löpande identifiering, hantering och bedömning av operativa risker har banken en självutvärderingsrutin, ett rapporterings-

och ärendehanteringssystem för incidenter samt riskindikatorer.

För att fånga upp de operativa risker som inte identifierats och hanterats i löpande rutiner, intern kontroll eller vid godkännande av nya produkter utför alla regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och utländska enheter utanför bankens hemmamarknader årligen en självutvärdering av operativa risker, OPRA Riskanalys. Den lokala riskkontrollen ansvarar för att OPRA genomförs varje år. Centrala Riskkontrollen ger stöd vid planering och genomförande. Enheter med en mer komplex verksamhet delar upp självutvärderingen i flera övningar. Vanligtvis deltar fem till åtta erfarna medarbetare som tillsammans har en god överblick över enhetens verksamhet och risker. Syftet är att identifiera risker och att bedöma konsekvens vid och sannolikhet för inträffad händelse. Konsekvensbedömningen omfattar både ekonomisk förlust och förlorat anseende. Viktig input är bland annat fakta och statistik från rapporterade incidenter under det gångna året, samt händelser som drabbat andra delar av koncernen eller andra banker och företag. Självutvärderingen utmynnar i en åtgärdsplan som anger vilka risker som ska reduceras, hur detta ska ske, vem som är ansvarig samt tidsramar för åtgärder. Åtgärdsplanen är ett arbetsunderlag som följs upp regelbundet under året av den lokala riskkontrollen. Centrala Riskkontrollen tar del av utförd OPRA inklusive åtgärdsplan som bekräftar att självutvärderingen är genomförd. Åtgärdsplanen används också i Centrala Riskkontrollens uppföljning av de lokala riskkontrollernas arbete med proaktiva åtgärder.

En incident är en händelse som faller under Basel II:s sju händelsetyper som täcker operativ risk. Alla anställda i hela koncernen kan och är skyldiga att rapportera in incidenter som deras enheter drabbas av. En förlust överstigande 25 000 kronor utgör alltid en incident. Rapporterade incidenter granskas och kategoriseras löpande av den lokala riskkontrollen. I arbetet ingår också uppföljning och eventuell initiering av proaktiva åtgärder. Detta sker i tätt samarbete med drabbade avdelningar och kontor. Även lokal compliance har behörighet och kan bevaka rapporterade incidenter inom respektive regionbank, huvudavdelning, dotterbolag och utländsk enhet utanför bankens hemmamarknader. Förutom Centrala Riskkontrollen har även de centrala avdelningarna Koncernsäkerhet, Internrevision, Informationssäkerhet och Compliance behörighet till databasen och kan följa alla rapporterade incidenter på koncernnivå, vilket underlättar samarbetet kring hanteringen av risker och proaktiva åtgärder.

För att hantera allvarliga störningar finns kris- och kontinuitetsplaner på plats i alla delar av koncernen. Krisplanering hjälper krisstaben att snabbt, organiserat och systematiskt starta sitt arbete med att ta sig an en krissituation och dess effekter. Det finns en central krisstab på koncernnivå samt en lokal krisstab inom varje regionbank, dotterbolag och utländsk enhet utanför bankens hemmamarknader, samt inom Centrala Dataavdelningen och Handelsbanken Capital Markets. Centrala Krisstaben är en permanent stab sammansatt av ett antal nyckelpersoner i eller nära bankledningen. Centrala Krisstabens uppgift är att fungera som sammanhållande krisstab vid större kriser i koncernen, stödja den eller de lokala krisstaber som arbetar med en akut kris samt fungera som krisstab för centrala huvudavdelningar. Kontinuitetsplanering syftar till att vidta förberedande åtgärder för att lindra följdverkningar av en allvarlig störning i affärsverksamheten.

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risker. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämd faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkten under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Det totala kapitalkravet för operativa risker för hela Handelsbankskoncernen uppgick vid utgången av 2012 till 4 181 miljoner kronor (4 117).

Risker i ersättningssystemet

Ersättningssystem syftar till att öka bankens konkurrenskraft och bidra till en bättre lönsamhet genom att attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare. Ett felaktigt utformat ersättningssystem kan leda till ett agerande som står i strid med bankens långsiktiga mål och stimulera ett oönskat risktagande, och därigenom påverka företagets finansiella ställning i negativ riktning. För att säkerställa att Handelsbanken har ett väl utformat ersättningssystem hanteras risker i ersättningssystemet som en separat risk, vilken följer samma ansvarsfördelning som andra typer av risker.

Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningssystemet.

Bankens lönepolitik syftar till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet ska utvecklas positivt och att banken kan attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt att säkerställa en väl fungerande kompetensutveckling och chefsförsörjning. En god långsiktig lönsamhets- och produktivitetsutveckling i banken skapar förutsättningar för en stabil och positiv löneutveckling för bankens medarbetare.

Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare och utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och avsättningar till pension. Lönesättningen i Handelsbanken sker lokalt. Lönen fastställs i lönesamtal mellan medarbetaren och dennes chef. Denna ordning har tillämpats med stor framgång under flera år och innebär att chefer på alla nivåer deltar regelbundet i löneprocesser och tar ansvar för bankens lönepolitik och den egna enhetens personalkostnadsutveckling. Lönen baseras på i förväg definierade lönegrundade faktorer, nämligen: arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för de som har utvecklingsansvar för medarbetare, utbud och efterfrågan på marknaden samt uppgiften som bärare av bankens kultur.

Banken har låg tolerans för ersättningsrisker och eftersträvar aktivt att hålla dessa risker på en låg nivå. Det sker bland annat genom att endast i ytterst begränsad omfattning använda rörlig ersättning och enbart inom områden där detta är marknadspraxis. I de fall rörlig ersättning förekommer är den föremål för uppskjuten utbetalning.

Bankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Principerna för bankens ersättningssystem fastställs i ersättningspolicyn som beslutas av styrelsen. Mer detaljerade tillämpningsföreskrifter beslutas av verkställande direktören. Ansvaret för att identifiera och hantera ersättningsrisker vilar på varje ansvarig chef i verksamheten och sker enligt interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Lokal riskkontroll följer löpande upp att ersättningssystemet tillämpas på avsett sätt. Centrala Riskkontrollen ansvarar för att utvärdera riskerna med ersättningspolicyn och ersättningssystemet inför att ersättningspolicyn behandlas och beslutas av styrelsen, vilket sker minst årligen. I utvärderingen används ett brett angreppssätt och punkter som utvärderas är bland annat incitamentsstruktur, balans mellan fast och rörlig ersättning, regler om uppskjutande samt effekter på kapitalbasen. Centrala Riskkontrollen utvärderar dessutom ersättningssystemets tillämpning. Utifrån denna riskanalys och utvärdering bedöms om ersättningssystemet är utformat på ett sätt som skulle kunna hota bankens finansiella ställning. Ansvaret omfattar även att säkerställa att riskkostnader i ersättningssammanhang beräknas på ett korrekt sätt.

Bedömningen är att Handelsbankens ersättningspolicy och ersättningssystem genererar låga risker och främjar en sund och effektiv riskhantering, motverkar ett överdrivet risktagande, harmoniserar med bankens låga risktolerans samt stöder bankens långsiktiga intressen. Ersättningssystemet är utformat så att det inte finns någon risk för att bankens kapitalbas riskerar att urholkas på grund av tvingande utbetalning av rörlig ersättning. Utrymme finns att nedsätta rörlig ersättning helt eller delvis – vilket gäller både avsättning till rörlig ersättning och ej utbetald uppskjuten rörlig ersättning.

För mer detaljerad information och statistik om bankens ersättningssystem, se Bolagsstyrningsrapport och not K8 på sidorna 108–111 i Årsredovisningen.

Ekonomiskt kapital

Handelsbanken är väl kapitaliserad i förhållande till de samlade riskerna. De samlade värdena inom koncernen överstiger med bred marginal de värden som skulle kunna förloras vid en för banken extremt ogynnsam händelse.

Handelsbankens modell för beräkning av ekonomiskt kapital fångar i ett mått koncernens samlade risker och anger det kapital som med en mycket hög sannolikhet ska täcka oväntade förluster eller värdeminskningar.

Centrala Riskkontrollen har ansvaret för att bedriva en heltäckande bevakning av koncernens olika risker. Ett instrument i den bevakningen är bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) som är en viktig del i planeringen för att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillräckligt med kapital i förhållande till koncernens samtliga risker. Koncernperspektivet innebär således att det ekonomiska kapitalet även innefattar risker i försäkringsrörelsen och risker i bankens pensionsåtaganden.

Sammanställning av AFR och EC inklusive diversifiering, 31 december 2012

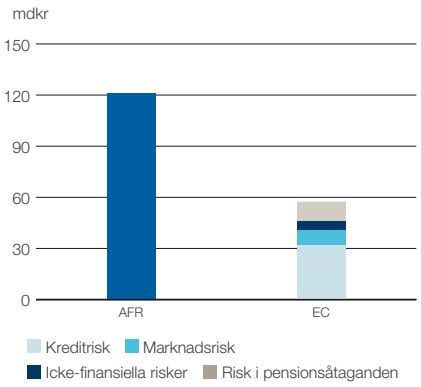

Beräkningen av EC görs med ett års tidshorisont och en konfidensnivå som speglar en acceptabel risknivå och önskad rating. Styrelsen har beslutat att beräkningen av ekonomiskt kapital ska göras på 99,97 procent konfidensnivå, vilket fångar en för banken extremt ogynnsam händelse. EC utgör skillnaden mellan utfallet under ett genomsnittligt år – med positivt resultat och god värdeutveckling av bankens tillgångar – och utfallet vid den extrema chocken vid 99,97 procents konfidensnivå.

I sammanräkningen av EC beaktas diversifieringseffekter mellan de olika riskslagen. Kapitalbehovet för samtliga risker är således lägre än summan av det ekonomiska kapitalet för varje individuell risk för sig, eftersom riskerna delvis är oberoende av varandra.

Det kapital och andra finansiella resurser som utgör en buffert som kan absorbera negativa utfall benämns tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). AFR är Handelsbankens eget kapital med tillägg av andra finansiella värden i och utanför balansräkningen som är tillgängliga för att täcka förluster med ett års tidshorisont.

Koncernen arbetar med ett aktieägarperspektiv på risk- och kapitalsituationen. Genom modellen för ekonomiskt kapital erhålls en samlad bild av koncernen som ger förutsättningar för att optimera risk- och kapitalsituationen utifrån aktieägarens perspektiv. Utfallet från beräkningarna spelar en viktig roll i den interna styrningen av banken och när nya affärer eller strukturförändringar övervägs.
Kreditrisken är beräknad med hjälp av en simulering av utfall avseende fallissemang för koncernens samtliga motparter och exponeringar.

Marknadsriskerna består av tradingrisker, ränterisk i bankverksamheten, marknadsrisker i försäkringsrörelsen och av risken för värdeförluster i egna aktieinnehav.

Risken i pensionsåtagandena består i huvudsak av risken för att de värden som finns inom ramen för tryggandet av bankens pensionsåtaganden ska minska. Huvuddelen av pensionsåtagandena finns i Sverige och tryggas där i en pensionsstiftelse och försäkras i en tjänstepensionskassa.

De icke finansiella riskerna består av operativ risk, affärsrisk, fastighetsrisk och försäkringsrisk. Affärsrisken är relaterad till oväntade resultatförändringar inom respektive affärsområde som kan uppstå. Som exempel uppstår detta då efterfrågan eller konkurrensen förändras på ett oväntat sätt, med minskade volymer och pressade marginaler som följd. Fastighetsrisken fångar risken att de fastigheter som banken äger faller i värde.

EC uppgick vid årsskiftet till 57 miljarder kronor (56), där kreditriskerna står för huvuddelen av den totala risken. Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC ska överstiga 120 procent. Kvoten var vid årsskiftet 213 procent (229), vilket visar att banken är väl kapitaliserad i förhållande till sina totala risker. Finansinspektionen har inom ramen för sin samlade kapitalbedömning av banken kommit till samma slutsats.

Den redovisade risk- och kapitalsituationen är en ögonblicksbild, även om det i riskberäkningarna ingår säkerhetsmarginaler för variationer i konjunkturen. För en slutlig bedömning av koncernens kapitalbehov måste också hänsyn tas till den stress- och scenarioanalys som genomförs inom ramen för bankens kapitalplanering.

Kapitalplanering

I det fall Handelsbanken skulle råka ut för allvarliga förluster trots den historiskt låga risktoleransen håller banken ett kapital som ska säkerställa bankens fortlevnad även efter oförutsedda extrema händelser. Kapitalplaneringen baseras på bedömningar av kapitaliseringen utifrån legala kapitalkrav, tillsammans med beräkningar för ekonomiskt kapital och stresstester. Stresstester är en viktig del i Bankens arbete med att identifiera hot och så tidigt som möjligt förbereda nödvändiga åtgärder för att säkerställa en tillfredställande kapitalisering i alla lägen.

Handelsbankens kapitalplanering syftar till att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillgängliga finansiella resurser och att kapitalet har en optimal sammansättning. Kapitalbehovet är en funktion av koncernens risker, förväntade utveckling, regelverk och måltal, Handelsbankens modell för ekonomiskt kapital samt av stresstester. Bankens kapitalbehov rapporteras veckovis till CFO, löpande till VD och minst kvartalsvis till styrelsen.

Målen för bankens kapital fastställs löpande av styrelsen utifrån stresstester av regleringsmässigt kapital och EC. Primärkapitalrelationen i Basel II, som är det relevanta måttet för styrningen av banken enligt nu gällande regler, har av styrelsen fastställts till mellan 9 och 11 procent. Mot bakgrund av förväntade nya regler med ökade kapitalkrav har banken valt att öka kapitaliseringen över målintervallet. Ett justerat kapitalmål kan beslutas när de nya regelverken fastställts.

Som en del av den proaktiva kapitalplaneringen finns en beredskaps- och handlingsplan med konkreta åtgärder som kan vidtas om banken behöver förbättra sin kapitalposition. Syftet med beredskaps- och handlingsplaneringen är att säkerställa att det finns ett varningssystem som upptäcker potentiella hot i ett tidigt skede och att koncernen är förberedd att skyndsamt kunna genomföra åtgärder om så måste ske.

Årligen upprättas en långsiktig kapitalplan som syftar till att ge en övergripande bild av koncernens nuvarande kapitalsituation, en prognos över den förväntade kapitalutvecklingen och utfallet i olika scenarier. Dessa scenarier är utformade så att de väsentligt avviker från den förväntade utvecklingen och harmonierar således med koncernens låga risktolerans. Kapitalplanen innehåller också förslag på hur kapitalsituationen ska kunna behållas på en tillfredsställande nivå i ett starkt negativt omvärldsscenario, både utifrån ett regleringsoch aktieägarperspektiv.

Kapitalplaneringen är uppdelad i ett kortsiktigt och ett medellångt till långsiktigt prognosarbete. Den del av kapitalplaneringen som utgörs av kortsiktiga prognoser på upp till två år är främst inriktad på att bedöma rådande resultatutveckling och utveckling av kapitalkravet. Prognosarbetet är nödvändigt för att löpande kunna anpassa kapitalbasens storlek och sammansättning.

Kapitalplaneringen görs genom en löpande analys av volym-, risk- och resultatutvecklingen samt genom bevakning av händelser som kan påverka kapitalbehovet och kapitalmängden. Det kortsiktiga prognosarbetet omfattar alla delkomponenter som utgör koncernens kapitalbas. I detta arbete ingår också att i ett kortsiktigt perspektiv utföra olika känslighetsanalyser av den förväntade utvecklingen av kapitalkravet och kapitalbasen för att vid behov vara beredd att påverka kapitalbasens storlek och sammansättning genom till exempel marknadsoperationer.

Resultatet av den kortsiktiga analysen utgör grunden för de eventuella kapitaloperationer som genomförs, och resultatet rapporteras löpande till CFO och vid behov till VD och styrelsen. Analysen utgår från ett försiktigt grundscenario med beslutspunkter i närtid om hur den befintliga intjäningsförmågan klarar av att bära olika volymförändringar, och vilka effekter som uppkommer av potentiella kapitaloperationer.

Den del av kapitalplaneringen som utgörs av medellånga till långsiktiga prognoser syftar till att säkerställa dels att de lagstadgade kapitalkraven uppfylls, dels att koncernens AFR vid varje tidpunkt med marginal täcker alla risker beräknade enligt modellen för ekonomiskt kapital. Syftet är att prognostisera den förväntade utvecklingen och bedöma huruvida bankens motståndskraft är tillfredställande i olika scenarier. Planeringsperioden är minst fem år och beaktar utvecklingen i hela koncernen.

Även i detta prognosarbete utförs scenario- och stresstester kontinuerligt. Basen för kapitalprognosen är ett grundscenario som ges av den förväntade utvecklingen under de kommande fem åren beträffande resultat, volymtillväxt, finansiella antaganden, som exempelvis kreditförluster, samt utveckling på aktie-, fastighets- och räntemarknaden. Grundscenariot ställs sedan mot utfallen i ett antal konjunktur- och krisscenarier. Stresscenarierna har fastställts efter analys av de historiska sambanden mellan olika makroekonomiska variablers påverkan på de finansiella marknaderna och har valts utifrån de scenarier som kan förväntas påverka Handelsbanken mest negativt.

Resultatet av den interna kapitalutvärderingen rapporteras kvartalsvis till styrelsen.

Primärkapitalrelationen enligt Basel II uppgick vid utgången av 2012 till 21,0 procent då banken, i avvaktan på beslut om nya kapitalregelverk, har valt att öka kapitaliseringen till en nivå som överstiger bankens målintervall i Basel II på mellan 9 och 11 procent. Kvoten mellan AFR och EC uppgick till 213 procent vid samma tidpunkt.

Bankens starka position framhävs ytterligare av resultatet av de olika framåtblickande stressscenarier som utförs, vilket visar på att Handelsbankens långsiktiga kapitalsits är mycket stabil ur ett ekonomiskt och legalt perspektiv.

Kapitalbas och kapitalkrav

Banken har som mål att upprätthålla en betryggande kapitalnivå som väl överstiger de minimikrav som lagen föreskriver.

KAPITALBASEN

I bankens årsredovisning ges en beskrivning av kapitalbasens sammansättning för den finansiella företagsgruppen, de villkor som gäller för olika delar av kapitalbasen samt de avdrag som gjorts från de olika posterna.

För bankens riskhantering är det viktigt att såväl koncernen som den finansiella företagsgruppen riskmässigt kan ses som en enhet. För att risker ska kunna hanteras effektivt i koncernen kan kapital behöva omfördelas mellan de olika företagen i koncernen. Banken har generellt sett möjlighet att omfördela kapital mellan koncernens bolag inom ramen för de begränsningar som följer av lagstiftning, till exempel avseende kapitaltäckningskrav och bolagsrättsliga begränsningar. Banken ser i övrigt inga materiella eller rättsliga hinder för en snabb överföring av medel ur kapitalbasen eller återbetalning av skulder mellan moderbolaget och dess dotterföretag.

Kapitalbas mnkr	2012	2011
PRIMÄRT KAPITAL		
Eget kapital, koncernen	106 897	94 524
Upparbetad utdelning innevarande år	-6 804	-6 085
Avgår eget kapital utanför finansiell företagsgrupp	-1 167	-558
Skillnad i resultat mellan finansiell företagsgrupp och koncernen	2 853	-520
Koncernens minoritetsintressen	-2	0
Eget kapital, kapitalbas	**101 777**	**87 361**
Innovativa primärkapitaltillskott	9 323	11 254
Icke-innovativa primärkapitaltillskott	2 903	2 910
Minoritetsintressen i finansiell företagsgrupp	572	423
Avgående poster		
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-7 458	-7 234
Uppskrivningsfond	-108	-115
Prisjusteringar för positioner redovisade till verkligt värde	-14	-56
Uppskjuten skattefordran	-61	-386
Särskilt avdrag för IRK-institut	-1 094	-945
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-1 483	-234
Positioner i värdepapperisering	-248	-219
Justeringar enligt stabilitetsfilter		
Kassaflödessäkringar	-1 149	676
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-797	-133
Orealiserad ackumulerad värdeförändring, ränteinstrument	170	246
Summa primärt kapital	**102 333**	**93 548**
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL		
Eviga förlagslån	3 133	11 710
Tidsbundna förlagslån	4 274	7 957
Tillkommande poster		
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	797	133
Uppskrivningsfond	108	115
Avgående poster		
Särskilt avdrag för IRK-institut	-1 094	-945
Kapitaltillskott i försäkringsbolag och andra finansiella företag	-1 483	-234
Positioner i värdepapperisering	-248	-219
Summa supplementärt kapital	**5 487**	**18 517**
Summa primärt och supplementärt kapital	**107 820**	**112 065**
Avgående poster från total kapitalbas		
Kapitaltillskott i försäkringsbolag	-4 417	-4 417
Övervärde pensionstillgångar	-1 524	-1 471
Total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål	**101 879**	**106 177**

KAPITALKRAVET

Kapitalkravet för kreditrisker beräknas genom att ett riskvägt exponeringsbelopp beräknas för den finansiella företagsgruppens samtliga exponeringar. Det riskvägda exponeringsbeloppet beräknas för kreditrisker, dels enligt intern riskklassificering (IRK), grund- och avancerad metod, dels enligt schablonmetoden. Handelsbanken använder schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet för operativa risker. Vid beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker tillämpas Finansinspektionens schablonmetoder.

Det sammanlagda kapitalkravet och dess olika beståndsdelar framgår av vidstående tabell.

KAPITALTÄCKNING FÖR DET FINANSIELLA KONGLOMERATET

Institut och försäkringsbolag som ingår i ett finansiellt konglomerat ska ha en kapitalbas som är tillräckligt stor för att uppfylla konglomeratets kapitalkrav. Kapitalbasen för det finansiella konglomeratet har beräknats med hjälp av en kombination av sammanläggnings- och avräkningsmetoden och konsolideringsmetoden. Det innebär att kapitalbasen för den finansiella företagsgruppen har lagts samman med kapitalbasen för Handelsbanken Liv AB försäkringsgrupp. För att beräkna kravet för konglomeratet har på motsvarande sätt kapitalkravet för den finansiella företagsgruppen adderats med solvenskravet för försäkringsgruppen.

Kapitalkrav mnkr	**2012**	**2011**
Kreditrisk		
Kreditrisk enligt schablonmetoden	3 799	3 760
Kreditrisk enligt IRK-metoden	30 174	31 904
Marknadsrisk		
Ränterisk	880	850
varav generell risk	*660*	*711*
varav specifik risk	*220*	*139*
Aktiekursrisk	26	14
varav generell risk	*10*	*6*
varav specifik risk	*13*	*7*
varav fonder	*3*	*1*
Valutarisk	-	-
Råvarurisk	9	20
Avvecklingsrisk	3	-
Operativ risk		
Operativ risk	4 181	4 117
Summa kapitalkrav enligt Basel II	**39 072**	**40 665**
Justering enligt övergångsregler	41 426	38 389
Summa kapitalkrav enligt Basel II, övergångsregler	**80 498**	**79 054**
Riskvägd volym enligt Basel II, övergångsregler	1 006 219	988 180
Riskvägd volym enligt Basel II	488 400	508 317

Kapitaltäckningsanalys, %	**2012**	**2011**
Kapitalkrav i Basel II jämfört med övergångsregler	49	51
Kapitaltäckningsgrad enligt		
Basel II	*20,9*	*20,9*
övergångsregler	*10,1*	*10,7*
Primärkapitalrelation enligt		
Basel II	*21,0*	*18,4*
övergångsregler	*10,2*	*9,5*
Kärnprimärkapitalrelation enligt		
Basel II	*18,4*	*15,6*
övergångsregler	*9,0*	*8,0*
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav		
Basel II	*261*	*261*
övergångsregler	*127*	*134*

Kapitaltäckning finansiella konglomeratet mnkr	**2012**	**2011**
Kapitalbas efter avdrag och justeringar	107 482	108 734
Kapitalkrav	81 451	80 078
Överskott	**26 031**	**28 656**

Finansiell företagsgrupp

Företag som ingår i den finansiella företagsgruppen	Org.nummer	Säte
Handelsbanken AB (publ)[1]	502007-7862	Stockholm
KONCERNFÖRETAG		
Handelsbanken Finans AB[1]	556053-0841	Stockholm
Kredit-Inkasso AB	556069-3185	Stockholm
Handelsbanken Rahoitus Oy	0112308-8	Helsingfors
Kreditt-Inkasso AS	955074203	Fredrikstad
Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co., Ltd	310101717882194	Shanghai
Stadshypotek AB[1]	556459-6715	Stockholm
Stadshypotek Delaware Inc. (under likvidation)	98-0342158	New York
Svenska Intecknings Garanti AB Sigab (inaktiv)	556432-7285	Stockholm
Handelsbanken Fondbolagsförvaltning AB	556070-0683	Stockholm
Handelsbanken Fonder AB	556418-8851	Stockholm
Handelsinvest Investeringsforvaltning A/S	12930879	Köpenhamn
Handelsbanken Fondbolag Ab	1105019-3	Helsingfors
Handelsbanken Kapitalförvaltning AS	973194860	Oslo
XACT Fonder AB (under likvidation)	556582-4504	Stockholm
AB Handel och Industri	556013-5336	Stockholm
Ejendomsselskabet af 1. januar 2002 A/S	38300512	Herning
Ejendomsselskabet af 1. maj 2009 A/S	59173812	Hilleröd
Forva AS	945812141	Oslo
Lejontrappan AB	556481-1551	Göteborg
Handelsbanken Markets Securities, Inc[1]	11-3257438	New York
Handelsbanken Mezzanine Fond 1 KB (inaktiv)	969710-3126	Stockholm
Handelsbanken Mezzanine Management AB (inaktiv)	556679-2668	Stockholm
Lokalbolig A/S	78488018	Hilleröd
Rådstuplass 4 AS	910508423	Bergen
SIL (Nominees) Limited (inaktiv)	1932320	London
Svenska Handelsbanken Delaware Inc.	13-3153272	Delaware
Svenska Handelsbanken S.A.[1]	RCS Lux B-15992	Luxemburg
Svenska Property Nominees Limited (inaktiv)	2308524	London
ZAO Svenska Handelsbanken (under likvidation)	1057711005384	Moskva
Handelsbanken Fastigheter AB	556873-0021	Stockholm
Sv Handelsbanken Representacões (Brasil) Ltda	15.367.073/0001-93	Sao Paulo
INTRESSEFÖRETAG		
Bankomatcentralen AB	556197-2265	Stockholm
BDB Bankernas Depå AB	556695-3567	Stockholm
BGC Holding AB	556607-0933	Stockholm
Bankgirocentralen BGC AB	556047-3521	Stockholm
Devise Business Transactions Sweden AB	556564-5404	Stockholm
Finansiell ID-teknik BID AB	556630-4928	Stockholm
Upplysningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm
UC Ekonomipublikationer AB	556613-0042	Stockholm
UC allabolag AB	556730-7367	Stockholm
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm
Getswish AB	556913-7382	Stockholm

[1] Kreditinstitut.

Företag som inte ingår i finansiell företagsgrupp	Org.nummer	Säte
Handelsbanken Liv Försäkring AB (koncernen exkl. Handelsbanken Fastigheter AB)	516401-8284	Stockholm
Svenska Re S.A.	RCS Lux B-32053	Luxemburg
Handelsbanken Skadeförsäkrings AB	516401-6767	Stockholm
Handelsbanken Renting AB (under likvidation)	556043-2766	Stockholm
Flisekompaniet Holding AS	992999136	Oslo
Dyson Group plc	163096	Sheffield
Plastal Industri AB	556532-8845	Göteborg
Festival AS	993798304	Kristiansand

Definitioner och förklaringar

ANDEL OSÄKER FORDRAN
Osäkra fordringar netto i förhållande till total utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker). Osäkra fordringar redovisas utan avdrag för de säkerheter som finns för att säkerställa fordran.

EAD
Exposure at default. Är detsamma som Baselexponering, det belopp som ska kapitaltäckas. Beräknas inklusive räntor och avgifter. Off balance-belopp omräknas med konverteringsfaktor (KF). För derivat beräknas EAD som positivt MTM (ersättningskostnad) plus värdeförändringsrisk (det vill säga nominellt belopp multiplicerat med uppräkningsfaktor).

EL
Expected loss är det samma som Förväntat förlustbelopp, det vill säga PD x LGD x EAD.

EXPONERING
Med exponering avses de totala exponeringarna i och utanför balansräkningen.

EXPONERINGSBELOPP
Med exponeringsbelopp avses EAD.

FALLISSEMANG
En exponering mot en viss motpart anses fallerad om något av följande kriterier är uppfyllt:
– Institutet bedömer att det är sannolikt att motparten inte kommer att kunna fullgöra sina åtaganden gentemot institutet utan att institutet måste realisera en eventuell säkerhet eller vidta liknande åtgärder.
– Motparten är mer än 90 dagar sen med en betalning som avser annat än ett oväsentligt belopp.

HAIRCUT
En procentsats med vilken en finansiell tillgångs marknadsvärde reduceras för att ta hänsyn till risken för kursförändringar vid beräkning av kapitalkrav, marginaler samt säkerheter.

IRK
Intern riskklassificering.

ITRAXX
ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadar för de 25 största obligationsemittenterna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

KAPITALBAS
Kapitalbasen består av summan av primärkapital och supplementärt kapital. För att få total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål görs avdrag för kapitaltillskott i försäkringsbolag, redovisade övervärden av pensionstillgångar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49 i Årsredovisningen.

KAPITALKRAV
Lagstadgat kapitalkrav innebär att kapitalbasen måste uppgå till minst 8 procent av riskvägt belopp. Kapitalbasen är vid denna beräkning reducerad med nettot av EL minus reserveringar.

KAPITALTÄCKNINGSGRAD
Total kapitalbas för kapitaltäckningsändamål i relation till riskvägd volym.

KF
Konverteringsfaktor. Den faktor som används vid beräkning av EAD för outnyttjade checkkrediter, kreditlöften, garantier och andra åtaganden utanför balansräkningen.

KREDITFÖRLUSTNIVÅ
Kreditförluster och värdeförändringar på övertagen egendom i förhållande till utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker) vid årets början samt övertagen egendom och kreditgarantier.

KREDITRISKEXPONERING
Den exponering som kapitaltäcks enligt kreditriskregelverket i FFFS 2007:1.

KREDITRISKSKYDD
Riskreducerande faktorer/åtgärder, exempelvis pant i fastighet.

KÄRNPRIMÄRKAPITAL
Totalt primärt kapital exklusive primärkapitaltillskott.

KÄRNPRIMÄRKAPITALRELATION
Kärnprimärkapital i relation till riskvägd volym.

LCR
Liquidity Coverage Ratio. Baselkommitténs förslag till kortsiktigt stressmått av likviditet. Baselkommitténs definition skiljer sig från Finansinspektionens definition.

LGD
Loss Given Default är detsamma som den andel av en exponering som banken i genomsnitt förlorar vid ett fallissemang.

LTV
Loan To Value är detsamma som belåningsgrad.

M
M är det samma som Maturity. Avser löptid enligt IRK-regelverket.

OSÄKER FORDRAN
Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter.

OTC-DERIVAT
Over-The-Counter Derivat är det samma som oclearade skräddarsydda derivat.

PD
Probability of default är detsamma som sannolikheten för att en låntagare går i default inom ett år. PD 0,2 procent innebär att två kredittagare av 1 000 väntas fallera inom ett år.

PRIMÄRKAPITAL
Primärkapital är en delkomponent av kapitalbasen och består av eget kapital och primärkapitaltillskott. Avdrag görs för bland annat upparbetad utdelning, goodwill och andra immateriella tillgångar, samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster. Upparbetade vinstmedel i koncernens försäkringsbolag ingår inte i primärkapitalet. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49 i Årsredovisningen.

PRIMÄRKAPITALRELATION
Primärt kapital i förhållande till riskvägd volym.

PRIMÄRKAPITALTILLSKOTT
Primärkapitaltillskott utgörs av förlagslån som efter godkännande från Finansinspektionen får räknas med i primärkapitalet.

RISKVIKT
Mått för att beskriva hur riskfylld en exponering beräknas vara enligt kapitaltäckningsregelverket.

RISKVÄGDA TILLGÅNGAR
Summa riskvägt belopp. Utgör underlag för legalt kapitalkrav.

RISKVÄGD VOLYM
Summa riskvägt belopp från varje kreditriskexponering. Riskvägt belopp är lika med exponeringens riskvikt multiplicerat med dess exponeringsbelopp. Riskvikten beräknas utifrån ett antal faktorer, såsom motpartens återbetalningsförmåga och skötsel, typ av produkt samt värden i eventuella säkerheter.

RISKVÄGT BELOPP
Riskvägt belopp är riskvikten för varje exponering multiplicerat med exponeringsbeloppet (EAD).

SCHABLONMETOD
Metod för beräkning och rapportering av kreditrisker i Basel II. Bygger på schabloniserade riskvikter utifrån extern rating.

SUPPLEMENTÄRT KAPITAL
Supplementärt kapital är en delkomponent av kapitalbasen och består huvudsakligen av eviga och tidsbundna förlagslån. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49 i Årsredovisningen.

VAR
Value at Risk. Sannolikhetsbaserat riskmått.

FINANSIELL INFORMATION

Följande rapporter kan laddas ner alternativt beställas från bankens webbplats handelsbanken.se/ir:

- årsredovisningar
- delårsrapporter
- riskrapporter
- bolagsstyrningsrapporter
- faktaböcker
- hållbarhetsredovisningar

KALENDER 2013

6 februari	Bokslut 2012
20 mars	Årsstämma
24 april	Delårsrapport januari – mars 2013
17 juli	Delårsrapport januari – juni 2013
23 oktober	Delårsrapport januari – september 2013

www.handelsbanken.se 08-701 10 00 106 70 Stockholm